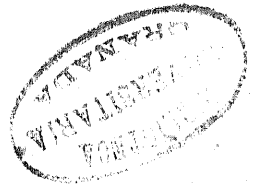

... de persecutoribus et iniquis. qui
propter deum persequuntur et iniquis: sic persecutionis patienter
agere debent.
... de persecutoribus et iniquis: sic persecutionis patienter
agere debent.
... de persecutoribus et iniquis: sic persecutionis patienter
agere debent.
... de persecutoribus et iniquis: sic persecutionis patienter
agere debent.
... de persecutoribus et iniquis: sic persecutionis patienter
agere debent.
... de persecutoribus et iniquis: sic persecutionis patienter
agere debent.
... de persecutoribus et iniquis: sic persecutionis patienter
agere debent.
... de persecutoribus et iniquis: sic persecutionis patienter
agere debent.

13-349

27

LIBRARY

2
15

349

... et persequitur et ab eis prosequitur archivi. quo
... modo persequitur cum qui quare in iniquis: sic persequitur patitur
... quare persequitur in occidit.
... dicit et admiratur. in quare quare emest operay D or dicitur: ne
... emest admiratur delectare lingua sua.
... dicit et dicit sunt tres. scilicet transit tempus eius. dicit
... dicitur et id est eius eius occultus est sed in intelligenti
... dicit. 6. Quare in quare in nos ipse magnificemur
... super se intelligentes: non or recedimus ab ullo

LIBRARIATUM
UNIVERSITATIS
MAGNANIMAE

Del Obispo de la
Compañía de Jesús de Granada. B.B.S.

339

MINORITA HEBRAI
 cæ linguæ candidatis S. D.

Non me fugit esse quosdam, qui nullis præceptionibus, sed sola lectiõne instrumēti ueteris opus esse putent, ad comparandam Hebraicæ linguæ peritiã. Verum ab his longe lateq; dissentio. Nam quemadmodum is certius faciliusque ad destinatum locum peruenit, cui fuerit iter ante demonstratum, sic minori labore linguam discet is, qui breuibus regulis prius fuerit institutus. Subscribit huic nostræ sētētiae Rabi quidã, cuius meminit doctiss. pater Caspar Ammoni⁹ in sua grāmatica, his uersib⁹:

PRAEFATIO **הַפְּתִיחַ** **פְּרָשְׁתֵי** **פְּרָשְׁתֵי** **פְּרָשְׁתֵי**.

אֲשֶׁר לִמַּד וְתוֹרָה לוֹ לִקְבוֹץ
וְלֹא לִמַּד יְסוֹד דִּיקְרוּק וְלֹא בֵּן
בְּמִן חוֹרֵשׁ אֲשֶׁר יִנְחָג שְׂוֵרִים
וְיָרִי מִבְּלֵי מִלְּמַד וְרַבֵּן

Quorum interpretatio hæc est:

Qui studuit, & legem sibi acquisiuit.

Nec studuit fundamentum grammaticæ, nec intelligit.

Est sicut arator uolens minare boues.

Et manus eius sūt sine stimulo & uirga.

Necq; uero unq̄ mihi placere prolixâ grammaticorum commentaria, etiam apud Latinos, tantum abest ut hic superstitionis præceptionum annotationem sim probaturus. In primis placent ueteres, quorum quisq; ut est uetustior, ita breuior etiam est & lucidior: cuius generis apud Latinos Donatus & Diomedes extāt: apud Hebræos Rabbi Dauid Kimhi, & german⁹ suus Rabbi Mosche Kimhi Hispani. Eorum ego sequu

AD LECTOREM.

sequutus exemplum, uolumen institutionum Hebraicarum pro meo captu collegi: plurimum hic (id quod ingenue fateor) aliorum etiam adiutus scriptis, præcipue Rabbīnorum Dauid & Mosche, quorū modo memini, & cuiusdā innominati grammatici, cuius Dikduc sic incipit, **שֵׁעַר הַמַּחֲבֵר** quam tamen quidam Rabbi Dauid Kimhi adscribūt. Fuit proinde & alia Hebræa grammatica ad manum, quam uocant Tabulam coniugationum, cuius initiū est **וְעַתָּה אֲתַחֲלִי** Autor eius ignoratur. Nec defuerunt recentiores, nempe Iohannes Reuchlinus, primus sacre Hebrææ linguæ inter Latinos propagator, ~~Christophorus Bullingerus~~ in Hebraicis literis fidelissimus meus præceptor: ac eximius pater Caspar Ammonius, cuius **שְׁלֵחוֹת הַבַּי** ingens grammaticæ opus, mihi quoq; in officina Frobenia

PRAEFATIO FR. ~~HEBR~~ AMNE
na, cum meū sub prelo cuderetur, obla-
tum, uix cursim & perfunctorie legere li-
cuit. Profuit tamen, ut suis quibusq; in-
dicabo locis. Non erat autem animus
id operis ædere, nisi huc me adegissent,
cum studiosi quidam Hebraicarum li-
terarum, tum in primis Hieronymus
Frobenius, quem ad propagandas He-
braicas literas non lucrum, uerum eius
linguæ singularis quidā amor instigat.
Ineptus enim uere sim, si meas nugās
meapte sponte in medium proferam,
hoc præcipue seculo, quo nihil in precio
est, nisi quod sit adamussim expolitum.
Quæ res plerosq; etiā doctissimos à scri-
bendo deterret. Quantq; apud me plu-
ris est & semper fuit aliorum utilitas, q̄
propriæ existimationis ratio. Nō fugio
uideri inelegans, modo multis prosum.
Eram trilingue dictionariū alioqui ædi-
turus, quemadmodum anno superiori
promisi,

AD LECTOREM.

promisi, sed sic uisum est amicorū consi-
lio, ut grammaticæ institutionis opus
prius æderem, quando hac in primis o-
pus est ei, qui ignotæ linguæ sacris ini-
tiari gestiāt, quemadmodum ante dixi-
mus, Non negauerim profusiores ha-
beri grāmaticas institutiones penes Iu-
dæos, sed qui incipientes discipulos tot
uelint grauatos præceptis, forsitan &
eadem ipsa suo tempore ex eis obtine-
bimus. Interim hisce nostris imbibitis
præceptionibus, cætera iugi lectione &
studio diligētī sacrae scripturæ, collatio-
neq; locorum & interpretationum tam
septuaginta q̄ aliorū quisq; facile obti-
nebit. Bene ualete, & ~~Mense~~ labo-
res boni consulite. Basileæ, Anno sa-
lutis M. D. XXIII.

Mense Ianuario.

משלי המשים

אמר השלשה ושלשים

כל הלומר חכמה אם יירש תקיח לו ל
לעשר ואם יעשיר תרדוּבחוּ בנתיב יושר
אמר הארבע ושלשים

המות קשה מפל מוח שלפניו ונקל מן
הפא אחיו : אמר לה

כמו שיהיו שר המרות הרעות בחברת ה
ישרים פן ישחיתו המרות הטובות כח
בחברת אכזרים : אמר לה

היושר והזכות ועמידו המלכות :
אמר השבעה ושלשים

הפן צדח ליום פריחה ומבחר הצדח ה
היושר והעבודה : אמר לה

כל מי שלא יסבול חטא אוהבו ישוכחו
אויבו : אמר לה

טוב להיות אלם ומשפיל מהיות רב ונ
זכסול : אמר מ

הרבה לעשות חסדים פי הזמן מתחפר
פעם ישפיל הנכפרים : אמר מא

מבחר המעשים השובה ממשוכה ונ
נקיות מאכזריות וטהרה מעבירה :

אמר

התלמידים

אמר השנים וארבעים

מוס הנדבה העצות והחסרון :
אמר מג

מוס הדיבור היתרון : אמר מר

רוש החילה בלא נדבה ימצא בה הח
פחנות ואיבה : אמר מה

החכם הוא נכבד ואם משפחתו בזויה ו
ותבריו רעים אם הוא בארץ טברית :

אמר הששה וארבעים

השקטו הצרות הגדולות בבה הצדקות
והתפלות : אמר מז

הפרישות מן העולם רפואה לכל וגון ו
והעושר מן החסרון : אמר מה

יתרון לבס לעצמו מן הכתובה עמו :
אמר מט

נאמנות מקרבת אוהבים וגניבה מרחקת
אוהבים : אמר החמשים

בעת זעם אלת אוהבים לא יצדיקוּ ונ
בעת רצון אלת שונאים לא יזיקוּ :

Finis sententiarum 50. sapientum.

משלי המשים

הבקשני ולא המצאני : אמר יח

החלואה ראשיתה אהבה וסופה מרובה
זאיבת : אמר יט

כל המתאפק על שעריו ישע דופק :
אמר העשרים

שלשה לא ישבעו משלשה ארץ מרב
מזבחים ושאל מקברים ונקבות מוב
מזבחים : אמר האחד ועשרים

מי שיש לו יחס נכבד ישמרנו בטוב ת
הם המעשים פן יאמר :

אמר השנים ועשרים
שמור פתח פניך וגיבך פן תהי חלל בקר
בצדקך :

אמר השלשה ועשרים
כל הרואה נסיעתו מן הזוער אל הער
הערות ירע פי יסע מן הערונה אל הזק
חוקנה :

אמר הארבע ועשרים
התשובה לרופאים פמו הרפואה לתת
לתלואים :

אמר החמשה ועשרים
מבחר

התלמודים

מבחר המדות שלשה שתיקה תולדותיה
הצטה ניקר רוח ספון לגאנה :
אמר הששה ועשרים

חלפו ימי הצערות ועיפה מרובבת תב
הפחדות בעני המאנה והשירדות :
אמר השבעה ועשרים

מי שתנה זך במעלליו לא ימצאו לו ב
ביום הדת טענה עליו :

אמר השמונה ועשרים
מרבה דברים ולבט וכל מחריש יפולט :
אמר התשעה ועשרים

צריך הנפש המוסר בצורך הארץ אלת
המטר :

אמר השלשים
הנפש בעלם והחכמה יופיו כמו עץ ו
והחכמה פרוו :

אמר האחד ושלשים
הנדיב והגבגב גפשו לאותביו והבול יג
יגפון חונו מאותביו : אמר לב

בשוחטא איש לא יביט למיעוט מעלנו
רק לגדולת מי שחטא לו :

אמר

משלי המשים

ימי האדם שלשה אתמול עבר זמנו וח
זהוים הוא חלה ואינו ומחר סתום ואין
מפינו : אמר הששי

ל מרו חכמה להתגדל בה על המשפילים
ולא לרמות הפסילים :

אמר השביעי

שתיית האדם ואכלו יעורו עיני שכלו :
אמר השמיני

אם תבקש די ספקך מיעוט יספיק לך
ואם תבקש יותר מספקך בולה לא הם
הספיק לך : אמר התשיעי

אל תהי מוחאנשים אשר בעת צרתם יה
יחילו מרעם ובהלותם ינחמו על הט
הטאתם ובעת צינותם יבגיעו ואותם :

אמר העשירי

פל הבא בעבורת המלך בלא אמונת ה
תבוא ופשו בספנת :

אמר האחד עשר

מלמד בניו חכמה בנערותם ומצא טו
טובתם בבחרותם בעץ השרה אם טר
בראשית השנה תרבה עבודתו באחריתו
ירבה

התלמודים

תרבה תבואתו :

אמר השנים עשר

פל תרוצה לעלות במעלות גרולות יש
ושמור בפשו מן הנבלות :

אמר השלש עשר

מי שיצא אל העולם הזה ישבע מדורות
ומי שיצא ממנו נמלט מן הצרות :

אמר הארבע עשר

בן אדם בבחמה אכוסה מעונותיו עמ
עמוסה ורובצת תחת המשא :

אמר החמש עשר

בשיקצות חשם על הקהלה יהן העושר
לגבליהם ולקופצי יריהם ובשיאחב אז
אותם יהן העושר לגריביהם :

אמר הששה עשר

אם תפגע למי שתדעה תהיה אסורו וא
ואם לא תדערת למי שתדעה תהיה ח
תברו ואם תגמול חסד למי שתדעה תח
תהיה גבורו :

אמר השבעה עשר

החכמה תקרא מתדו ולמדונו בטרת ת
הבס

NE pagellæ aliquæ post epistolam præliminarem uacarent, adiecimus quinquaginta sapientum discipulorum elegantes sententias, siue ut Hebraismus habet, משלי parabolæ, id est Hebraice tantum, quod folij angustia prohiberemur è regione Latinam ponere interpretationem.

Explanatio aliquarum.

- 18. Mutuum dare, est initium dilectionis, & finis eius, contentio & odium.
- 29. Ut terra indiget pluuiâ, ita homo disciplina.
- 30. Homo est ut imago, & sapientia color seu decor eius. Est ut lignum, & sapientia fructus suus.
- 37. Iusticia & innocentia, faciunt stare regnum.
- 39. Præstat esse elingue & prudetem, quam multiloquum & stultum, &c.

חכמים

אחר רצה לגסוף חכמות חכמים
 חמשים תלמידים משפילים
 חכמים וחס יושבים לפניו ונושקים
 שוליו ויאמר להם דעו כי רצוני להבחין
 חכונתכם ולשקול בפלס שבלי חכמתכם
 ועתה ואמר כל איש מפס משל נחמד
 אשר כל הפא עליו ועמד ויאמרו כל א
 אשר תצוה נעשה ונכל אשר תרצה את
 עבדך נסה :

ויגש הראשון מן תלמידים ויאמר
 בעת המבחן ותמחקר יצל האדם או יי
 נקד : אמר השני
 העבר הוא תפשי בשיסתפק בחלקו וה
 ותחפשי הוא עבר פשיבקש יותר מלחם
 תוקד : אמר השלישי
 בן אדם רורה ונרדה רורה מן שלא יש
 נשיגמו ונרדה ממי שלא יוכל לומלט
 ממונו : אמר הרביעי
 אתמה למי שיונה עבדים מחוננו אין
 לא יונה תחפשים במחק לשונו : אמר ה
 ימי

חפץ שלום והשועה מיוחנת

קחו עתה בומני כל בחורים ואחרים טו
טובים אנשים הנה ספר שלכם חמר ו
ורצתו ללמוד לשון הקודש כי בו אלמ
אלמרכם בבחי לקרא ולרפר ולחבון ל
לשון הנה והורעתיהם כל שבילו חדי
חדיקרוק בשמות ובפעולות ומלות וב
ובטעם ובנגינות ; פי ראה ראיתי רבים
שבלתי ספרים לשוא יגעו בזה לשון ;
גם רבים מתלמידי בעוני לעשות לחם
ספרים עבריים שמהם ילמדו את שפת
האלהים והחסידים נבאו ; בעבור ז
זאת שמתי על לבי לעזרמו שפהם ה
הנה גדול חפץ ללמוד את לשון עברי
באשר עור האלהים יתח עמרי פי אל
זלתו לא יוכל כל האדם לעשות הרבה
במו מרפר ישוע משיחנו בתלמודו
אשר לו ולאביו ולרוח הק
חקודש החי תוכה לע
לעולם

HEBRAICIS ALPHABETI

ITERAE ALPHABETI
Hebraici sunt uiginti duae.
quarum nomina & chara-
cteres hi sunt.

Vau He Daleth Gimel Beth Aleph
u h d g b aeiou
ל ו ה ד ג ב א
Lamed Caph Iod Teth Heth Zait
l c&ch i t h z
ל כ ח ט י ב ז
Zadic Phe Ain Samech Nun Mem
z p ph aeiou f n m
ז פ ע פ ה מ
Tau Sin Schin Res Kuph
t&th f sch & ff r k&c
ת ש ש ר ק
b Potrò

INSTITVTIO HEBRAEA

signorum dici potest, signat enim quasdam literas, alio & alio pronunciandas sono, modo forti & aucto, modo debili & tenui. Et est triplex, uidelicet, dages, raphe, smol, & iamin. Dages װ est punctus unus literæ uetrem occupans, eamq; fortiter ac quasi duplicatam effe- rendam signans. Et huius omnes literæ sunt capaces, præter quatuor guttura- les, & res literam.

Raphe ױ est uirgula superne lite- ræ imminens, signans eam tenuiter so- nandam, & huius tatum sex literæ sunt capaces, uidelicet ױ ױ ױ ױ ױ ױ Prima, ui- delicet ױ ut u consonans: ױ gh: ױ ut d parum mussitans: ױ ut ch: ױ ut ph: ױ ut f blesum seu θ Græcum sonat.

Quod si cum dages punctulo signetur, ױ ut b: ױ ut g: ױ ut d: ױ ut c: ױ ut p: ױ ut t sonat. In quo autem casu hæc sex literæ cum dages puncto aut raphe uir- gula

AUTORE SEBAST. MVNST.

gula sint uel roborandæ, uel infirman- dæ, infra notabitur.

Cæterum װ װ smol & װ װ iamin sunt duo punctula quæ super schin li- teram poni consueuerunt, primum ad sinistram, ut װ redditq; literæ sonum acutum: secundum ad dextram, ut װ & signat literam grossius ac ueluti sch pronunciandam.

Secundum punctorū genus est uo- calium. Et hæc sunt duplicia, quædam simplicia, alia composita. Simplicia sunt hæc. Primum patha - & ualet a cla- rum. Est autem patha magnū, ut װ a . װ ba . װ ua . Secundum kamez - ua- letq; a obscurū, & est kamez magnum, ut װ ga . װ da . װ ha . Tertium zere - e gracile: uocaturq; alio nomine kamez caton, id est, paruū. ut װ te . װ le . װ me . Quartū segol - sonatq; uocem medi- am inter a & e, hoc est, diphthongū æ.

b ; uoca

INSTITVTIO HEBRAEA

uocaturq; alio nomine patha paruum,
 ut א na. פ a. צ pha. Quintū hirc, pun-
 ctus scilicet unus - sub litera, & ualet i
 nostrum. ut ז zi. ק ki. ר ri. Sextum ho-
 lem, punctus item unus, sed qui solum
 super literam ponitur, & ualet o Latī-
 num. ut ו o. לו lo. מ mo. ר ro. Sep-
 timum, kibuz = uox scilicet media in-
 ter u & i, hoc est, ypsilon Gracum uel u
 Gallicum. ut ש u. ב bu. ג gu. Octauū,
 surec uel meloppum, punctus scilicet
 unus in solius uau literæ uentrem rece-
 ptibilis, ualetq; u Latinū. ut ו u. ב bu.
 ה hu. Et nota quando uau cū illo pun-
 cto habet alium uocalem pūctum sub-
 stratum, non est surec ille uentralis, sed
 dages, fortificans tantum literam uau.
 ut ו ua uel fa. ו fa &c. Nonū hateph si-
 ue scheua: duo scilicet pūctula subalter-
 natim posita, & legitur e breuissimum:
 aliquando planè rapitur, aut distermi-

nat syl

AVTORE SEBAST. MVNST

nat syllabam: de quo Hebræi nonnul-
 las tradunt regulas, quas parum infra
 inuenies. Decimum & primū inter com-
 posita, hateph patha = sonatq; ut a
 per nasum. ut א a ה ha. Undecimum,
 hateph camez = & est sonus eius fer-
 mē idem cum holem. ut ה ho. מ mo.
 Duodecimum, hateph sagol = a bre-
 ue. ut א a. ה ha. Scribuntur autem hæc
 duo pūcta = & = raro sub alijs lite-
 ris, q; sub gutturalibus. Et habent ista
 pūcta hoc inter se discrimē, quod quin-
 que uocantur תנועות גדולות id est, uo-
 ces seu motiones magnæ. uocantur eti-
 am מלכים id est, reges, & continentur
 in hac dictiōe גטריקון Alia uero quin-
 que ponuntur è regione magnorum, &
 appellantur תנועות קטנות motiones
 paruæ, siue משפחות id est, seruietes &
 cōprehenduntur in hac dictiōe גטריקון
 de quibus infra in tractatu accentuum

b 4 non

INSTITVTIO HEBRAEA

non nihil quoq; dicitur.

Appendix de literis iod, heth,
& finalibus.

Iod litera plerunq; est conso-
nans, aut omnino silet: non
nunquam tamen sonat i uo-
calem, quum uidelicet in fine dictionis
imox sequitur unā ex uocalibus a o u,
hoc est, quum ipsam praecedit – uel –
holē uel surec. ut פני panai. עשוי asui.
גוי goi. Praeterea punctus patha sub ה
finali, praecedit flatum aspirationis. ut
רוח ruah, non ruha. לוח luah, nō luha.
Idem dicunt de ה Iudaei tamen nostras
secus legunt.

Finales literae nunquam aut rarissime
punctantur, praeter caph, quae puncto-
rum raphe & dages, scheua & kamez
capax est. ut אמך mater tua. אורב con-
fitebor tibi &c.

Lectio

AVTORE SEBAST. MVNST.

Lectiois exercitamentum.

Implices syllabas, hoc est,
quae ex simplici litera & sub-
iuncto puncto constant, faci-
le tu imple, candide lector, ex iam dictis
constituere poteris: quae uero ex pluri-
bus conflantur literis, sic accipe.

אב af. אב ab. אב if. אב ib. אב ub. אב
אג. אג eg. אד ad. אד od. אד af. אד ef.
אז az. אז oz. אי ai. אי e. בא fa. בא ba.
בי bi. בּו bo. גא ga. גי gi. גא ga.
גב gab. גג gag. גד gad. גל gal. גר gar.
גור gor. גור gur. גיר gir. דא da. דב
דאפ. דאפ dog. דאפ ham. דאפ han. דאפ
דאפ hom. דאפ tra. דאפ tre. דאפ tru. דאפ
דאפ gal. דאפ gifch. דאפ cha. דאפ ka. דאפ phar.
דאפ par. דאפ parta. דאפ zuch. דאפ
דאפ zuc. דאפ hutz. דאפ schla. דאפ rægael.
דאפ iamin. דאפ smol. דאפ haa-
דאפ retz. דאפ atta. דאפ pathah. דאפ na-
דאפ schui. דאפ phneham &c.

b 5 Quan

INSTITVTIO HEBRAEA

Quando scheua legendum uel non.

Onuntur ab Hebraeis sex regulae quando scheua punctus debeat moueri, hoc est, legi

uel miffitare.

Prima. Scheua legitur, quando litera sua cum mox sequente litera non potest constituuere syllabam, hoc est, quando litera scheuata cum sequente consonante & tertio uocali puncto non coeunt in una syllabam, siue non sunt connexiles. ut **שגגה** schegaga. ubi scheua breuissime est legendum. Aliud **משורה** mesura. Hic uero **שטה** sthaph, **שמור** schmor non legitur, quum st & sm sint literae connexiles.

Secunda. Scheua est legendum, quoties ponitur sub litera daggesata. ut **חכנעני** hakenaani, quod nostra transl. Chanaeus uertit **סיסרה** sisera &c.

Tertia. Scheua legitur, quando sua litera continuo duplicatur. ut **שומרים** scho memim.

AUTORE SEBAST. MVNST.
memim. **הללויה** haleluia.

Quarta. Scheua legitur, quando ipsum mox sequitur litera gutturalis. ut **שמעון** schimeon. **מלאכים** maleachim. Nisi enim moueretur, auditus facile deciperetur, & **מלאכים** pro **מלאכים** perceret.

Quinta. Scheua legitur, quando ipsum in medio dictionis aliud praecedit scheua. ut **שמרו** schmeru. **נפשה** naphschecha.

Sexta. Scheua legitur, quando sequitur uocem magnam. Sunt autem uoces magna quinque. Prima est **שמרו** schameru. Secunda est zere, praesertim quando ipsum sequitur iod aut **ח**. Tertia est hircu cum sequente iod. ut **חסידה** hasidecha. Quarta holem cum **ח** ut **חומר** omerim. Quinta surec cum **ח** ut **חומר** umecha. Extra hos casus ferme semper silet scheua, tam in fine dictionis.

INSTITVTIO HEBRAEA

ctionum quàm syllabarum.

Notādum præterea quod Hebræa Grammatica ponit המשך הטובין quintuplex hateph, uidelicet שׁוּבֵן quiescēs, quod nunquam uariatur à loco suo. ut אֶבְרָחָם Secundum בִּינִיעַ uariabile. ut וְיִשְׁמֹרָה quod in fine sententiæ sic scribitur וְיִשְׁמֹרָה Tertium אָחֻזַּי comprehensum. colligitur enim in ipso una syllaba. ut בְּרִזְלִי ferrum, בְּרִקִיעַ in firmamento. Et semper sequitur ipsum punctus dages. ut אֶבְרָחַם Quartum רְבוּךְ adhaesiuum uel adiunctū. ut שְׁמוֹרֵי זְבוֹרֵי migrat enim eius pronuntiatio in sequentem syllabam. Signaturque litera quæ ipsum mox sequitur cum raphe. de quo uide infra regulam in notabili de puncto dages. Quintum חֵטֵה הִירֵק quando scilicet hateph uenit sub literas gutturales. ut וְהָיָה וְהָיָה Et uocat propterea hateph hirec, שְׁקִירֵאתוֹ הִצִּיר שְׁקִיר

AUTORE SEBAST. MÜNSTER:

הִירֵק וְהָיָה פֶּתַח quod lectio eius est partim hirec, & partim patha.

De literis quiescentibus.

¶ Abent Hebræi quatuor literas, uidelicet אָחֻזַּי quas צָחוּת id est, quiescentes uocāt, propterea quod nō raro in lectione omnino mutescant, אָחֻזַּי quidem in medio & fine dictionis, חֵטֵה autem in fine tantum. ut צָחוּת zon. quem sonum & hæc syllaba חֵטֵה habet. Vbi אָחֻזַּי in fine silet, בְּרִזְלִי baru. Exemplū ubi uau quiescit, בְּרִזְלִי puab, id est, opatio. Vbi iod, שְׁמֵי schme. Vbi iadaf, וְהָיָה schamea.

De uirgula raphe.

¶ Abi Mosche Kimhi ponit regulam, quod quum literæ quiescentes, dictionem claudunt, imponunt primæ literæ sequentis dictionis uirgulam raphe, si una ex בְּרִזְלִי fuerit, aut si alia litera fuerit, priuāt puncto

INSTITVTIO HEBRAEA

puncto dages, si quod habuerit. Idem
facere solent hæ tres literæ אַרְי intra li-
mitem dictionis. Exempla, psalmo 38.
בְּרַר מִשָּׂא בְּבַר onus graue. Et psal. 32. בְּרַר
זוּ הַלֵּךְ In uia hac ambulabis. Psal. 129.
עִמוּ פְרוּתָה apud eum redemptio.

Et nota quod non refert an hæ litem
habeant raphe, uel non.
Quum enim carent puncto dages, sem-
per legendæ sunt ac si haberent raphe.

Regula alia. Tres quoq; istæ litem
cū puncto – signata, raphant
literas בגר בפת præsertim in fine di-
ctionis. Kamez enim ה uel א occultū
includere uidetur, ideo non facile post
ipsum sequitur dages. Exempla: הַפְּצִית
Et בְּטוּחֹתֵי פִי בְּרַר בְּטוּחֹתֵי Quam regulam
Hebræi his uerbis tradunt:

בְּנֵת שֶׁאֵין לָהֶם הָא אֵין בְּקִמְצוּתָם וְיֵשׁ
לָהֶם רֵיז פְּאֵלֵי עֲבָטָה הָא אֵין אֵלֶּת בְּטוּחֹתֵי וְ
וְיֵשׁ לָהֶן רֵיז חֵס וְחֹזֵל לְהַנִּיחַ רַבִּי בְּאֵן תְּלוּת
בְּגַר

AUTORE SEBAST. MVNST.

בְּגַר בְּפֶת הַבָּאִים אַחֲרֵיהֶם בְּמוֹ אַחֲרֵי בְּרַר
אֲמוֹן וְעֵשִׂית בְּרַר

Alia regula. Istæ tres literæ ב בּו
dum in capite seruiunt, uirgulam raphe
secūda substāiali imponūt. ut בַּלְבוּשׁ
sicut amictus. בְּשֵׁבֶם in acquiescēdo &c.

Exceptiones.

Primam regulam primo destruunt
literæ ה י ו quum in fine dictionis rela-
tiuæ sunt. ut בְּצִרְחָה תְּשִׁים in latere eius
pones. Et psalmo 105, בְּקִשׁוֹ פָּנָיו תִּמְוִיר
Quærite faciē eius semper. Et Isaia 56.
בֵּיתִי בֵּית תְּפִלָּה Domus mea, domus
orationis. Et Tren. i. בְּגֵרוֹ בָּה
Omnes amici eius spreuerunt eam.

Secundo derogatur primæ regulæ,
quando א in fine quiescit. ut וַיִּרְא בָּלָק
Et uidit Balac.

Tertio, si litera raphabilis in capite
posita, reperiatur in corpore dictionis,
prior puncto dages, & posterior raphe
signatur.

INSTITVTIO HEBRAEA

signatur. ut שְׁמוֹתַי בְּרִבְרִי id est, custo-
diui carrucam.

Quarto, quoties in dictione duæ pri-
mæ literæ sunt ex בגר בפת prima acci-
pit dages, præsertim si ei subsit scheua.
ut Ier. 42. שְׁמוֹעוּ דְבַר-יְהוָה. Audite uer-
bū domini. Et Ezech. 10. נוֹגַח בְּבוֹר יְהוָה. Et
Splendor gloriæ domini. Isaia 3. וְאָבְלוּ.
Et lugebunt portæ eius.

Quinto, si hæ duæ literæ ב בו dicti-
oni præponantur, ב semper habet da-
ges. ut תבא במושָׁבֵיט uenies in iudiciū.
Et psalmo 95. בֹּסֶף בְּמִדְבָּר. Tentatio in
deserto.

Sexto, si ה claudat minutam dicti-
onem. ut הנה זה בא Ecce iste uenit. Cāt.
2. & 7. eiusdē: מַה תִּחְזוּ. Quid uidebitis.

Septimo, si una ex literis אהוי uel
בנת cū — collocetur in periodo, mem-
bro, distinctione uel subdistinctione,
aut alio accentu pausationis, uel suspen-
sionis,

AUTORE SEBAST. MVNST.

sionis, uirtus eius nō extenditur in pro-
xime sequentem dictionem, quantum-
libet illa habeat in capite unam ex lite-
ris בגר בפת Enumerat aut Rabi Mo-
sche quindecim accentus, qui plerunq;
infringant regulam אהוי scilicet סוּת
אֲתֵנְחֵתָא : מְסֻקָּה :
Membrum : זָקָה קָטוֹן Distinctio :
סָרְחָא : פֶּשֶׁט : רְבִיעַ
קָרְנֵי פֶרַח : פֹּזֵל גְּרוּל : זָרְקָא : שְׁנֵי גְרוּשִׁין
זָקָה : אֲלֵא : יְחִיב : תְּבִיר : תְּלִשָּׂא :
גְּרוּל De quibus infra: ubi reperies quā
figuram quisq; accentus sibi uindictet.
Exempla. Et primo de soph pasuc: Ge-
nesis 7. אַרְבַּעִים לַיְלָה ; בְּעַם הַיּוֹם. De
aethnahta, Isaia 24. אֲנִי לֹא בִגְדִים בְּגָדוּ.
Væ mihi, præuaricātes præuaricati sūt.
De Rebia II. 16. גִּפְן שֶׁבְמִוֶּה בְּעֵלֵי הַלְמוֹ.
Vineam Sabama, domini exciderunt.
De alijs quoque accentibus facile exem-
pla adferri possent, nisi typi cū idoneis

INSTITVTIO HEBRAEA.

accentum figuris deessent.

De puncto mappic.

Diximus quod mappic pūctus deroget regulæ נתינת נעתמן hactenus satis eius explicuimus naturam & officium. Sciēdum igitur, quod quidam hunc pūctum scribunt intra literam ם (quæ sola eius est capax.) Alij sub litera ם ualetq; pronomen relatiuum, eius, ei: uel sua, suæ, foeminini generis, nec unquam legitur, ut בנה filius eius, scilicet mulieris. שמוֹ nomen eius, scilicet uxoris. Gen. 25. Item 3. Reg. 3. לה נתנו date ei, scilicet mulieri. Et nota, si literā ם ut est relatiua, mox antecesserit sargol aut hiriec aut surec, non mappic sed kamez sibi subscribitur. unde Gen. 25. וַיֵּאָחֶבֶת Et dilexit eā, scilicet Isaac Rebecca. Sic 24. eiusdem: נתן לאחיו Dedit fratri suo, fratri uidelicet Rebecca. De surec habes Genesis

primo

AUTORE SEBAST. MVNST.

primo exemplum.

Mnes literæ puncti dages, ut dictum est, sunt capaces, præter quinque, uidelicet quatuor gutturales & res. Quum autem inflectitur literæ, signat eam duriuscule ac quasi geminam pronunciandam: aut certe alterius literæ defectum ostendit. Quatuor istæ literæ ם ב פ ת quum per dages signantur, simpliciter & naturali expressione ueniūt sonandæ, uidelicet ut b c p t. Reliquas uero omnes fermè literas dages suo aduentu conduplicat.

Canon. Post scheua capiti dictionis suppositum, nunquam immediate sequitur dages, præter quàm in שתי & שמים. Hic canon apud Hebræos ita scribitur:

לְעוֹלָם לֹא יִבָּא גֵּשׁ אַחֵר שְׁבַע בְּרֵאשׁ הַ
חַיִּיבָה הוּץ מִן שְׁתֵּי שָׁמַיִם

Canon. Litera iod dageffatur in
c 2 uerbis

INSTITVTIO HEBRAEA

uerbis קל si eam præcedat patha. ut
וַיֵּאמֶר fecus in uerbis בָּבֶר ut וַיִּרְבֵּר &
loquutus est. Hebraice sic:

הַדָּגִשׁ מֵבִיא לְפָנָיו פֶּתַח גְּדוּל כְּמוֹ וַיֵּאמֶר
וַיִּלֶךְ : אֲבָל בְּכֶבֶד כְּמוֹ וַיִּרְבֵּר

Canon. Quum hæ quinq; literæ
ל באיש puncto kamez signantur, ple
runq; litera mox sequens dageffatur. ut
& similia. שְׂמוֹה לְפִיּוֹה אֵמֶה בְּתִים

Canon. בּו ut est litera subsidiaria,
præpositionem a uel ab significans, pri
mæ literæ dictionis cui præfigitur da
ges inferit, præsertim si habeat sub se hi
rec. ut מִצָּר de tribulatiōe. à מִפָּנָיו à no
bis. Sin nomen uerbale constituat, al
teram thematis literam puncto dages
roborat. ut מִשְׁפָּט iudicium. מִשְׁבִּיל
eruditium. Dicūt & has quinq; literas
ל ב ב ש ה quum à fronte seruiunt, pri
mam radicis dageffare.

Canon. Vna ex finalibus, uidelicet
caph,

AVTORE SEBAST. MVNST.

caph, pūcti dages quoq; est capax, idēq;
tunc quando est pronomen affixū pri
mitiuæ speciei præcedente sægol. ut
אַשְׁרֵיךָ beatus tu. אֹרְךָ confitebor tibi.
Si autem est deriuatiuæ speciei, habet
raphē. ut אִשְׁתְּךָ uxor tua. Hanc regu
lam Hebræi his uerbis tradunt:

כָּל דָּ בְסוֹת הַתְּיבָה וּפְתַח קֶטֶן לְפָנָיוּ וּעַ
וְעוֹמֶרֶת בְּמִקּוֹם אוֹתָךְ תְּהִיָּה רְגוּשָׁה כְּמוֹ
וַיְבָרְכֶךָ אֹרְךָ : אֲבָל אִם הוּא כְּמוֹ שְׁלָךְ תְּ
תְהִיָּה רַפּוּיָה כְּמוֹ בְּנִיךָ וְאֵלֹו רַבִּים :

Interpretatio uerborū est hæc : Omne
caph in fine dictiōis, & patha paruum,
id est sægol, ante ipsum, & stat in loco
te, erit dageffatū, sicut, & benedicat tibi,
confitebor tibi. Sed si ipsum sicut quod
tuum, erit raphatum. ut filij tui, & hu
iusmodi multa.

Canon. Literæ istæ ה ב ג si cōtinuo
sequantur coniunctionem uau puncto
patha signatā, recipiunt dages. ut וַתֵּחַץ

INSTITVTIO HEBRAEA

Et tulit. וַתִּסְבֵּר Et narrauimus.

Canon. Nomina hui⁹ formæ צַרִּיק recipiunt in secunda dages.ut אַפִּיר fortis. אַמִּוץ robustus. אַלְפִיר lampas &c.

Canon. Iod finalis p̄ diæresin prolata, facit sequentem consonantem ex illis sex literis בַּגֵּר כַּפֵּה dageffari. ut סִינִי סִינֵי Sinai in sancto. גֵּוִי גֵּוִיִּל gens magna.

Canon. Dageffatur secunda litera in hac forma : חַטָּאָה peccatum. בַּפְּרָה propitiatio. יַבֶּשֶׁה arida.

Canon. Litera ה in his terminatiuonibus præteriti הִי הָהִי תָהִי תָהִי semper habet dages, nisi præcedat א uel iod. ut שְׂמַעְתֶּם : אַחֲבַתֶּם : שְׁמַרְתֶּם : אַמַּרְתֶּם
Exempla exceptionis : שְׁנֵאתִי odiui. פָּרַח redemisti, à uerbo פָּרַח

Canon. Istæ literæ הֵל אֵיתָן facile secundam radicalem literam dageffant, quum dictioni ministerialiter præficiuntur. ut

AVTORE SEBAST. MVNST.

tur. ut Gen. 3. הַרְבֵּה אַרְבֵּה Multiplians multiplicabo. Et psalmo 9. אֲסַפְּרָה Enumerabo. Et nonagesimo quinto: נִקְדְּמָה Præoccupabimus.

De puncto dages, quod deuorat literas.

 Xercet præterea punctus dages & hoc officij, quod literarum substãtialium defectum ostendere solet, appellaturq; tũc dages uorax seu deglutiens literas. Quũ enim ab alicuius dictionis primitiuo una radicalis ceciderit, mox pro sui uestigio proximiori literæ imprimat dages, si ei⁹ capax est. ut pro יִלְצָה communiter in biblia scribitur יִלְצָה & pro סִבְבוּ scribi solet סִבְבוּ Item pro תַּמּוּמִים תַּמּוּמִים Sic תַּמּוּמִים pro תַּמּוּמִים Idem cõtingit in denominatiuis quæ ueniũt à uerbis, quorum prima radicalis est nun uel iod. ut à נָפַל corruit, sit denominatiuũ נַפְלָה & in

INSTITVTIO HEBRAEA

& in constructione מַבִּילָה cadauer, rui-
na. Sic à uerbo יָצַב statuit, uenit מַבִּיצָה
statua. Et ab אִישׁ uir, deriuat' sceminu-
num אִשָּׁה uirago. In his exemplis ui-
dere licet, quomodo extritis literis da-
ges succedat. In uerborum deniq; cõiu-
gationib⁹ id crebro fieri infra cõspicies.

R. D. K.

Literæ deuorabiles à dages sunt se-
ptem, & signum earū est: הָנוּ אֵלֵי הָ:
הָנוּ תִּתְּבַלַּע בְּרֹגֶשׁ בְּתוֹן שֶׁל תִּתְּפַעַל בְּמוֹ
רֵאשִׁימַע אֵת חֶקֶל מוֹדָבֵר אֵלַי וְרִיגוֹ מוֹת
Tau deuoratur in dages, sicut
tau ipsius hithpael. ut: Et audiui uocem
loquētis mecū. Iudiciū eius est: מוֹתָדָבֵר
תִּתְּבַלַּע בְּרֹגֶשׁ בְּאִשֶׁר תִּתְּרַח בֵּחַ תִּתְּפַעַל
Nun . הָנוּ תִּתְּבַלַּע בְּעֵינַי כְּמוֹ בְּתוֹן בְּתוֹן
deuoratur in dages, secundū quod fue-
rit pe poal nun, deuoratur in ain poal.
sicut, dedit, cum dederit.

Vau deuoratur in dages, ut עָרוּמִים
pro

AVTORE SEBAST. MVNST.

pro עָרוּמִים & multa similia.

Aleph deuoratur in dages, ut מַבּוּלָה
pro מַאֲבֹלָה

Lamed deuoratur in dages, ut תִּקַּח
à uerbo לָקַח accepit.

Iod deuoratur in dages, ut à יָיִץ di-
citur pluraliter יָצִים coronæ.

He deuoratur in dages, ut מוֹחַ בְּיָדְךָ
pro מוֹחַ הַיָּדְךָ Quid est in manu tua.

Scribit proinde idem Dauid conse-
quenter in hæc uerba:

וְזוֹלָתִי וְאוֹתֵיךְ אֵלַי לֹא תִתְּבַלַּע בְּרֹגֶשׁ
בִּי אִם אוֹת בְּחִבְרָתָהּ Hoc est: Et præ-
ter septem literas istas, non deuorantur
in dages, nisi litera in socia sua, id est, à
sibi simili.

בֵּית תִּתְּבַלַּע בְּבִי אַחֲרַת כְּמוֹ תְּסוּבּוּ אֵת הָ
חַעִיר וְרִיגוֹ תְּסוּבּוּ Id est: Beth deuo-
ratur in dages, sicut: Circundabitur ciui-
tatem &c.

גִּימֵל תִּתְּבַלַּע בְּהָ אַחֲרַת כְּמוֹ תִּחַוְגוּ אֵת

INSTITVTIO HEBRAEA

גמל יחנה Gimel deuoratur in se gimel altera . ut celebrabitis solennitatem domini. Et ita de reliquis literis facile exemplificari posset : nisi hæc quæ posuimus exempla prudenti lectori satisfacerent.

Regulæ quædam ex Hebræa grammatica extractæ , de aliquarum dictio- num & literarum punctatione.

Itera א semper punctat̄ & le- gitur in his diuinis nominibus אלהים ארצי ארצי cū ad ipsorum caput una ex his literis בשה accesserit. ut מוארצי הארצי מאלהים Cōtra, si una ex his ובלב accesserit, א non pūctat̄. ut באלהים לאלהים לארצי וארצי

Regula alia. Vau cum scheua nunquam cōtinuo præcedit in capite dictio- nis has literas ב ב מ sed tantum cum surec. ut ובני & filij. ובלא & imple. ובארץ & fructus. ובארץ & in terra. Idē est iudicium, si mox præcedat cōsonan-

tem

AVTORE SEBAST. MVNST. tem scheuatā. ut ולשוני & lingua mea.

Regula. Quando iod litera in di- ctionis capite punctatur cum scheua, & una ex his literis ב ו ב ל ם etiam cum scheua est præponēda, abiicitur utrūq; scheua, & substernitur primæ literæ hi- ric. ut ויחונה & Iudas. לירא ad timen- dum. בירושלם in Hierusalem. ויהי & erit. Secus si fuerit alius supponendus punctus. ut ויהי & fuit.

Regula alia. Vau adueniens literis gutturalibus, punctatur cum patha . ut וארוחתו & dimidia tribus. וחגי שבט

Regula alia. Litera ה quando di- ctionibus præficitur, plerunq; pūctatur cum patha, nisi ilico subsequatur una ex his literis א ע ר tunc enim punctatur cum — ut הראש caput : תקבר seruus.

Regula alia. Quando ה est signū quæsituum uel admiratiuum, puncta- tur cum — ut תשובה אהי אהי Num- custos

INSTITVTIO HEBRAEA

custos fratris mei ego? Nisi cōtinuo sequeretur litera gutturalis, tunc enim exposeret patha. ut Iob **החפם נרא איוב**. Nonne frustra timet Iob deū? Nonnunquam etiam ante **א** inuenitur cum saegol. ut **האגבי** Nunquid ego?

Regula de quaesito **מה**

מה-חמקת פתח כמו מה-נה מה-זאה וא
זאה-נחמא וסוה פסוק קמוץ ועל הע אפילו
במקת פתח קטן כמו מה-ענה יהנה מה-
הטאתי : אבל על אחר קמוץ גרול אפילו
במוקפים כמו מה-אפה רזאה מה-הנה
מה-ראית Sensus est: Hæc dictio **מה**
 quum stat in cōstructione makeph, habet patha. ut, quis iste, quæ ista. In æthnahta uero & fine uersus habet kamez. Porro quum præcedit literas **הע** tætsi intercedat makeph, habet patha paruum, id est, saegol. ut, quid respōdit dominus: Quid peccauī. Sed cū imminet literis **אהר** habet kamez magnū, quāuis in-

AUTORE SEBAST. MVNST.
 uis intersit makeph. ut: Quid tu uides, quid istæ, quid uidisti.

De literis & nominibus numeralibus Hebræorum.

Tuntur Hebræi pro numero breuiori siue cifris, quas **ספירות** uocant, omnibus literis alphabeti, hoc pacto.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט
10	20	30	40	50	60	70	80	90
י	כ	ל	מ	נ	ס	ע	פ	צ
100	200	300	400	500	600	700	800	900
ק	ר	ש	ת	ת	ת	ת	ת	ת

Post decem & uiginti sic numerant.

11	12	13	14	15	16	17	18	19
יא	יב	יג	יד	טו	טז	יז	יח	יט
21	22	31	101	102	402	401	899	
תנ"א	תנ"ב	תנ"ג	תנ"ד	תנ"ה	תנ"ו	תנ"ז	תנ"ח	תנ"ט

Quidam Hebræi ponunt pro 500 literam **ך**: pro 600 **ם**: pro 700 **ן**: pro 800 **ת**: pro 900 **ץ**:

INSTITVTIO HEBRAEA

Millenarium numerum ita signant,

1000	2000	1002	3000	4000	5000
א	בא	גא	דא	הא	והא

Annus Christi iam currens 1524. ita signatur: אהה רשה בר Vel sic: אקה בר
 Hebraei tamen quicquid per numeros scribunt, sumunt aram ab initio mundi, siue מבריאת עולם hoc est, à creatione mundi. unde pro isto anno Christi currente scribunt: ה'א רפג hoc est; 5283.
 Tot enim annos historiographi eorū dicunt à principio mūdi usq; ad praesentem fluxisse annū. Nostri uero ponunt 6723. praesertim Eusebius & Orosius.
 Porro pro nomine diuino יה quod quindecim importat, Iudaei scribunt וט ne sacro nomine profane abutantur.

De nominibus numeralibus.

Numeri cardinales masculini generis hoc pacto apud Hebraeos scribuntur.

unus

AVTORE SEBAST. MVNST.

quatuor	tres	duo	unus
אָרְבַּע	שְׁלֹשׁ	שְׁנַיִם	אֶחָד
octo	septem	sex	quinq;
חֲמִישָׁה	שִׁשָּׁה	שִׁבְעָה	שְׁמוֹנֶה
undecim	decem	nouem	
חֲשֵׁעַה	עֶשְׂרֵה & עֶשְׂרֵה	עֶשְׂרֵה	אֶחָד עֶשְׂרֵה
quatuordecim.	tredecim	duodecim	
שְׁנַיִם עֶשְׂרֵה	שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵה	אַרְבָּעָה עֶשְׂרֵה	

Et sic consequenter usque ad uiginti.

Numeri cardinales fem. gen.

quinq;	quatuor	tres	duae	una
חֲמִישָׁה	אַרְבַּע	שְׁלֹשׁ	שְׁתַּיִם	אֶחָד
decem	nouem	octo	septem	sex
שִׁשָּׁה	שִׁבְעָה	שְׁמוֹנֶה	חֲשֵׁעַה	עֶשְׂרֵה
tredecim	duodecim	undecim		
אֶחָד עֶשְׂרֵה	שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה	שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵה	אַרְבָּע עֶשְׂרֵה	חֲמִישָׁה עֶשְׂרֵה
sedecim	quindecim	quatuordecim		
אַרְבַּע עֶשְׂרֵה	חֲמִישָׁה עֶשְׂרֵה	שִׁשָּׁה עֶשְׂרֵה		

Omnes numeri cardinales à uiginti & supra, sunt generis cōmunis. ut אֶחָד וְעֶשְׂרִים & uiginti. Itē וְעֶשְׂרִים

una

INSTITVTIO HEBRAEA

una & uiginti : שלשים triginta
 ארבעים quadraginta : חמשים quin-
 quaginta : ששים sexaginta : שבעים
 septuaginta : שמונים octoginta :
 תשעים nonaginta : מאה & מאות cen-
 tum : שלש מאות & מאות ducenti : ארבע
 מאות trecenti &c. אלף mille : אלפים duo
 milia : שלשת אלפים tria milia : רבב
 decem milia. Idē רבבות & רבו : רבו
 centum milia.

Numeri ordinales masculini gene-
 ris hoc modo scribuntur.

quartus tertius secundus primus
 ראשון : שני : שלישי : רביעי :
 octauus septimus sextus quintus
 חמישי : ששי : שביעי : שמוני
 duodecim⁹ undecimus decim⁹ nonus
 תשיעי : עשירי : אחר עשר : שני עשר

Pluralē hi numeri faciūt, ut nomina
 gentilia masc. sicut עברי Hebraeus :
 עבריים Hebraei : חמישי gnt⁹ : חמישי
 quinti.

AVTORE SEBAST. MVNST.

quinti. Et nota quod frequēter nume-
 rus cardinalis usurpat pro ordinali, ut
 liquet bibliam intuenti. Ezech. 40. Jere-
 miae primo. Deut. primo.

In fœminino genere.

quarta tertia secunda prima
 ראשונה : שניה : שלישית : רביעית :
 octaua septima sexta quinta
 חמישית : ששית : שביעית : שמונית :
 decima. nona
 תשעית : עשירית &c.

Et faciūt pluralem numerū sicut no-
 mina gētilia fœm. g. ut יהודיות Iudæa,
 f. mulier. יהודיות Iudææ. Sic עשיריות
 decima. עשיריות decimæ. &c.

De literis substantialibus
 & accidentalibus.

Vantum nunc attinet ad uer-
 borum nominumque infle-
 xiones, oportet in primis ani-
 maduertere, omnia ferme nomina
 d. apud

INSTITVTIO HEBRAEA

apud Hebraeos tribus duntaxat scribi originalibus literis, quas & שְׁרָשׁוּת id est, radices, siue יְסוּדוֹת id est, fundamenta, uocant, quæq; solum dictionarijs inseruntur. aliorū autem quæ uel duabus uel quatuor aut quinque constant radicalibus literis, pauca admodū esse.

Colliguntur proinde alphabeti literæ in duos ordines. Undecim nanque sunt, quæ ubiq; & ppetuo sunt de substantia dictionis, quas Hebræi his comprehendunt dictionibus, חֵט סֵפֶר גִּיעַ חָטָט שֵׁפֶר רִיעַ. Reliquæ uero undecim, uidelicet בֵּן אֵת כֶּה מְשִׁלִּי בֵן חָטָט שֵׁפֶר גִּיעַ licet & nōnunq; sint substantiales, seu radicales, plerunq; tamen seruiunt ad inflexionē tum nominum, tum uerborum. unde & literæ seruales, accidētales & subsidiariæ appellari consueuerūt. Ex quibus hæ quatuor אֵל בֵּשׂ à capite dictionis tantum seruiūt: alijs uero in locis, hoc est, in medio uel fine

AVTORE SEBAST. MVNST, uel fine dictionis, perpetuo sunt substantiales siue essentielles. Hæ uero quatuor בֵּן אֵת כֶּה מְשִׁלִּי non tantum à capite, uerum & à fine dictionis plerunq; seruiunt. Porro residuæ tres יוֹת frequently seruiūt in capite, medio & fine. Omnes tamen istæ ministeriales literæ, non ita constanter suis quibusque in locis seruiunt, quin & ipsæ aliquando in eisdē sint essentielles, ut patet in his dictionibus שֵׁפֶר custodiuit, אָמַר dixit. בָּאָשׁ fecit. יָרַע cognouit. חָלָה suspendit. Primas uocant Hebræi חֵטָט שֵׁפֶר id est, radicales seu fundamentales: alias uero מְשִׁלִּי בֵּן id est, seruales, licet & ipsæ plerūq; ut dictū est, sint חֵטָט שֵׁפֶר radicales. Nunc sigillatim de officijs seruilium literarum & syllabarum, quæ uel in capite uel in calce dictionum exercēt, tractabimus: à quorum noticia fermē totius grāmaticæ pendet pōdus.

INSTITVTIO HEBRAEA

De literis האמנותי

T priusq̄ pergā singularum
 feruiliū explicare officia li-
 terarū, scire operæ precū est,
 quod Hebræi omnia sua denominati-
 ua constituunt per præfixonē unius ex
 his literis, האמנותי Et quū tale aliquod
 occurrit, dicere solēt, ה uel א uel ב &c.
 est hoc in loco hæmāti, per quod intel-
 ligunt, denominatiuū constitui ex illa li-
 tera & radice. Idem iudiciū est de aliqui-
 bus literis האמנותי cū in fine uel medio
 ad radicē asciscūtur. ut זכרון memoria.
 Exēpla canonis. Litera ה à principio
 pauca facit denominatiua. ut כדור sphae-
 ra, circulus. Inde חרות anfractus uia-
 rum, tortuosæ uia. Aleph quoq̄ non
 multa constituit. ut אפרוח inquilius, li-
 gnum uiride, laurus. אגרוח pugnus.
 אפרוח saccus, אפרוח expādit. אפרוח
 pulli, אפרוח Sic אפרוח pustula, à
 uerbo

AUTORE SEBAST. MNNST.

uerbo בעה quod timere significat.

Mem litera ad innumera concurrat
 denominatiua. ut כדור uentilauit. inde
 כדור sporta, uānus. כדור ptexit. כדור
 tegumentum, scutum. כדור flauit, inde
 כדור follis. כדור aperuit. in כדור cla-
 uis. Et communiter constituit mem tale
 denominatiuum, quo ceu instrumento
 actus uerbi perficitur. ut iam posita in-
 dicant exempla.

Litera nun rarius q̄ ב concurrat ad
 denominatiui cōstitutionem. ut à בבר
 honorauit, בבר gloriosus. à בעג bal-
 butiuit, בעג balbuties. ab במן cre-
 didit, במן fidelis.

Litera ת multa quoq̄ constituit de-
 nominatiua. ut à תאד fastigatus est,
 תאד lassitudo. à תלל laudauit, תלל
 laus. à תור ignis, תור caminus. &c.

Litera iod rarius inuenitur cōcurrere
 ad denominatiui cōstitutionem.

d. Exem

INSTITVTIO HEBRAEA.

Exempla. **ישימון** deuastrauit. **שמים**
solitudo. **נשח** caligo. **נשות** noctua.
תורה confessio. **יהודי** Judaeus.

De literis **אל בש** à capite dictio-
nis tantum seruilibus.

א Haec litera primo constituit deno-
minatiuum quum sit heamāti, ut
dictū est. Secūdo uerbo adiecta, facit
primam futuri personam singularem.
ut **אאל** redemit. **אאאל** redimam. **אָבַר**
sepeliuit. **אָבַר** sepeliam.

ל Aliquando gerundio ministrat. ut
לפתח adaperiendum. **לשמר** ad
custodiendū, uel ut custodiret. aliās arti-
culus est datiuī casus. ut **נתתי לארם**
dedi homini. Et **מזמור לדוד** Psalmus
ipsi Dauid, uel Dauidis. Valet quo-
que in & ad. ut **לעולם** in seculum.
ויקרא לזקני ישראל Vocauit seu cla-
mauit ad seniores Israhel.

accipi

AU'TORE SEBAST. MVNST.

ב Accipitur pro praepositione, in uel
cū, & quandoq; pro aduerbio quū.
ut **בשמר** in custodiēdo. **בארץ** in ter-
ra. **ורבץ באשתו** & adhærebit cū uxore
sua. Gen. 2. Item psal. 51. **בבוא אליו**
נאן Quum ueniret ad eū Nathan, si-
ue, in ueniendo ad eum Nathan.

ו Signatum cum sægol, ualet, qui,
quæ, quod, & nōnunquam, quod
cōiunctionem. unde Canticorū primo:
הגירה לי שאהבה נפשי Indica mihi,
quem diligit anima mea.

De literis **בן הם** à capite &
calce seruilibus.

ב Quum radici praepositur, habet
uim aduerbii similitudinis, ut, sicut,
tanquam, uelut, ad instar. Exemplum.
במוגד דוד Sicut turris Dauid. **באמן**
פורה Sicut uitis fructifera, ualet quoq;
nonnūquam praepositionem iuxta, se-
cundū. ut psal. 51. **הבני בחסדך** Miserere

d 4 mei

INSTITVTIO HEBRAEA

mei secundum misericordiam tuam.
 Porro quando in fine seruit, ualet pro
 nomē tu, tui, tibi, aut tuus tua tuum. ut
 אשתך uxor tua. אלהיך deus tuus.
 יברכך יהוה Benedicat tibi dñs. Et ha
 bet caph finalis semper raphe, nisi quū
 ipsum mox praecedit saegol, tunc est ca
 pax pūcti dages. ut אורך cōfitebor tibi.
 Hæc litera præterq̄ quod est hee
 manti à capite dictionis, etiam nota
 est primæ personæ futuri plur. ut עשה
 fecit. נעשה ארם faciemus hominem.
 שמר custodiuit. נשמר custodiemus.
 Constituitur præterea uerbū passiuum
 per eam in omnibus personis. ut שמר
 custoditus est. נשמרת custoditus es.
 נשמרתי custoditus sum. &c. unde Tre
 norum ult. עורינו פתגור נכמרו Pelles
 nostræ sicut clibanus exustæ sunt. Por
 rò in fine radici adiecta, ualet pronomē
 earum eis eas. ut קול uox, קולן uox
 earum.

AUTORE SEBAST. MVNST.

earum. רבר uerbum, רברן uerbū ear
 rum. Adijcitur etiam nonnunquam
 ociose uerbis plur. ut psal. 95. אם רבאו
 Si introibūt. Et psalmo 11. ירדבו קשת
 Tendent arcum.

Primo præficitur nominibus ut ar
 tculus casuū, præfertim genitiui. ut
 עץ חַיָּה maritus uxoris. עץ חַיָּה
 lignum scientiæ.

Secundo nonnunquam dictionis si
 gnificatum reddit notabile & insigne.
 ut הנביא propheta ille, uidelicet certus,
 talis ac tantus.

Tertio sæpenumero est signū quasi
 tiuum uel admiratiuum. ut הלא הם
 בתובים על ספר An non hæc scripta
 sūt in libro. &c. De hoc habes & supra.

Quarto concurrat ad cōstitutionem
 cuiusdam coniugationis, quam uocant
 hiphil, & ad aliam quam hithpael no
 minant. ut פקר uisitauit. Inde hiphil

התפטר fecit uisitare, & hithpael, התפטר
 uisitauit seipsum. Quinto plerūq;
 uidetur tenere uicem relatiui. ut psalmo
 34. מי האיש החפץ חיים Quis est ho
 mo qui uult uitam? Sexto nonnun
 quam uidetur ociose præponi dictioni
 bus. ut בוא לך חים Quid est tibi ma
 re? Porro in fine dictionum, iterum
 multiplici fungitur officio. Primo tam
 in uerbis quàm nominibus indicat fœ
 mininum genus. ut גביר dominus.
 אשה domina. Et de uiro dicitur: נתן לי
 אשה Vir dedit mihi. De muliere ue
 ro eandem sententiā sic explico: נתנה לי
 אשה Et nota, quando uerbi alicu
 ius tertia radicalis in ה desinit, fit fœmi
 ninum genus per interpositionem lite
 ræ ה inter secundam & ultimam radi
 calem literam. ut חיה fuit, scilicet uir. Et
 עלה fuit, subaudi mulier. Sic עלה
 ascendit, uir. עלה ascendit, mulier.

Secun

Secundo est nota, relatiui fœminini
 generis quum habet punctum mappic
 subnotatum, qui punctus aliquando
 in kamez mutatur, ut supra quoq; com
 monui. Exemplum. Trenorum pri
 mo: רמעתה על לחיה אין לה מנחה
 בופל אהביה Lachryma eius (scilicet
 dominæ gētium) super maxillam eius,
 non est ei consolator ex omnibus dile
 ctoribus suis. Tertio subiungitur no
 minibus locorum, quando est motus
 ad ea. ut רבאו ארצה Et uenerunt in
 terram. Sic נולך חרנה Et perrexit in
 Haran. בא ירושלימה Venit in Hie
 rusalem. Hic uides quomodo חרן &
 ירושלים & ארץ desinunt in ה lite
 ram propter motum ad ea loca.

Quarto, plerūq; uerbis imperat. modi,
 & uerbis futuri tps adheret. ut אשמרה
 id est, custodiam domum meam.
 Et psal. 86. שמרה נפשי Custodi ani

mans

INSTITVTIO HEBRAEA.

mam meam. Et Ion. 2. **אֶל נֹאמְרָה** Nō peribimus. Quinto aliquando additur uerbis maf. euphoniæ gratia, præfer tim ubi capitalis litera sequentis dictionis est ל uel iod. ut psal. 35. **רֵאיתָה יְהוָה** Vidisti domine. Et psalmo 21. **נָתַתָּה לוֹ יְהוָה** Tribuisti ei domine.

Notandū hic, quod nomina & participia in ה exeuntia foem. gen. in statu regiminis, hoc est, si sequatur obliquus calus aut pronomen affixum, mutant ה in ת ut **צִדְקָה** iusticia. **צִדְקָתְךָ** iusticia tua. **יָפָה** pulchra, **יָפֵה מִרְאָה** pulchra aspectu. **אִמְרָה** uerbum, **אִמְרָתִי** uerbū meū. **אִשָּׁה אַבְרָהָם**, uxor Abraham.

מ Hæc litera primitiuæ dictioni an telata, primo nomen uerbale seu denominatiuum, & in multis coniugationibus participium præsentis temporis constituit. ut **רָאָה** uidi, **מִרְאָה** uisio.

AVTORE SEBAST. MVNST.
 fio. **יָצָא** egressus est: **מוֹצֵא** egressio.
רָבַר obtulit, **מִקְרִיב** offerens. **רָבַר** loquutus est, **מִרְבַּר** loquens.
 Secundo supplet uicem præpositionis a, ab, ex, de. Et tunc communiter pūctatur uel cum hirc, uel cum zere. ut **מִפְּרִי** **בְּטוֹב** De fructu uentris tui. Et psal. 109. **מִרְחֵם מִשְׁחָה** Ex utero auroræ.
 Tertio circumloquuntur per ipsam Hebraei comparatiuum. ut i. Regum 1. **הֲלֹא אָנֹכִי טוֹב לְךָ מֵעֲשָׂרָה בָּנִים** Nunquid ego bonus sum tibi à decem filijs, hoc est, nonne ego tibi melior sum decē filijs? Cæterum hæc litera quum in fine ad radicē nois aut uerbi accesserit, ualet pronomen plurale, eorum eis eos, signaturq; ultima radicis litera, cui ad hæret, cum -- aut -- aut hirc. ut **צָבָאם** exercitus eorum. **בְּפַעֲלָם** secundū opus eorum. **בְּשָׂאם** extolle eos. **יְבַלְעֵם** con turbabit eos. Et Ieremiæ 25. **וְהִבִּיאֵתִים**
 Et ad

Et adducam eos. ubi mem finale affixū
depēdet ad syllabam seruillem. Verum
de his infra in affixis latius tractabit.
Notabis tamen hic, quod hoc plurale
pronomē, eorum eis eos, uel suorum
suos, etiam duabus alijs syllabis scribi-
tur, uidelicet **הם** & **בו**. syllaba **הם** sem-
per ad iod pendet, & plerunq; ad plur-
ralem nominis numerum. **בו** uero ap-
pensilis est ad nomē & uerbū, nulliusq;
literae uidetur respicere consortiū. Ex-
empla primi. **בִּימֵיהֶם** os eorū. **בִּימֵיהֶם**
in diebus eorum. **מַנְיָהֶם** manus eorū.
Secundi. **אֵלֵיהֶם** ad eos. Psalmo secun-
do. Idem **אֵלֵיהֶם** Et psalmo 50. **בְּתֵימָם**
Sepulchrum eorum domus eorū.
Et psal. 45. **תְּשִׂיחֵמָהּ לְשָׂרִים בְּכָל**
הָאָרֶץ Pones eos in principes in omni
terra.

De literis **יה** in capite, medio,
& sine seruilibus.

Iod

Od à principio, præterquàm
quod est hæmanti, facit ter-
tiam personā utriusq; numeri
fut. tēp. maf. g. ut **אָמַר** dixit. Inde **יֹאמְרוּ**
dicet. **יֹאמְרוּ** dicent. **שָׁמַר** custodiuit.
יִשְׁמַר custodiet. &c. Intra limites di-
ctionis, primo concurrat ad constitutio-
nem uerbi hiphil. ut **יָרַע** cognouit. In-
de **חִירִיעַ** notum fecit. **רָחַק** longe ab-
fuit. **הִרְחִיק** longe fecit. Secundo,
plerunq; adiectiuū constituit. ut **צַדִּיק**
iustus. **תָּמִים** perfectus. **קָדִישׁ** san-
ctus. **נָעִים** iucundus uel pulcher.

Tertio, non raro denominatiuū sub-
stantiuum facit. ut **בְּצִיר** uindemia, à
בָּצַר uindemiauit. **שִׁיבָה** senectus, à
uerbo **שָׁב** seniuit. **שִׁירָה** canticum, à
uerbo **שָׁר** cecinit. **זְמִירָה** carmen, à
uerbo **זָמַר** cantauit. **בְּרִיחַ** uectis, à
uerbo **בָּרַח** clausit. Et multa alia inue-
nies in dictionario nostro.

Quarto

Quarto, quum hæ præpositiones על & ל aliquod affixum pronominale recipiunt, interponitur iod litera. ut עליכם ad eos. Porro quando iod litera seruiliter aliquam dictionē claudit, ualet primo in nominibus, meus mea meū singulariter & pluraliter. Singulariter, si præcedat hirc: pluraliter, si antecesserit kamez uel patha. ut אלהי deus meus. אמתי mater mea. דברי uerbum meum. עיני oculi mei. דברי uerba mea. כפי manus mea. דרפי persequētes me, aut potius persequutores mei. שלימי retributores mei. Secundo terminatur in iod literam secunda persona scem. gen. futuri temporis, & item secunda persona imperatiui modi eiusdem generis, ut תלרי בניס paries filios, scilicet tu mulier. לא תאכלי non comedes, tu mulier. 1. Reg. 1. Item שמעי בת audi filia. Tertio, pluralis numerus nominū maf. gen.

gen. terminatur in iod præcedente zere, idq; in statu regiminis. ut בולפי הארץ reges terræ. עשי בולאכה factores operis. Notandum tamen, quod propter affixa pronominalia, eidē literæ iod ut est terminatio pluralis maf. alia & alia prænotatur puncta. ut in maf. g. עיני oculi tui. דברי uerba tua. Et in scem. gen. עיני oculi tui. שרתי mammæ tuæ. Sciendum etiam, quod litera ה ut est tertia uerbi radicalis, in alijs personis à themate mutatur in iod. ut עשה fecit, עשית fecisti, ראה uidit, ראיתי uidi. Habent autem omnes istæ quatuor literæ אחיך inter se mutuam quandam commutationem, eodem manente significato. Commigrat א in ה ut קרא & קרה Sic א in iod transit. ut ושא pro ושא Et א in uau migrat. ut ab אמר dixit, אומר dicam. Porro ה in ו migret, & ו in ה frequēs est. e Vau

INSTITVTIO HEBRAEA

ו Vau litera à capite dictionis nunct̄
 non seruit, importans coniunctio-
 nem copulatiuam, &. Vbi notabis,
 quod eiusmodi naturæ est quod præte-
 ritum mutat in futurū, si cum seua uel
 surec punctetur, ut וְאָבֹרָה & dices.
וְפָקְדָתִי & uisitabo. psal. 89. Quod si cū
 cum – uel – punctetur, mutat futurū
 tempus in præteritum, ut וְיִאמֹר & di-
 xit. וְאָפְתָה & aperui. Fallit tamē non
 nunct̄ hæc regula, unde Iud. 16. וְעָלָה
 & ascendit. Et psal. 108. וְאֶשְׂרָח וְאֶזְמַרְחָה
 Cantabo & psallam. Vau in me-
 dio dictionis, quādo mox cum holem
 primam sequitur radicalem literam, cō-
 stituit participium præsentis temporis,
 quo Hebræi utuntur pro uerbi præsen-
 ti, ut בֹּרָא creans. שׁוֹמֵעַ audiens.
שׁוֹפֵט iudicans. Quod si cū holem, ter-
 tium in radice occupet locum, facit uel
 denominatiuū adiectiuale, uel substan-
 tiuale.

AVTORE SEBAST. MVNST.

tiuale, ut קָדוֹשׁ sanctus. גָּדוֹל magnus.
גְּבוּרָה gloria. בְּבוֹרָה primogenitus. Sin-
 tertio in loco cum surec punctetur, iterū
 constituit nomen denominatiuum ut
 prius. Exempla. גְּבוּל terminus.
חַדְגוֹר dangor. יְעוּרָה iuuentus.
בְּרוּךְ benedictus. בְּלוּיָהוּ clausus.

Vau quū dictionem claudit, & pun-
 ctatur cum surec, ferè semper indicat
 pluralem uerbi numerum, uel præteriti,
 uel futuri, uel imperatiui, ut בְּשָׂחוּ spe-
 rauerunt. יְהַלְלוּ laudabunt. יְהַלְלוּ
 laudate. Quando uero punctum ho-
 lem in capite gestat, aut omni caret pun-
 cto, supplet uicem pronominis, eius, uel
 suus cum suis condeclineis, ut בֹּלְבוֹ rex
 eius. הוֹשִׁיעֵנִי saluauit eum. עֵינָיו o-
 culus eius. עֵינָיו oculi eius. עֵדוּתוֹ testi-
 monia eius. Item בֶּן filius, בְּנוֹ filius
 eius: בְּנֵי filij eius. יְבָלְתִי praualui
 eum. Psalmo decimo tertio.

INSTITVTIO HEBRAEA

ת Tau litera à capite dictionis nō raro est heamanti, ut dictū est. Deinde personam secundam utriusq; numeri fut. temp. maf. gen. & item secundam personam & tertiam scem. gen. utriusq; numeri fut. temp. constituit. ut **תשמע** audies uir, & audiet mulier. **תשמעו** audietis uiri. **תשמענה** audietis & audient, mulieres.

Tau litera in medio dictionis, primo concurrat ad constitutionem uerbi hithpael. ut **תתבקר** uisitauit seipsum.

Secundo in uerbis exeūtibus in **ת** literam, poni solet tertio loco, idēq; in foeminino gen. ut **תאיש** ascendit uir. Et in scem. gen. i. Reg. i. **תאיש** לא עלתה. Et Hanna non ascendit. Sic **תאיש** fleuit. s. mulier. Deut. 21. cuius maf. sic scribitur **תאיש**. Porro in fine dictionis constituit secundā personam præter. utriusq; gen. maf. cum kamez, scem. cum seua. ut

תאמר

AVTORE SEBAST. MVNST.

תאמר dixisti, tu uir. **תאמרה** dixisti, tu mulier. Recipit etiā post se, & alias seruales literas atq; syllabas. ut **תאמר** quare dereliquisti me. psal. 22. Et itē psal. 73. **תאמר** deiecisti eos. &c. Aduertendum tamen quod **ת** nō semper indicat secundam personam præter. sed plerunq; stat loco **ת** literæ, ubi uidelicet nominibus foem. gen. in **ת** desinētibus affixum finale mem uel nun adijcitur. ut **תאמר** hæreditas. **תאמר** hæreditas eorum. Item **תאמר** peccatum, **תאמר** peccatum eorum.

De syllabis seruilibus.

N On modo dictæ simplices literæ seruire solent radicibus, ad earū inflexionem, uerum & syllabæ quædam seruales ex ipsis componuntur, quorum officia nunc breuiter annotabo. Sūt itaq; inter omnes accessorias syllabas, duæ tantum, quæ dicuntur

e 3 ctionū

INSTITVTIO HEBRAEA

in patha, aut in sagol. ut עינים oculi.
 עיניהם oculi eorum. עיני oculi mei.
 עיניך oculi tui, ó uir. עיניך oculi tui,
 ó mulier. עינו oculi eius. Est etiã hic
 aduertendũ, quod nõnunq̃ mem fina-
 le accedit ad primã præteriti personam,
 & præ se fert desinentiã pluralem masc.
 quum tamen sit uerbum cum affixo. ut
 ושמתיים & ponam eos.

רת Terminatio pluralis nominum
 fœm. g. ut בצרה puella, בצרות
 puellæ. faciunt etiã quædam masculi-
 na pluralem numerũ in hanc syllabam.
 ut אבות patres. &c.

תם Hæc syllaba, ut facile cuique pa-
 tet, componitur ex duabus litem-
 ris. Caph facit secundam personam, &
 mem pronomem pluralem masc. Valet igitur
 uos, uester, uestrum, uobis, in masculi-
 lino genere. ut אביכם pater uester, ó si-
 lij. אלהיכם deus uester. אלהיכם
 docebo

AUTORE SEBAST. MVNST.

docebo uos. psalmo 34.

תן Hec quoq̃ syllaba, ut prior, ex du-
 plici pronomine componitur, ua-
 letq̃, uos, uestra, uestrum, uobis, in fœ-
 minino genere. Nun enim finale cũ est
 seruilis litera fœm. generi, appropriã-
 tur, quemadmodũ mem masc. ut אביך
 pater uester, ó puellæ. בעליכם mariti
 uestri, ó mulieres.

תם Terminatur in hanc syllabã se-
 cunda persona præter. masc. gen.
 plur. num. ut אמרתם dixistis, ó uiri. &
 componitur ex ת quæ facit secundam
 personã præter. sing. & mem plur. masc.

תן Facit secundam personam plur.
 præter. fœm. gen. ut אמרתן dixi-
 stis, ó mulieres. Et cõponitur sicut præce-
 dens terminatio.

תם Affixum pronominale, eorum,
 eis, eos, masc. g. ut מלביהם re-
 ges eorum. שניהם uterq̃ eorum. Est

etiam pronomen per se & absolutum, plurale huius singularis הוא sed tunc cum zere punctatur. ut psal. 94. הם לא ידעו דרכי הם הן תיבות בפניו עצמן בקצוץ קטן אבל אם הם משמשינו בסוף התיבה כמו עליהם עליהן בפתח קטן Accipit etiam plerunq; literam ה in fine. ut הוה ipsi.

הו Pronomen, earum, eis, eas. Absolute uero positum scribitur cū zere, & est plurale huius pronominis היא. Exempla. הוהו pater carum. Item הוהו & הוהו ista.

הו Idē ualet quod הם ut הוהו dedit eis. הוהו os eorum. De hac syllaba supra in litera ה nonnihil quoque dictum est.

הו Pronomē masc. g. eius, ei, cum. ut הוהו laudate eū. Cū autē absolute scribit, habet א in fine. ut הוא ipse: Absq;

הו Absq; dages cū radici uerbi subiūgitur, facit primā personam plur. num. ut הוהו inuenimus. Cæterū ualet pronomen, nos, nostrū, nobis. Item noster, nostra. ut הוהו saluasti nos. הוהו anima nostra. הוהו ueter noster. הוהו patres nostri.

הו Hæc syllaba cū dages signata, ualet eius, ei, eū, & punctatur mox præcedens litera cū sægol. ut psal. 69. הוהו magnificabo cum. Et psalmo 89. הוהו Brachiū meum cōfortabit eū.

הו Valet pronomē, eius, ei, eā, scem. gen. ut הוהו Et custodiam eam. Et Gen. 13. הוהו Tibi dabo eam. Proinde in uerbis quorum ultima radicalis est nun, in prima persona singulari præteriti & secunda plurali futuri, facile abijci solet unū nun, & residuum accipit dages. ut הוהו dedimus, pro הוהו & הוהו probauimus, pro הוהו Sic

INSTITVTIO HEBRAEA

Sic הַבּוֹנֵה ק הַבּוֹנֵה ubi syllabæ nu
& na dagessatæ, nō indicant pronomē,
sed defectū literæ perditæ supplent.

ת Hæc syllaba absq; dages seruilis
ter adijcitur secūdæ & tertie per
sonæ scem. plur. fut. temp. & item secun
dæ personæ imperatiui modi eiusdem
gen. & numeri. ut הַאֲבוֹרְנָה dicetis, di
cent, scilicet mulieres. שְׂמֹרְנָה custodi
te. לִבְנֵה pergite, uos mulieres.

א Prima persona sing. præteriti in
hâc terminatur syllabâ. ut אֶחֱבֵתִי
dilexi. Et nota, quando iod pronomen
accedit ad nomē scemini generis, quod
in ה exit, mutatur ratione constructio
nis ה in ת habetq; formâ primæ per
sonæ præt. ut ab הַרְפָּה opprobrium,
dicitur הַרְפָּתִי opprobriū meum. Sic א
יָפֵה speciosa, dicitur יָפֵתִי speciosa mea.

א Valet pronomen mihi, me, masc.
& scem. ut הַרְפוּנִי exprobrauerūt
mihi.

AVTORE SEBAST. MVNST.

mihî. & עָזַבְתִּי dereliquisti me. Et Can
ticorum primo : חֲבִיאֲנִי אֶל בֵּית חֲנֹן
Introduxit me in domum uini.

א Caph finale scem. gen. quandoq;
recipit post se iod literā. ut בְּנֵיךְ
filij tui, וְנִשְׂאָה בְּנֵיךְ 4. Reg.
4. Et psal. 10. גְּעֹרְרֵבִי iuuētus tua, וְנִשְׂאָה
ma. Similia multa in Biblia inueniūtur.

De primitiuæ dictionis (quā שׁוֹרֵשׁ
id est, radicem, uocant) inuentione.

Pud Hebræos maior primiti
uorum turba, tribus cōstat ra
dicalibus literis, pauca dua
bus, pauciora quatuor, paucissima qu
que. Ea autem quæ tribus integrantur,
sunt in duplici differētia. Quædā nanq;
uocantur שְׁלֵמִים hoc est, perfecta, in
quibus scilicet nulla unq; perditur radi
calis litera, ob quancunq; inflexionem
uel coniugationem. Alia uero uocātur
defe

INSTITVTIO HEBRAEA

defectiua, in quibus perdi potest uel pri
ma radicalis, uel ultima, uel utraq;. In
terdum etiam media excidere solet.

Prima facile amittitur, si fuerit iod
uel nun. ut ירע sciuit. רע scias. צל
cecidit, יפל cadet. Ultima perditur, si
fuerit ה, ut עשה fecit, עשית fecisti.
Deniq; quum secunda geminatur, ulti
ma facile excidit, relicto dages in sua cō
sorte. ut סבבו circuiuerunt, uel סבו Por
rò in medio uau essentialis litera facile
extruditur, & nōnunquam aleph idem
patitur. ut à שור cantauit, שירה can
ticum. קץ pro קץ surrexit.

Canon.

Quum dictionis occurrētis nudum
thema & radicem habere desideras, pri
mo exue eam omnibus seruilibus sylla
bis & literis, hoc est, abijce genus, com
positionem, declinationem, cōiugatio
nem, affixa, & articulos, & remanebit ra
dix, si

AUTORE SEBAST. MVNST.

dix, si fuerit שלם hoc est, dictio perfe
cta, quam etiā quaras in dictionario.
Quod si duæ tantum residuæ fuerint li
teræ, post omnium seruilium abiectio
nem, præpone illis duabus radicalibus,
uel iod uel nun, aut postpone ה aut
duplica secundam (quod tamen raro fa
ciendum occurrit) aut interfere literam
uau, quod similiter raro fit, & singulis
uicibus consule dictionarium, donec
eius primitiuum & significatum elicie
ris. Quod si tertio post omnium ser
uiliū separationem, tantū una substan
tialis residua fuerit, præpone ei iod uel
nun, & postpone ה & quære in lexico.

Exempla.

מוצרה ab ortu, cuius radix est זרה
Item מופעות opera, radix est פעל
משערות super capillos, à radice שער
crinis. עצמותי ossa mea, ab עצם Item
תרתם interficies eos, à uerb. primit. תרתי

Sic ta

INSTITVTIO HEBRAEA

Sic radix huius compositæ dictionis
 סִיפֵּי תִּרְדֵּם persequeris eos, est רִרְתָּה Item
 si omnes seruiles literas ab hac dictione
 יוֹמִיחֶטְאֵתִי id est, & à peccato meo, sub/
 moueris, remanebit חֶטָּא pro radice.
 Verū facilis est operatio in uerbis perfe/
 ctis: in defectiuis accuratori ingenio o/
 pus est. Nos exemplis rem demonstra/
 bimus. Et primo ubi nun & iod à prin/
 cipio ceciderunt. וַיִּשָּׂא & leuauit, radix
 eius est וָשָׂא Sic וָפֵל cadet, cuius radix
 est וָפֵל Itē à וָשֵׁב sedit, dicitur וָשֵׁב se/
 de. וָלֵד & genuit, cuius radix est וָלֵד
 genuit. Exempla ubi ה in fine tol/
 litur. וָרָא uidit, inde וָרָא uiderunt.
 וָעָשָׂה & fecit, cuius primitiuū est וָעָשָׂה
 fecit. Vbi uau è medio tollitur, וָמֵת
 mortuus, funus, cuius thema est וָמֵת
 defunctus est. Vbi prima & tertia ra/
 dicales perdūtur: וָרִבַּס & percussit eos,
 cuius radix est וָרִבַּס & decli/
 uauit

AUTORE SEBAST. MVNST.

declinaſti, à primitiuo וָשָׂא Cadit eti/
 am ab unico uerbo וָתַן id est, dedit,
 poſterius nun, ut וָתַתּ dedifti. Sic in il/
 lo uerbo וָלָקַח tulit, cadit à principio ל
 ut וָיָקַח & tulit. Hebraei tamen alias ra/
 dices ponunt, unde deriuantur וָיָקַח &
 וָתַתּ Vnde R. D. K.
 וָאִם הָאָמַר הָלֵא הָלַךְ וָלָקַח לֵא מִתְחִיל
 בְּיַד וָבָנוּ וָאוֹת וָאִשׁוּנָה וָפֵלָה שֶׁאָמַר
 מִן הָלַךְ לֵךְ וָמִן לָקַח קַח : וַיֵּשׁ לִדְמוּר שׁ
 שֶׁהַפֶּעַל שֶׁל לֵךְ מִן הָלַךְ מִן הַשׁ
 הַשְּׁלֵמִים : וְכֵן לָקַח אִין הַפֶּעַל שֶׁל קַח
 בִּי אִם וָקַח : פֶּךָ פִּירַשׁ רַבִּינוּ שְׁלֵמָה :
 אִי צָמִי לְפִי שְׁלֵמָה וְעוֹן מִתְחִלְפִין לְפִי
 שֶׁתָּן מִמוּצָא אַחֵר : וְהַרְעָבֵנִי הָאֵלֶּפָה
 בִּיתָא נְחֻלַּס לְחַמְשָׁה מוּצָאוֹת לְמוּצָא הַ
 הַשְּׁמֶשׁ, בּוּמָת : לְמוּצָא הַשְּׁמַיִם, וְסִגְרֵשׁ
 : לְמוּצָא חֲלָשׁוֹן, וְטַלְמֵת : לְמוּצָא ת
 חֲחִיד, וְצִפְקָה : לְמוּצָא חֲגָרוֹן, אֶתְחַע :
 וְמוּצָאוֹ שְׁלֵמָה וְעוֹן מִתְחִלְפִין בְּמִן שֶׁב
 שֶׁאָמַר בְּמַלְכִים לְשִׁבָּה וְכוּ' בְּדִי תִּימִים
 וְשִׁבָּה

INSTITVTIO HEBRAEA

גַּשְׁבָּח : וְבִן אֶן גַּעוּל גַּל גַּעוּל

Sensus est: Quod si dixeris, tamen
 חֶלֶךְ & לָקַח nō incipiūt ab iod uel nū,
 & litera prima cadit, quum dicatur לָךְ
 uade ab חֶלֶךְ iuit, & קַח accipe, de לָקַח
 sumpsit. Est dicendum, quod primiti-
 uum huius לָךְ est de וְלָךְ & חֶלֶךְ est
 de perfectis. Sic etiam לָקַח non est pri-
 mitiuum huius קַח sed גַּקַח Sic ex-
 ponit magister noster Schlomo. Tam
 & si uerum est quod lamed & nun sunt
 inuicem permutabiles, ob id quod sunt
 de eadem prolatione. Vnde scias, quod
 alphabetum diuiditur in quinque expref-
 siones: in expressionē labialem (ut sunt
 literæ) בִּגְדָּוּהּ in expressionem dētium,
 שִׁטְרֵי in prolationē linguæ, רֶסֶלְבָּתָהּ
 in expressionem palati, אֵיבָהּ in pro-
 nunciationem gutturis, אֶחָדָה Inue-
 nimus itaq; quod lamed & nun permu-
 tantur inter se, quemadmodum dicitur
 in regi/

AUTORE SEBAST. MVNST.

in Regibus. i. libro Regum, לְשָׁבָח Et
 in uerbis dierum, id est, Paralippomen.
 גַּשְׁבָּח Gazophilatiū. Sic quoq; גַּל &
 אֵן ortus signatus.

Lectioe Bibliæ & exercitatione as-
 sidua, mi lector, facile tibi erit ex qua-
 cunque occurrente dictione, eruere radi-
 cem. Non est igitur, quod protinus de-
 spondeas animum, si prima fronte non
 omnia ad nutum successerint.

Nunc de partibus orationis, uide-
 licet, uerbo, nomine & cōsigni-
 ficatiuo, aliquanto fufius,
 & dilucidius differem⁹,
 Et primo de uer-
 bo quod a-
 pud He-
 braos præcedit nomen.

f 2 De uer-

INSTITVTIO HEBRAEA

De uerbo, prima apud Hebraeos orationis parte.

Abi David Kimhi suam grammaticam his orditur uerbis:

לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ נִחְלַק לְשֵׁלֶשׁ חֵלְקִים לְפַעֲלוֹת וְשִׁמוֹת וּמְלוֹת חֲדָשׁ

Hoc est: Lingua sancta diuiditur in tres partes, in operatiōes seu uerba, nomina, & dictiones appensiles. Complectitur autem tertia pars, pronome, ad uerbium, praepositionem & coiunctionem: quæ alio nomine consignificatiua uocantur.

Accidentia uerbi sunt septem, ut more loquar Latinorum, genus, numerus, tempus, persona, ordo, modus & coniugatio.

De genere uerbi.

Genus triplex accidit uerbis, masc. fem. & commune. Masc. Hebraei uocant

AVTORE SEBAST. MVNST.

cant. לְזָכָר id est, ad masculinum. ut שָׁמַר custodiuit. שָׁמַרְתָּ custodisti. f. uir. Fœmininū dicitur לְזָכָרָה hoc est, ad fœminam. ut שָׁמַרְתָּ custodiuit, שָׁמַרְתָּ custodisti, tu mulier. Commune uocant הַזָּכָר וְהַלְוָיָהּ ut שָׁמַרְתָּ custodiui. שָׁמַרְנוּ custodiuimus. שָׁמַרְתָּ custodie runt. scilicet uiri uel fœminæ.

De numero.

Numerus uerbi est duplex, singularis & pluralis. Singularis uocatur לְאַחַד ad unū, uel לְאַחַת ad unam. ut שָׁמַר custodiuit. Pluralis לְרַבִּים uel לְרַבּוֹת ad plures. ut שָׁמַרוּ custodierunt.

De tempore.

Tempus duplex habent Hebraei in uerbis, præteritum & futurū, idcō in indicatiuo modo tantum. Pro præsentī, utuntur participio præsentis temporis. ut אֲנִי שׁוֹמֵר custodiens. Inde אֲנִי שׁוֹמֵרָה ego custodio. אַתָּה שׁוֹמֵר tu custodis.

אֲנַחְנוּ שׁוֹמְרִים ille custodit. שׁוֹמְרִים
nos custodimus. &c.

De persona.

Personas tres habent Hebraei ut Latini, tācti ordine cōtrario eas disponāt.

Primā לְגִסְתָּר ad absconditum, uocant, ut שָׁמַע audiuit, fecit. לְגִסְתָּר
ut שָׁמְעָה Secundā לְנוֹכַח uocant, hoc est, ad praesentē seu ante oculos cōstitutum, ut לְנוֹכַח scripsisti, fecit. לְנוֹכַח
ut בְּהַחֵף Tertiā לְעִצְמוֹ uocāt, hoc est, ad seipsum, siue לְמַרְבַּר בְּעַרְוֹ id est, loquens secum uel de seipso, ut בְּפִלְתִּי
cecidī. יָרַעְנוּ cognouimus.

De ordine.

Ordines seu classes uerborum octo enumerantur à R. D. K. quos Hebraice גִּזְרוֹת id est, distinctiōes uocat. uñ dicit: בְּכַל בְּעוֹלָה יֵשׁ הַ גִּזְרוֹת וּבְכַל גִּזְרָה יֵשׁ
הַ בְּגִזְרוֹת וּבְכַל בְּגִזְרוֹת יֵשׁ וּבְכַל בְּגִזְרוֹת יֵשׁ
שִׁי id est: In omni uerbo sunt octo

octo ordines, & in omni ordine sunt octo cōiugationes, & in omni cōiugatione sunt sex locutiones quibus loquūtur.

Primī ordinis uerba uocātur שְׁלֵמִים hoc est, perfecta, quorum uidelicet nulla radicalis litera unquam excidere potest. ut בָּעַל אָמַר רַבֵּר עָמַר רָרַת

Omnia itaq; uerba huius ordinis, perpetuo tribus cōstant radicalibus literis.

Secundi ordinis uerba uocantur חֲטוּפֵי פֶה פֶּעַל מִיּוֹד וּמִנּוּן In quibus scilicet prima radicalis est iod uel nun, quæ facile inter coniugandū perdūtur, ut יָרַר descendit, יָרַר descēde. יָשַׁב sedit, יָשַׁב
יָשַׁב לְיְמֵינִי fede à dextris meis. נָטַל portauit, נָטַל porta.
נָפַל cecidit, נָפַל cadet.

Tertij ordinis uerba uocātur חֲטוּפֵי לָמַד פֶּעַל שֶׁל הָא In quibus scilicet cedit tertia radicalis litera הַ ut עָשָׂה fecit, עָשִׂיתָ fecisti. רָאָה uidit, רָאוּ uiderunt. Verba tamen in הַ exeūtia cum

INSTITVTIO HEBRAEA

mappic pūcto. ut במה תמה גבה sunt de primo ordine. Huiusmodi enim sic coniugantur: &c. תמהת תמהתי

Porro de uerbo נתן Rabi Dauid Kim hi hoc adducit commentum:

ואם תאמר והלא נתן שאינו בסוים ה
 בזה ואם על פי בן אהרן גבה בנפלה
 באומר נתתי ולא אומר נתתי ; ויש לו
 לומר שתפעל של נתתי אינו נתן פי אם
 נתת ; והאי רבתיב נתן ולא נתת לפי ש
 שנתן ותתי בפתחלות. Hoc est, ut ti
 bi sensum reddam: Quod si dixeris, nū
 quid נתן non terminatur in he , & ta
 men litera ultima cadit , quum dicitur
 נתתי & non נתתי Dicendum, quod
 primitiuum huius נתתי non est נתן
 sed נתת. Certum tamen est, quod scri
 bitur potius נתן quam נתת propter
 ea quod nun & tau permutant se.

Quarti ordinis uerba uocātur תטוים
 in quibus scilicet extremitates,
 id est,

AVTORE SEBAST. MVNST.

id est, prima & tertia radicales cadūt. ut
 à אור in futuro dicitur אור eijciā. הור
 eijcies. Sic à גבה dicitur אר percutiam.

Quinti ordinis uerba uocātur עלוים
 עין בעל in quibus uidelicet media ra
 dicalis occultatur & non expresse ponit
 tur. ut קם pro קאם surrexit. רם pro
 ראם leuauit. Sic בן pro בון intellexit.

Sexti ordinis uerba uocātur כפולים
 id est, duplicata, in qbus uidelicet secun
 da & tertia radicales sūt similes. ut קבם
 קבב גוז in quibus postrema litera nō
 nunquam cadit, & alteri punctū dages
 imprimit. ut סבוי circuiuerunt, pro סבוי

Septimi ord. uerba uocant מרובעים
 id est, quadruplicia, includūt enim qua
 tuor literas radicales , & deriuantur ple
 runq; ab alijs uerbis. ut גלגל & גלגל

Octaui ord. uerba uocant תמישיים
 id est, quadruplicia: cōstant nanq; quin
 que fundamentalibus literis. ut תמרמר

INSTITVTIO HEBRAEA

intumuit. סָחַרְחַר circūiuit. Et notan-
dū, quod nōnunq̄ unū & idem uerbū
affcribit̄ pluribus ordinibus uariata tñ
una litera. ut יָלַךְ & הָלַךְ ambulauit.

De modis uerborum.

Vplex est modus apud He-
bræos, ut Latini de modo lo-
quuntur, indicatiuus & imp.
Pro optatiuo utuntur plerunq; futuro
indicatiui. Loco uerbi iufiniti & subiun-
ctiui utuntur uerbo gerundiuo quod
מִקְוֹר uocant, præponendo fcilicet ei
unam ex literis בְּבֵלֶם ut בְּבֵלֶם מִקְוֹר uifitan-
do, uifitare. בְּבֵלֶם מִקְוֹר in uifitando, uel cū
uifitaret. לְבֵלֶם מִקְוֹר ad uifitandum uel ut
uifitaret. &c. Hebræi tamen sex ponunt
loquendi modos, uidelicet עָתִיר עָבַר
מִקְוֹר צוּרִי מַעֲוִל הַבְּנוּגִי

Primo loquuntur per præteritum in-
dicatiui, & hunc modum uocant עָבַר
quod uerbū, pertransijt, sonat. ut בָּרַח
uifitauit.

AVTORE SEBAST. MVNST.

uifitauit בָּרַח בָּרַח uifitasti. בָּרַח בָּרַח uifita-
taui. בָּרַח בָּרַח uifitauerunt. בָּרַח בָּרַח uifita-
uistis. בָּרַח בָּרַח uifitauimus.

Secūdus loquendi modus fit per fu-
turū, quod עָתִיר nomināt, & aliquan-
do אֵתֵן perficitur enim per præpositi-
onem literarū huius cōplexionis אֵתֵן
ut אֵתֵן אֲשֶׁמֹר custodiā, אֵתֵן אֲשֶׁמֹר custodiet,
אֵתֵן אֲשֶׁמֹר custodies, אֵתֵן אֲשֶׁמֹר custodie-
mus, אֵתֵן אֲשֶׁמֹר custodietis. &c.

Regula Hebræorum.

Verba quorū actio ab agēte in alios
transit, ita pūctantur in futuro: אֲשֶׁמֹר
uifitabo. אֲשֶׁמֹר custodiā. Quorū uero
actio in nominatiuo antelato subsistit,
sic punctantur: אֲשֶׁבֶב iacebit. אֲשֶׁבֶב
iacebo. יִקְרַב appropinquabit, utrinq;
reperiūtur exceptiones, præsertim si ult.
uel penul. fuerit una gutturaliū אַחַח
tūc enim terminatur fut. in – uel – ut
יִבְרַח probabit. אֲשֶׁמֹר audies. אֲשֶׁמֹר eli-
gam.

INSTITVTIO HEBRAEA

gam. יָעַר increpabit.

Secunda regula.

Recipit plerūq; prima persona utriusq; numeri literā ה ut אֲשׁוּמָה gau debo. נִתְחַקֵּה dirumpemus.

Tertia regula.

Dum prima persona sub א sāgol habet, reliquæ communiter habent הִרִיךְ. ut אֲרִידָה persequar, תִּרְדָּה persequeris. Fallit dū prima radicalis est gutturalis. ut אֲעֲשֶׂה faciam, יַעֲשֶׂה faciet.

Quarta regula.

Quum א est prima radicalis, literæ futuri signantur cū holem. ut אֲמַר dicam, יֵאמַר dicet. Fallit tamen quandoq; ut אֲאַסֹּדֶה congregabo.

Quinta regula.

Quum prima radicalis est una ex his חהע literæ futuri habent plerunq; pacha. ut יַעֲמֹד stabit. יַעֲלֶה ascendet. יִתְרוֹ fremet. תִּתְרוֹ fremes.

Tertium

AVTORE SEBAST. MVNST.

Tertium loquendi modum uocant Hebræi הַבְּיָנוּחַ & fit p participia præsentis temporis, suscipitq; maf. & scem. genus, singularem & pluralem numerum, sine certis personis & temporibus. Et formatur in uerbis kal, hoc est, in uerbis primæ coniugationis, hoc modo. שׁוֹמֵר custodiens uel custos, שׁוֹמְרִים custodientes. In scem: gen. שׁוֹמְרָה & in plur. שׁוֹמְרוֹת

Proinde quorū caput est una ex his literis אהחער sic formant præsens: רֹפֵא הוֹלֵךְ אֹמֵר Quum uero ע uel ה est ult. radicalis, sic fit præsens: שׁוֹמֵעַ audiens. פּוֹתֵחַ aperiens. In uerbis uero הַתְּפַעֵל & הַפְּעִיל & פִּבְרֵי recipit hic modus מ à principio. ut מְרַבֵּר loquens. מְפַיֵּל dericiens. מִתְחַפֵּק uisitans seipsum.

Quartus loquendi modus est פְּעוּל hoc est, per participiū præteriti temporis, &

INSTITVTIO HEBRAEA

ris, & suscipit masculinū & foemininum
genus, singularem & plur. numerum. ut
שמור custoditus. שמורים custoditi.
שמורה custodita. &c. Et in uerbis בבר
sic מופקר מופקרים Et in uerbis חי
phil מופקר מופקרים &c.

Quintus loquendi modus est צווי
id est, imperatiuus, qui apud Hebræos
utrunq; habet numerum & genus, sed
secundam duntaxat personam. ut פקר
uel פקור uisita, tu uir. פקרי uisitate. Et
in foem. gen. פקרי uisita. פקורה uisitate.
Regula. Si à futuro literas איתן
submoueris, imperatiui secūda
persona plerunq; relinquitur. ut ימלא
implebit. מלא imple. תעזב derelin
ques. עזב derelinque. אשב sedebo.
שב sede. Punctantur autem uarie
uerba huiusmodi, etiam de uno ordine
existētia. ut שמע & שמעה & שמע
audi. Sic שלח & שלחה mitte. שמר
&

AUTORE SEBAST. MVNST.

& שמר custodi. Verba uero quorum
prima est gutturalis, sic pūctant: עשה
fac. עזב relinque. ערבה ordina. אספה
congrega. Item quorū ultima est ה
sic faciunt imperatiuum: פנה respice.
רצה uelis. ראה uide. Quorum
uero prima radicalis est iod, hoc modo
formant imperatiuum. שבע sede. רר
descende. יצא egredere. De his &
alijs consule infra formas cōiugationū.

Sextus loquendi modus מיקור di
citur, & fit per gerundia uerbaq; infini
ta: & concordat plerunq; in pūctis cum
imperatiuo. Hic modus nullius est cer
tæ personæ, tēporis aut numeri, sed est
communis generis, & recipit à frōte has
seruiles literas בקלם ut בפקור in ui
sitando, uel quum uisitaret. &c. Exem
pla quamplurima reperies in singulo
rum ordinum quadruplici aut octupli
ci coniugatione.

De uer

INSTITVTIO HEBRAEA

De uerborum coniugationibus.

Oniugationes uerborū, quas Hebraei בְּנִיגוּיִם uocant, hoc est, structuras, octo sunt. Alij ponunt tantum quatuor, uidelicet kal, koued, hiphil, & hithpael.

Prima uocatur פֶּעַל קַל id est, uerbum leue uel facile, scilicet prolatu, uel, ut alij dicunt, quod nullis extraneis grauetur literis. unde dicit R. D. K.

בְּנִין הִרְאִישׁוֹן נִקְרָא פֶּעַל קַל לְפִי שְׂאוֹת
הִרְאִישׁוֹן קְמוּצָה וְשִׁנְיָה פְּתוּחָה כְּמוֹ שֶׁ
שָׁמַר : וְקָמִץ שְׁבִרְאִישׁוֹנָה מוֹנֶה עַל הַ
הִנֵּה הַנְּעֻלָּם בִּי רִיגוֹ שְׁאִמֹר אִו כְּאֵתֵב וְ
וְעַל בִּי הָעֵזוֹן פֶּעַל רְבוּיָה וְנִקְרָאֵת בְּקַל :

Hoc est: Coniugatio prima uocatur uerbum leue, ob id quod litera prima est kametzata, & secunda pathata, sicut שָׁמַר custodiuit. & quod est in prima, cadit super quiescentem absconditam, quia iudicium suum est שָׁמַר uel כְּאֵתֵב & propterea

AVTORE SEBAST. MVNST.

propterea ain poal raphatur, & legitur cum leuitate. Et omnia uerba huius primae coiugationis sunt talis formæ: פָּקַד uel הִפִּיץ uel יָבֹל In mebro tamen uel termino mutat patha primae terminationis in – ut פָּקַד &c.

Secūda coiugatio uocatur פֶּעַל קָל id est, passiuum prioris coiugationis. Et recipit hæc ultra actiuā, literam nun. ut שָׁמַר custodiuit, גִּשְׁמַר custoditus est. Plerūq; tamē ob literas præpositiuas absconditur nun per dages. ut יִפְקַד uisitabitur. Reperiuntur etiā aliqua uerba huius formæ sub actiua significatione. ut גִּשְׁבַע iurauit. Item nota, si prima substantialis fuerit una ex gutturalibus, punctabitur nun cum sægol. ut נִאֲמַר dictus est. נִחְרַג occisus est. נִשְׁכַּח derelicta est. Isaia 62. Aliquādo tñ scribitur cū patha. ut יִעֲרַץ territus est.

Tertia coniugatio, quam alij secundam

g dam

INSTITVTIO HEBRAEA

dam ponunt, uocatur **פעל בבר** uerbū graue, quod difficilior eius sit expressio, quā præcedētis, aut quod luxu literarum atque copia supra primam augeatur, ut alij dicunt. Et est etiam trium literarum sicut prima.

Rabi Mosche uocat hanc dageffatam, media enim littera in hac coniugatione semper habet dages, si eius est capax. Idem dicit frater suus Dauid in hac uerba:

בנתן חשני נקרא בבר על בר העתן פעל רגושה ונקראת בכבדות כמו רבר שבה בבר Hoc est: Coniugatio secunda uocatur grauis, quia ain poal est dageffata, & pronūciatur cū grauitate. ut **רבר** &c.

Porro forma eius in pūctis est hæc: **ררה** uel **ררה** Et quū media fuerit gutturalis uel res, sic plerunque formatur: **ברר** uel etiam **ברר** Et aduerte quod uerba huius coniugationis sunt in duplici differētia. Quædā enim sunt

AVTORE SEBAST. MVNST.

sunt primaria & propria huic coniugationi, quæ scilicet cum alijs pūctis in prima coniugatione nunquam uel rarissime inflectuntur. ut **רבר** loquutus est. **בשר** annunciauit. **שבר** cōfregit. Alia uero sunt quæ deriuantur à uerbis primæ coniugationis præcipue actiuis, & habent modum significandi cōstantiorem atque auctiorem quā in prima coniugatione. Vnde Rabi Dauid K.

אם האמר מה בין בבר לקל : ויש לומר שחקל ררת פעם אחת והבבר הרבה פעמים Hoc est: Si dixeris, quid est inter grauem ad leuem: & est dicendum, quod leuis persequitur una uice: & grauis multis uicibus. Quod sequentibus aperit exemplis. **ררה** uerbum primæ coniugationis, significat persequi ad horam & leniter, sed **ררה** uerbum huius formæ, importat persequendi infessum studium. unde Osee secundo:

INSTITVTIO HEBRAEA

וְרָדְפָה אֶת מְאַהֲבֵיהָ וְלֹא תִשָּׂג אֹתָם
 Et persequetur amatores suos, & nō ap-
 prendet eos. Sic פָּתַח significat aperire,
 quod iterum claudimus, פָּתַח uero
 quod amplius non clauditur. Et inter
 שָׁלַח & שָׁלַח tale est discrimē, quod שָׁלַח
 significat mittere aliquid, quod cōfecto
 negotio redeat. שָׁלַח uero quod nunq̄
 reuersurū sit. Exemplum huius ponitur
 Gen. 8. & etiam 3. de Adam irreuocabi-
 liter ex paradiso misso.

Quarta cōiugatio uocat' נִפְעַל פָּבַר
 id est, passiuum tertiæ cōiugationis. Vo-
 catur & alio nomine פָּעַל ut à רָדַח for-
 matur passiuū, רָדַח persecutionem
 passivus est. Et à פָּרַשׁ uenit פָּרַשׁ passiuū.

Quinta coniugatio, quā alij tertiam
 ponunt, uocatur הִפְעִיל uel הִפְעִיל
 id est, uerbum augmentatū. addit enim
 ad primitiuū literas ה & iod. ut à פָּעַל
 primitiuo, uenit הִפְעִיל. Sic à שָׁמַר for-
 matur

AVTORE SEBAST. MVNST.

Quādo uero prima ra-
 dicalis est gutturalis, pūctatur ipsa cum
 .. augmentū uero ה cū .. ut הָרִישׁ
 הָרִישׁ. Quod si augmentū fue-
 rit ב punctatur gutturalis cum -- ut
 בָּרִישׁ. Quum aut iod prima radicalis
 est, mutatur in uau holem. ut יָצָא exi-
 uit. Inde הוֹצִיא fecit exire seu eduxit.
 יָרַע cognouit, הוֹרִיעַ notū fecit. Num
 uero cum prima radicalis est, per dages
 in sequentē propellitur literā. ut נָפַל ce-
 cidit, הִפִּיל fecit cadere, seu deiecit.

Proinde quantum attinet ad modū si-
 gnificādi huius cōiugationis, notādum
 quod hic p. uerbū unū significātur duæ
 actiones diuersæ. scilicet actio principalis uer-
 bi, & actio huius uerbi facio. ut הָעֵמִיר fa-
 cio stare seu colloco. De quo R. D. K.

בְּנֵי הַשְּׁלִישִׁי יוֹצֵא לֵג בְּנֵי אֲדָם בְּמוֹ הַ
 הָרִישׁ : וְרוֹב הַפְּעִמִּים הוּא יוֹצֵא נָקַל
 לְשָׁנִים בְּמוֹ הַשְּׁמִיעַ : וְהַפְּעִמִּים יוֹצֵא נָקַל

INSTITVTIO HEBRAEA

לאחר כמו ופרעה הקריב : פירוש ; הק
 : הקריב את עצמו למלחמה : Id est:
 Coniugatio tertia exit ad tres filios ho-
 minum, sicut est: Fecit persequi. Et saepe
 ipsa egreditur tantum ad duos, sicut, fe-
 cit audire. Et aliquando egreditur dun-
 taxat ad unum, sicut: Et Pharao fecit ap-
 propinquare. Glosa: Fecit appropin-
 quare seipsum ad praelium. Vnde fit,
 quod uerbum ex se neutrum & absolu-
 tum, cuius actus nō transit in aliud, per
 hanc coniugationem fiat transituum in
 secundum, ut קם surrexit. Inde הקים
 fecit surgere seu erexit. חרש tacuit,
 חרש fecit tacere, seu cōpescuit. גדל
 creuit. גדל magnificet. מלך re-
 gnauit. מלך regem constituit, seu
 regnare fecit. tertij regum tertio. Et ita
 quoties alterum ad operandum induci-
 mus, utimur hac cōiugatione. Quod si
 à uerbo per se actiuo deriuetur uerbum
 hiphil,

AUTORE SEBAST. MVNST.

hiphil, fit iam transituum in tertium, &
 concurrunt ibi tres personæ, ut הקפיר
 fecit uisitare. ubi memoratur persona
 quæ facit uisitare, & quæ uisitat, & quæ
 uisitatur. unde tale uerbum includit pri-
 mo מפעיל id est, iubentem operari,
 secundo פועל operantem, seu iussa fa-
 cientem, tertio נפעל id est, operatum
 siue effectum. Quæ uero à uerbis neu-
 tris formantur, includunt solum פועל
 & נפעל quia non transferunt actio-
 nem suam, ut dictum est. Retinent eti-
 am nonnunquam huius coniugatio-
 nis uerba significatum neutrale, ut Exo-
 di decimo quarto: ופרעה הקריב Et
 Pharao appropinquauit, de quo supra.
 Sexta cōiugatio uocatur בפעל נוסח
 uel הפעל & est præcedētis passiuum:
 ut à חרש fit חרשה factus est, uel
 iussus est persequi. Sic ab השביר deri-
 uatur השביר Et quum prima radicalis

INSTITVTIO HEBRAEA

est gutturalis, sic facit passiuum. קָעַר traductus est.

Septima cōiugatio uocatur מְרֻבַּע hoc est, quadrata. Recipit enim ad primæ cōiugationis thema quartā literam scilicet uau. ut שׁוּפֵט fuit iudicās. הוּלַל formauit, seu fuit formans. קוּמַם fuit surgens. Iud. 4. וְהָיָא שֹׁפֵט אֶת יִשְׂרָאֵל Et ipsa fuit iudicans Israel. Et Genesis 1. וְעוֹתָ יְעֹפֶת עַל הָאָרֶץ Et auem uolaturam super terram.

Octaua coniugatio uocatur הִתְפַּעֵל Et recipit à prima cōiugatione radicem, à tertia punctū dages, quo nunq̄ caret: à quinta literā ה Ex se aut̄ habet ה literā, quæ semper primæ radicali absque interuallo cū raphe præficiť. ut הִתְפַּקֵּר nisi prima radicalis fuerit una istarum שׁ ז צ ט tūc enim nō præcedit sed sequitur, & nō nunq̄ in alias literas mutatur. unde quum zain est prima radicalis, ה uertitur

AU'TORE SEBAST. MVNST.

uertitur in daeth. ut à יָפַן præparauit, formatur הִתְיַפַּן Quando aut̄ prima radicalis est ז mutat̄ ה in ט ut à יִצְרָאָל dicitur הִצְטַרֵּף Sin prima radicalis fuerit ס uel ש formatur hithpael hoc pacto, א שָׁמַם fit הִשְׁתַּמַּם & à סָלַל fit הִסְחַלֵּל Excipitur שֵׁט cuius hithpael est הִשְׁטַטֵּט Fit aut̄ hæc literarū transpositio propter expeditiorē pronuntiationem. Aduertendum quoq; quod uerba huius coniugationis significant actionem siue passionem quæ cōmuniter nō transit ab alia, uel in aliam personam, sed fit illius actionis reciprocatio in personam agentē, ut eadem sit persona quæ agat & quæ patiatur. Cæterarū quidem cōiugationum uerba aut sunt absoluta, aut trāsitiua in aliud: istius uero uerba retransitionē actus importāt, detorquētia eū in nominatiuū qui præcessit in eadē parte orationis, aut anne-

INSTITVTIO HEBRAEA

xa per copulam. ut **הִשְׁמֹר** custodiuit se, uel fuit se custodiens, uel custoditus est à seipso. unde psalmo 18. **וְאֶשְׁמֹר** **בְּמַעֲוֵי** Et obseruabo me ab iniquitate mea. Et psal. 103. **הִתְחַדַּשׁ בְּנֶשֶׁר גְּעוּרֵיבִי** Renouabitur ut Aquilæ iuuentus tua. uel sicerit se renouans ut Aquilæ iuuentus tua. Reperiuntur tamen quandoq; huius cōiugationis uerba, transitiuā. ut **הִתְפַּלֵּל** orauit. **הִתְבִּינָן** intellexit. Aliquādo absoluta. ut **הִתְחַלֵּךְ** ambulauit.

Sequuntur tabulæ Hebræarum coniugationum.

Nil nunc restat amplius candidē lector, de uerbo prima orationis parte differendum, quā ut singularum cōiugationum tibi formulas generales ob oculos depingamus, tam & si laboriosum atq; difficile sit, in tam angustum libellum tot cogere coniugationum modos.

Coniuga

AVTORE SEBAST. MVNST.

Coniugatio prima uerborum perfectorum.

Præteritum perfectum.

Nota quod in hoc modo, prima persona utriusq; num. & item tertia persona plur. est com. gen. Vnde Hebræi: **הָיָה אֲשֶׁר־יִלְךְ בְּיָמָיו לְחַלֵּק בֵּין לְשׁוֹן זָכָר לְלִשׁוֹן נְקִיבָה בֵּין רַבִּים שׁוֹגִים בְּהֵם הָיָה בְּשִׁלְשָׁה דְרָבִים שׁוֹיִם הַלְשׁוֹנוֹת לְזָכָר וְלְנִקְבָה וְאֵלוֹ הֵן בְּלִשׁוֹן עֵבֶר לְרַבִּים וְלְרַבּוֹת שׁוֹיִן כְּמוֹ דְרַבּוֹ אָמְרוּ וּבְשִׁהֶם מִרְבָּרִים בְּעַצְמָם בֵּין יְחִיד בֵּין יְחִידָה בֵּין רַבִּים בֵּין רַבּוֹת שׁוֹיִן כְּמוֹ אֲשֶׁמֹר בְּנִשְׁמֹר : וּבְמִקְוֹרוֹת גַּם בֵּן שׁוֹיִן כְּמוֹ בְּבִקְוֹר לְפִקְוֹר** Hoc est: Ecce faciam te prudentem ut distinguere scias inter locutionē mas. & locut. fœ. in qbus multi errāt. Ecce in tribus modis sūt similes locutiones mas. & fœ. Et istæ sunt in locutione præt. pluribus mas. & fœm. similes. ut **persecuti sunt, dixerunt. &c.**

Prima

INSTITVTIO HEBRAEA

Prima itaque coniugatio uerbi

בָּקַר in hunc fit modum.

בָּקַר Visitauit, uir. בָּקַרְתָּ uisitasti.

בָּקַרְתִּי uisitauit, foem. בָּקַרְתֶּם uisitastis.

בָּקַרְתֶּם uisitastis, uos mulieres.

בָּקַרְתִּי uisitasti, uisitaui, uisitaui.

בָּקַרְתֶּם uisitastis, uos mulieres.

Notabilia quaedam.

Præteritum perfectum supplet præteritum imper. Aliquando etiam præteritum imperf. suppletur per futurum. ut Gen. 2.

וַיָּרֶד מִן הָאָרֶץ Et nubes ascendebat de terra. Et Job primo:

כַּבֵּה יַעֲשֶׂה Sic faciebat Job.

Sic faciebat Job.

Primæ coniugationis uerba habent regulariter primam syllabam in + secundam in - sed excipiuntur quæ in ה uel in ם terminantur, illa enim utranq; per - pronunciantur. ut עָשָׂה fecit. בָּרָא creauit. Habent etiam alia utranq; per ka mez quando stant in membro uel termino,

AUTORE SEBAST. MVNST.

mino, ut patet Genesis secundo.

In uerbis desinentibus in zere uel ho le, nulla est differentia præteriti ad præsens. ut חָפַץ uoluit, חָפַץ אֲנִי ego uolo. יָכַח potuit. יָכַח אֲנִי ego possum.

יָרָא timuit, יָרָא אֲנִי ego timeo. Ion. 1.

Secunda & prima persona singularis, & secunda plur. præteriti perfecti semper habent ך cum dages, nisi quando præcedit ם uel iod, tunc enim raphatur. ut אָמַרְתָּ & קָרַאתָ

Tertia pluralis præteriti aliquando recipit nun in fine. ut יָדְעוּ cognouerunt. שָׁמְרוּ custodierunt. Nō tamen ob id uariat uerbi uel modi significatum.

Literæ gutturales in omnibus uerborum modis & personis, mutant seu in + uel - quando stant loco primæ uel secundæ radicalis. ut אָהַבְתֶּם pro אָהַבְתֶּם dilexistis. Et בָּחַרְתָּ elegit, scilicet mulier, pro בָּחַרְתָּ &c.

Parti

INSTITVTIO HEBRAEA

Participiū præsens. חִינּוּי

פּוֹקֵר uisitans, uir. פּוֹקְרִים uisitantes.
פּוֹקֶרֶת uisitatrix. Idē פּוֹקְרֹת In plur.
פּוֹקְרוֹת uisitatrices. Inde אֲנִי פוֹקֵר ego
uisito. אַתָּה פּוֹקֵר tu uisitas. &c. ut su-
pra quoq; dictū est. Itē quando ultima
est gutturalis ה uel ע sic facit præsens:
שׁוֹמֵעַ mittens: שׁוֹמֵעַ audiens.

Participium præteritum פִּעוּל

פּוֹקֵר uisitatus. פּוֹקְרִים uisitati.
פּוֹקְרָה uisitata. פּוֹקְרוֹת uisitatae. Et accipit hic
modus pro præterito & præsentī tēp.

Infinitiuus פּוֹקֵר

פּוֹקֵר uisitare. פּוֹקֵר uisitando. פּוֹקֵר
in uisitādo, uel quum uisitaret. לְפּוֹקֵר
ad uisitandū uel ut uisitaret. אֶפְקֹר
à uisitādo. פּוֹקֵר secundū uisitationem
uel cū uisitaret. לְשׁוֹמֵעַ ad audiēdum.
Et est hic modus plerunq; similis impe-
ratiuo, nisi quod cōmuniter sibi una ha-
rum literarum בְּבִלְם præficitur, licet

caph

AUTORE SEBAST. MVNST.

caph rarius præposita reperitur.

Imperatiuus צוּר

פּוֹקֵר uisita, uir. פּוֹקְרִי uisitate. פּוֹקְרִי
uisita, scem. פּוֹקְרִי uisitate. Formatur
autem hic modus ut supra quoque ad-
monuimus, à futuro, literam uidelicet
eius abijciendo. ut ab אֶפְקֹר uisitabo,
פּוֹקֵר uisita. Sape etiam ultima termi-
natur in patha. ut שׁוֹמֵעַ audi. שׁוֹמֵעַ pe-
te. Recipit deniq; nonnuncq; ה in fine.
ut Neemiae 3. זְכֹר לִי memēto mei.
Item פּוֹקֵר habet פּוֹקֵר in imperatiuo, &
est idem iudicium de similibus. Quan-
do autem prima uel secunda fuerit gut-
turalis, uariat non nihil imperatiuus à cō-
muni forma. ut אֶמַר dic. עֲמוּר sta.
תֵּלֵךְ uade. אֶחֱבֹד diligite. Item in uer-
bis quorum tertia persona præteriti de-
finit in .. uel holem, imperatiuus ple-
runque nō differt à præterito in pūcto-
rū signatione. ut יִכַּל potuit uel possis.

בְּבִלְם

INSTITVTIO HEBRAEA

מלא impleuit uel imple.

Futurum עתיר

In hoc modo prima persona utriusq; numeri est communis generis.

אָפְקֹר uel אֶפְקֹר uisitato. אָפְקֹרָא clamabo. אֶמַר dicam.

יֶפְקֹר uel יִפְקֹר uisitabit. תִּפְקֹר uel תִּפְקֹר uisitabis. נִפְקֹר uel נִפְקֹר uisita-
tabimus. נִפְקֹר נִפְקֹר desiderabimus.

יֶפְקֹר uisitabunt. יֶאָבְדוּ perdent. תִּפְקֹר uisitabitis. Et in fœminino gen.

תִּפְקֹר uisitabit. תִּפְקֹר uisitabis.

תִּפְקֹר uisitabitis & uisitabunt.

Recipit quoque futurum ה literam in fine. ut אֶפְקֹרָה & etiam אֶפְקֹרָה

Quandoque etiam secūda & tertia per-
sonæ masculini generis pluralis numeri

recipiūt in fine nun literam. ut תִּפְקֹרָה
custodietis. תִּפְקֹר uisitabunt. Et hoc

in Targo, hoc est, Chaldaica translatio-
ne siue expositione, frequens est.

Coniur

AU'TORE SEBAST. MVNST.

CONIVGATIO SECVND

passiua prioris נפעל

PRAETERITVM עבר

נִפְקֹר uisitatus est. נִפְקֹרָה es. נִפְקֹרָהי

sum. נִפְקֹרוּ sūt. נִפְקֹרְתֶם estis. נִפְקֹרְנוּ

sumus. In fœm. gen. נִפְקֹרָה uel נִפְקֹרָה

uisitata est. נִפְקֹרְתֶן es. נִפְקֹרְתֶן estis.

Quando autem prima est gutturalis,
sic fit passiuum: נִפְקֹרָה ligatus est. נִפְקֹרָה
uel נִפְקֹרָה dictus est, &c.

Participium praesens הַנִּפְקֹר

נִפְקֹר uisitatus. נִפְקֹרִים uisitati. נִפְקֹרָה

uel נִפְקֹרָה uel נִפְקֹרָה uisitata. נִפְקֹרָה

uisitata. unde psal. 51. רוּחַ נִפְקֹרָה Spi-

ritus contritus. Item. נִפְקֹרָה collectus.

נִפְקֹרָה collecti. Isaia 57.

Infinitiuus נִפְקֹר

נִפְקֹר uisitari. בְּנִפְקֹר in uisitando, uel

quum uisitaretur. לְנִפְקֹר ut uisitaretur

&c. unde Genesis 2. בְּנִפְקֹרָה Quum

crearentur ipsi, scilicet coeli.

h Impe

INSTITVTIO HEBRAEA

Imperatiuus צווי

חֲפָקֵר uisitatus esto. חֲפָקֵרוּ estote.

חֲפָקֵרָה uisitata esto. חֲפָקֵרְנָה estote.

Futurum עתיר

חֲפָקֵר uisitabor. יִחָפָקֵר uisitabit.

חֲפָקֵרָה uisitaberis. יִחָפָקֵרוּ uisitabimur.

יִחָפָקֵרוּ uisitabuntur. יִחָפָקֵרְנָה uisitabimini.

In fceminino gen. חֲפָקֵרָה uisitabitur.

חֲפָקֵרָה uisitaberis. חֲפָקֵרְנָה uisitabimini

& uisitabūtur, ubi litera nun abscon-

ditur per dages in prima essentiali. Ab

אָמַר fit יֵאמַר dicetur. Jerem. 7. Sic ab

אָסַת colligetur. Gen. 4.9.

Coniugatio tertia, quam

בְּכַר & פֶּעַל uocant.

Præteritum עבר

חֲפָקֵר numerauit. חֲפָקֵרָה rasti.

חֲפָקֵרוּ numerauit. חֲפָקֵרוּ rauerunt.

חֲפָקֵרָה rasti. חֲפָקֵרְנָה numerauimus. In fcem:

gen. חֲפָקֵרָה חֲפָקֵרָה uerbū. חֲפָקֵרָה

& familia sic cōiugabis. חֲפָקֵרָה חֲפָקֵרָה

Parti

AUTORE SEBAST. MVNST.

Participium præsens חֲפָקֵר

loquens. חֲפָקֵרִים In fcem. gen.

חֲפָקֵרָה uel חֲפָקֵרְנָה In plur. חֲפָקֵרְנָה

Participium passiuum פֶּעַל

חֲפָקֵר numeratus. חֲפָקֵרִים In fcem.

gen. חֲפָקֵרָה uel חֲפָקֵרְנָה In plurali

חֲפָקֵרָה Et nota, quando media radi-

calis est una gutturalium uel res, mutat

ו in וּ ut חֲפָקֵרָה benedicta. חֲפָקֵרָה

purificata. &c.

Infinitiuus מִקְוֵר

חֲפָקֵר numerare. חֲפָקֵר לְרַבֵּר

Imperatiuus חֲפָקֵר

חֲפָקֵר numerare. חֲפָקֵר לְרַבֵּר loquere.

חֲפָקֵרָה numerate. In fcem. gen. חֲפָקֵרְנָה

Futurum עתיר

חֲפָקֵר uel חֲפָקֵרָה numerabo. חֲפָקֵר

numerabit. חֲפָקֵרָה numerabis.

חֲפָקֵרָה uel חֲפָקֵרָה numerabimus.

חֲפָקֵרָה numerabunt. חֲפָקֵרָה numerabitis.

Et in fceminino gen. חֲפָקֵרָה numerabit.

חֲפָקֵרָה h 2 חֲפָקֵר

INSTITVTIO HEBRAEA

תפקרתה Sub gutturalibus autem mutatur patha in – ut יאפרו Et nota qd̄ in hac & alijs coniugationibus, scheua in medio uerbo mutatur in zere uel – quando uerbum stat in fine sententiæ, uel notabilis subdistingtiōis. ut אפקרה pro אפקרה numerabo. Et גפקרה pro גפקרה uisitata.

Coniugatio quarta, quæ est passiuæ præcedentis. פעל

Præteritum. פוקר uel פוקר uel פוקר numeratus est. פוקרו פוקרת פוקרתי In scem. gen. פוקרה פוקרתם פוקרתו numerata est. פקרת es. פקרתם estis.

Participiū פוקר numeratus. פוקרים numerati. scem. פוקרות פוקרת

Futurum. אפוקר uel אפוקר numerabor. יפוקרו תפוקר תפוקר נפוקר יפוקר תפוקרו Feem. תפוקרי תפוקרתה

Coniugatio q̄nta, quæ hiphil uocat.

Præteritum. הפקיר fecit uisitare. חבניע

AU'TORE SEBAST. MVNST.

הפקירתי הפקרתה fecit subditum. הפקירו הפקרתם הפקרתה In scemini no genere הפקירה הפקות הפקותן

Participium præsens. מפקיר faciēs uisitare. פמ. מפקירה uel מפקרות : מפקרות

Participium præteritum. מופקר factus uisitare, id est, iussus ut uisitet. פמ. מופקרה uel מופקרת מופקרות facta uisitare.

Infinitiuus הפקיר facere uisitare, hoc est, inducere aliū ad uisitandū. החפקיר &c. מוחפקיר ל הפקיר

Imperatiuus. הפקיר uel הפקיר uel הפקרת fac uisitare. הפקירו In scemini no genere הפקירנה הפקירו

Futurum. אפקיר uel אפקיר faciam uisitare. יפקיר uel יפקיר : תפקיר תפקירו הפקירו הפקירו הפקירו הפקירנה הפקירתי Quando autem prima est gutturalis, ut in his העמיר fecit h 3 stare.

stare. **הַעֲבִיר** fecit perire. **הַעֲבִיר** uel **הַעֲבִיר** fecit transire, sic coniugantur.

Præteritum **הַעֲבִיר** הַעֲבִירָה

Participium præsens. **מֵעֲבִיר** מֵעֲבִירָה

Participium præteritum. **מֵעֲבִירָה** מֵעֲבִירָה

Infinitiuus. **הַעֲבִיר** הַעֲבִיר

Imperatiuus. **הַעֲבִיר** הַעֲבִיר

Futurum **יַעֲבִיר** uel **אֶעֱבִיר** Item quum tertia est gutturalis sic formatur futurum: **אֶשְׁמִיעַ** אֶעֱלִיחַ

Coniugatio sexta, scilicet **הַפַּעַל** præcedentis passiuua.

Præteritum **הִפְסֵד** uel **הִפְסֵדָה** factus est uisitare. **הִפְסֵדוּ** הִפְסֵדוּהָ In foeminino genere **הִפְסֵדוּם** הִפְסֵדוּהָ

Participium præsens. **הִפְסֵדִים** הִפְסֵדוֹת In foeminino genere **הִפְסֵדוֹת** הִפְסֵדוֹת

Infinitiuus. **הִפְסֵד** uel **הִפְסֵדָה** uel **הִפְסֵדוֹת** fieri uisitare, hoc est, institui ad uisitandum.

Futurum

Futurum. **אֶפְסֵד** uel **אֶפְסֵדָה** factus ero uisitare, hoc est, iubebor uel institui ar ad uisitandum. **אֶפְסֵדוּ** : **הִפְסֵדוּ** In foeminino genere **הִפְסֵדוּהָ** Et habent litteræ futuri -- uel kibuz.

Coniug. septima, quæ **מִרְבַּע** uocat,

Præteritum **בִּיקַר** uel **בִּיקַרָה** fuit uisitans. **בִּיקַרְתָּ** **בִּיקַרְתָּהּ** In foeminino genere **בִּיקַרְתָּן**

Part. præf. **בִּיקַרְתָּ** existens uisitans. **בִּיקַרְתָּם** In foeminino **בִּיקַרְתָּהּ** uel **בִּיקַרְתָּן**

Participium præteritum. **בִּיקַרְתָּ** existens uisitatus. &c.

Infinitiuus. **בִּיקַר** esse uisitans, uel esse uisitantem. &c.

Imperatiuus. **בִּיקַר** sis uisitans. **בִּיקַרְתָּ** In foem. **בִּיקַרְתָּהּ**

Futurum. **אֶפְסֵד** ero uisitans. **אֶפְסֵדוּ** In foem. **אֶפְסֵדוּהָ**

INSTITVTIO HEBRAEA

הפוקר הפוקרי הפוקרנה

Coniugatio octaua, quae
hithpael uocatur.

Præteritum. התפקר uel התפקר fuit
se commendans, uel commendatus est
à seipso. התפקרת fuisti te cõmendans.
התפקרנו התפקרתם התפקרנו: התפקרתי
In scem. התפקרתה התפקרתי הן

Participium præsens. מתפקר com-
mendans seipsum. מתפקרים In scem,
מתפקרות מתפקרת uel מתפקרת

Infinitiuus. התפקר uisitare uel com-
mendare seipsum. בהתפקר &c.

Imperatiuus. התפקר commēda te
ipsum. התפקרנה התפקרי: התפקרו

Futurum. אתפקר uel אהפקר uisita-
bo seu commendabo meipsum. יתפקר
Fcem. יתפקרו יתפקרו יתפקר: התפקר
שבור Itē à התפקרנה התפקרי התפקר
sic fit hithpael. תי השתמרת השתמר
&c. השתמרנו השתמרתם

In fut.

AVTORE SEBAST. MVNST.

In fut. ישתמר אשתמר &c.

Item יצר in hac coniugatione sic infle-
ctitur. הצטרפת הצטרף &c.

Futurum. יצטרף אצטרף &c.

Tantum de coniugationibus
uerborum perfectorum.

Equuntur coniugationes uer-
borum imperfectorum, & pri-
mo uerbi גגש quod est de
secundo ordine.

Præteritum. גגש appropinquauit.
גגשה תתן Fcem. גגשו הם נו תי גגשת

Participium præsens. גוגש appro-
pinquans. גוגשות גוגשת : גוגשים

Participium præteritum. גפול la-
psus. גפלות גפלה : גפולים Nō
potest commode hic poni גגוש quum
sit neutrum, tamen causa exempli, ac si
sit actiuum, ipso utemur in sequenti con-
iugatione.

Infinitiuus. גגשה uel גגיש appro-
h s pin

INSTITVTIO HEBRAEA

pinquare. בגויש in appropinquando.
בנפול in cadendo.&c.

Imperatiuus. גויש uel גויש uel
גויש & גויש appropinqua. גויש uel
גויש appropinquate. Fœm. גוישי
גוישי In plurali גויש uel גויש

Futurum. גויש uel גויש appropin-
quabo. גויש uel גויש : גויש : גויש
גויש Fœ. גויש uel גויש uel גויש

Coniugatio secunda, prioris
scilicet passiuæ.

Præteritum. גויש fuit approxima-
tus P applicatus. גויש תם גויש
In fœm. גויש

Participium præfens. גויש approxi-
matus. גויש In fœminino גויש uel
גויש approximatæ.

Infinitiuus. גויש approxinari &c.

Imperatiuus. גויש approxinare.
גויש In fœm. גוישי

Futurum. גויש approximabor &

גויש

AVTORE SEBAST. MVNST.

בגויש : גויש : גויש In
fœm.gen. גוישי

Coniugatio tertia, uidelicet grauis.

Hanc Helias in tabula non posuit,
potest tamen facile ad exemplar
formari.

Præteritum. גויש גויש

Participium præfens. גויש

Participiũ præteritũ. גויש

Infinitiuus. גויש

Imperatiuus. גויש גויש

Futurum. גויש גויש

Passiuæ eius coniugatio.

Præteritum. גויש גויש

Futurum. גויש גויש

Coniugatio quinta, quæ
hiphil uocatur.

Præteritũ. גויש fecit appropinquare.

גויש Fœ. גויש גויש

Particip.pr. גויש faciès appropin-

quare. גויש Fœm. גויש

Parti

INSTITVTIO HEBRAEA

Participium præteritum. **בָּוֹשׁ** factus appropinquare. **בוֹשִׁים** In fœminino **בוֹשֶׁת**

Infinitiuus. **הָבֵשׂ & הָבִישׁ** facere propinquare. **בְּהָבִישׁ &c.**

Imperatiuus. **הָבִישׁ** uel **הָבִישִׁי** uel **הָבִישִׁי** fac propinqre. **הָבִישִׁי הָבִישִׁי הָבִישִׁי**

Futurū. **אֶבֶשׂ** uel **אֶבִישׂ** faciã propinqre. **יִבֶשׂ** uel **יִבִישׂ** : **הָבֵשׂ** uel **הָבִישׂ** : **יִבֶשׂ** uel **יִבִישׂ** Fœmininum genus **תִּבְשֶׁת** **תִּבְשִׁי** **תִּבְשִׁי**

Coniugatio sexta, passiuua prioris.

Præteritum. **הֻבַשׂ** uel **הֻבְשָׁת** factus est appropinquare. **הֻבַשְׁתְּ** **הֻבַשְׁתְּ** In fœm. **הֻבַשְׁתְּ**

Participium præsens. **הֹבֵשׂ** factus propinquare. **הֹבֵשׂ** : **הֹבֵשִׁים**

Infinitiuus. **הָבֵשׂ** uel **הָבִישׂ** &c.

Futurum. **אֶבֶשׂ** factus ero propinquare. **יִבֶשׂ** : **יִבֶשׂ** **יִבֶשׂ** : In fœminino gen. **תִּבְשֶׁת** **תִּבְשִׁי** **תִּבְשִׁי**

Coniu

AVTORE SEBAST. MVNST.

Coniugatio octaua, quæ est hithpaef.

Hæc facile formari potest ad exemplar octauæ coniugationis uerbi **פָּקַד**

Præteritum. **הִתְבַּשַׁתְּ** fecisti te propinquare. **הִתְבַּשַׁתְּ** Fœm. **הִתְבַּשַׁתְּ** **הִתְבַּשַׁתְּ**

Participium præsens. **מִתְבַּשֵּׁשׂ** faciēs se propinquare. **מִתְבַּשֵּׁשִׁים** In fœminino genere **מִתְבַּשֶּׁשׂת**

Infinit. **הִתְבַּשֵּׁשׂ** facere se propinqre.

Imperatiuus. **הִתְבַּשֵּׁשׂ** fac te propinquare. **הִתְבַּשֵּׁשׂ** : **הִתְבַּשֵּׁשׂ**

Futurū. **אֶתְבַּשֵּׁשׂ** faciam me propinquare. **יִתְבַּשֵּׁשׂ** : **יִתְבַּשֵּׁשׂ** : **יִתְבַּשֵּׁשׂ** Fœ. **תִּתְבַּשֶּׁשׂ** **תִּתְבַּשֶּׁשׂ**

Coniugatio uerbi **אָבַל**

& similia.

Sciendū quod uerba quorum prima radicalis est **א** & ultima, alia ab **ה** pertinet ad primum

INSTITVTIO HEBRAEA

num ordinem, à quo non uariant nisi in prima persona futuri singul. ubi & essentialis litera mutatur in uau holem. ut אמר dixit, אומר dicam. אכל & אמר comedam. In alijs uero personis & manet. ut תאמר dices, יאכל comedet. Reperiuntur tamen quaedam uerba incipientia ab & quæ recipiunt aliud & in futuro. ut אאסור adijciam. אאסור alligabo. &c.

Coniugatio uerbi ירע
& similiū, quæ sunt de
secundo ordine.

Pateritū. ירע cognouit uel sciuit. ירעה : ירעה ירעה ירעה In foem. ירעה ירעה ירעה ירעה ירעה

Participium præsens. יורע cognoscens uel sciens. & à ישב fit יושב habitans. יורעות יורעה : יורעים

Participium præteritū. ירוע notus.

ישב

AVTORE SEBAST. MVNST.

habitatur & ירועות ירועה ירועים

Infinitiuus. ירעה scire. לרעה ad sciendum. ירעה uero & ירע faciūt ירעה habitare. ירעה descēdere. Idē iudiciū de similibus. Et à ירעה fit ירעה P ירעה exire.

Imperatiuus. ירע uel ירע scias. Quando uero ultima non est ירע sic faciunt imperatiuum. ירעה uel ירעה exi. ירעה : ירעה ירעה Sic ירעה sedede. ירעה descende.

Futurum. ירעה sciam. ירעה : ירעה ירעה Fce. ירעה ירעה ירעה Vbi autem ultima litera est alia ab ירעה sic fit futurum. ירעה ambulabo. ירעה sededo. ירעה descendam. Et cum uau cōiunctioe sic ירעה & habitauit. ירעה & descendit. Aliquādo sic habent in futuro. ירעה laborabo. ירעה &c. Et ירעה expergiscar. ירעה expergisceris. ירעה expergiscetur. & cetera. Item ירעה exiuit, facit futurum in hunc modum.

ירעה

INSTITVTIO HEBRAEA

אָנָה uel אָנָה exhibo. אָנָה exhibit &c.

Coniugatio secunda, prioris
uidelicet passiuua.

Præteritū. אָנָה cognitus est. אָנָה
אָנָה In fœm. אָנָה
אָנָה saluatus est. אָנָה & אָנָה אָנָה

Participiū præsens. אָנָה cognitus.
אָנָה fœm. אָנָה אָנָה

Infinitiuus. אָנָה uel אָנָה cognō
sci. אָנָה generari.

Imperatiuus. אָנָה sis cognitus.
אָנָה uel אָנָה & אָנָה fœm.
אָנָה uel אָנָה

Futurum. אָנָה cognoscar. אָנָה
אָנָה In fœminino
gen. אָנָה אָנָה Item אָנָה
generabitur. אָנָה &c.

Coniugatio secunda.

Hanc Helias in tabula omisit, potest
tamen formari in hunc modum.

Præteritum. אָנָה אָנָה
Parti

AVTORE SEBAST. MVNST.

Participium præsens. אָנָה אָנָה

Participiū præteritū. אָנָה אָנָה

Infinitiuus. אָנָה אָנָה

Imperatiuus. אָנָה אָנָה אָנָה

Futurum. אָנָה אָנָה אָנָה

Et אָנָה אָנָה אָנָה &c.

Coniugatio passiuua prioris.

Præteritum. אָנָה אָנָה אָנָה

Futurum. אָנָה אָנָה אָנָה

Coniugatio quinta, ui/
delicet hiphil.

Ista cōiugatio mutat iod in uau. Ha
bent enim hæ quatuor uocales אָנָה fa
cilem inter se transmutationem, eadem
uerbi manēte significatione. Aleph de/
migrat in omnes alias tres. ut אָנָה pro
אָנָה & אָנָה pro אָנָה & אָנָה pro
אָנָה Item אָנָה in iod transit. ut אָנָה
feci, pro אָנָה &c.

Præteritum. אָנָה אָנָה fecit scire siue in/
dicauit. אָנָה אָנָה fecit habitare. אָנָה
אָנָה

INSTITVTIO HEBRAEA

הוריעו הם הוריעו : הוריעתי הושבת

In foeminino gen. הוריעת הוריעה

Participium praesens. מוריע facies scire, seu notificans. מוריעת מוריעה

Participium praeteritum. מוריע notificatus. מוריעים In foemin. מוריעת מוריעות Sic מוריעת facta habitare.

Infinitiuus. הוריע facere scire. Et הוריעו facere gignere.

Imperatiuus. הוריע fac scire, indica. הוריעו fac habitare. הוריעו notificare. In foem. הוריעה הוריעו

Futurum. הוריעו faciam scire. הוריעו uel הוריעו faciam exire. הוריעו הוריעו הוריעו הוריעו In foeminino genere הוריעה הוריעו הוריעו

Coniugatio sexta, passiuua
scilicet prioris.

Präteritum. הוריע factus est scire הוריעו הם נו הוריעת הוריעה

AVTORE SEBAST. MVNST.

הוריעת הוריעת הוריעת

Futurum. הוריעו faciam scire, hoc est inducar ad sciendum. הוריעו הוריעה הוריעה הוריעו הוריעו

Coniugatio octaua, quae
hithpael uocatur.

Prat. הוריעה fecit se scire, siue indicauit sibi ipsi. הוריעה fecit se gignere. הוריעה הוריעה הוריעה הוריעה

Participiū praesens. הוריעה faciens se scire. הוריעה faciens se honorare. הוריעה הוריעה הוריעה

Infinitiuus. הוריעה facere se scire. Et ubi ultima non est הוריעה sic הוריעה are facere se. &c.

Imperatiuus. הוריעה facte scire. Et הוריעה statue te ipsum. הוריעה In foeminino genere הוריעה הוריעה

Futurum. הוריעה faciam me scire. הוריעה הוריעה הוריעה הוריעה

INSTITVTIO HEBRAEA

תְּחִלָּתוֹ יִתְחַדֵּשׁ הַחֲדָשִׁי In foeminino genere תְּחִלָּתוֹ תְּחִלָּתוֹ תְּחִלָּתוֹ

Coniugatio uerbi בָּן seu בִּין & similia, quæ sunt de quinto ordine.

Vnt autem in hoc quinto ordine uerba, quorū media est

Vau uel וּ quæ tamen expressæ non ponitur sed in – includitur. Et nota quod sunt quædā uerba, quorum media substantialis iod uel uau in processu coniugationis non extruditur, & illa pertinent ad primum ordinem, scilicet uerborum perfectorum. ut שָׁוַע clamauit. שָׁוַעְתָּ clamasti. Sic גָּרַע defecit גָּרַעְתִּי defeci. &c.

Præteritū בָּן uel בִּין intellexit. באּ uel בּוּא uenit. שבּ uel שׁוּב reuersus est. In secunda persona שָׁבַת באַתּ בָּנָתּ בָּנּוּ בָנָתָם ; שָׁבְנוּ באַנּוּ uel בָּנּוּ ; בָּנּוּ בָנּוּ In foem. בָּנָתּ שָׁבַתּ בָּנָתּ Aduertendum hic quod in uerbis quorum ultima

AVTORE SEBAST. MVNST.

ultima radicalis est nun, prima persona plur. præteriti, & tertia plur. foem. imperatiui & futuri, facile abijcit literā nun, & syllaba נוּ uel נָה in huius rei memoriā recipit punctum dages. ut נוּנָה uel נוּנָה intelleximus. De fut. & imperatiuo uide paulo inferius.

Participium præsens בָּן intelligens. באים ueniens. שבּ reuertens. באים בָּנִים In foem. בָּנָה pluraliter בָּנּוֹת

Participium præteritum. בָּן intellectus. שׁוּב reuersus קוּם exurrectus, si liceret ita loqui. בּוּנִים In foeminino בּוּנָה בּוּנָה

Infinitiuus בָּן intelligere. בּוּא uenire. שׁוּב conuertere. בָּשׁוּב in conuertendo. Psalmo 125.

Imperatiuus. בָּן intellige. בּוּא uel באּ ueni. באּוּ uenite. בּוּנּוּ In foeminino genere בּוּנָה uel בּוּנָה בּוּנָה

Futurum. אֲבִין intelligam אֲבִינָה ueniam

INSTITVTIO HEBRAEA

In hiam. תבוננו יבוננו נבון : יבון תבון
foem. תבונתה תבונתה תבונתה תבונתה

Coniugatio secunda, passiuua
scilicet prioris.

Præteritum. תבון intellectus est.
תבוננו תבונתו : תבונתו תבונתו uel תבונתו
תבונתו תבונתו תבונתו תבונתו

Participium præsens. תבון intellectus.
Plur. תבונים In foem. תבונתה תבונתה

Infinitiuus. תבון intelligi. &c

Imperat. תבונתה תבונתה : תבונתה תבון

Fut. תבוננו יבוננו נבון : תבון יבון אבון

In foeminiuo gen. תבונתה תבונתה תבון

Coniugatio tertia, quæ est grauis.

Præteritum. קיבמת קיים & קיבמת בין
קיבמת In foem. קיבמת קיבמת קיבמת

Præsens. קיבמת קיבמת : קיבמת קיבמת

Participium, præter. קיבמת קיבמת

Infinitiuus. קיים קיים &c.

Imperatiuus. קיבמת קיבמת : קיבמת קיבמת

Fut. יבוננו תבונתו תבונתו יבון יבון אבון

In foeminiuo

AVTORE SEBAST. MVNST.

In foeminiuo gen. תבונתה תבונתה תבון

Coniugatio quarta,
prioris passiuua.

Præteritum. תבון תבונתה תבונתה

Futurū. תבון תבון יבוננו תבונתה

Coniugatio quinta, quæ
est hiphil.

Habet hæc cōiugatio in isto uerbo-
rum ordine triplicem formam, scilicet
תבון parauit. תבון dissipauit. תבון
angustiauit.

Præteritum. תבון fecit intelligere.
תבון fecit uenire, seu adduxit. In secun-
da persona תבונתה uel תבונתה
adduxisti. תבונתה : תבונתה
תבונתה uel תבונתה & תבונתה
In foeminiuo gen. תבונתה תבונתה תבון

Præsens. תבון faciens intelligere.
& תבון adducēs. תבונתה facietes in-
telligere. Fce. תבונתה In plur. תבונתה

Participiū præteritū. תבון faciens

INSTITVTIO HEBRAEA

intelligere. מובא factus uenire, seu ad-
ductus. מובנות מובנה ; מובנים

Infinitiuus. הבין & הבין facere in-
telligere. הביא adducere, &c.

Imperatiuus. הבין & הבין fac intel-
ligere. הביאו adduc. הבינו & הבינו
In scem. הבינה הביני

Futurum. אבין faciam intelligere.
אביא adducam. הבין הבין ; הבין הבין
In scem. הבינו הבינו הבין הבין
In scem. הבינה הביני הבין הבין

Coniugatio sexta, prioris passiuæ.

Præteritum. הובן factus est intelli-
gere. הובגו factus est reuerti. הובגו
In scem. הובנה הובגו הם תי הובנה

Præfens. הובן factus intelligere.
הובנות הובנה In scem. הובנים

Futurum. אובן factus ero intelligen-
re. & הובגו יובגו הובן הובן יובן

Coniugatio septima.

Præteritum. בויגן fuit intelligens.
קובם

AVTORE SEBAST. MVNST.

הם תי בויגת &c. קובם fuit surgens.

Hæc cōiugatio est omnino prosequen-
da sicut septima cōiugatio uerbi פקר

Coniugatio octaua.

Præteritū. התבין fuit se intelligens
uel intellexit se. התחייב condemnauit

se. התבוננתי התבוננת ; התבוננתי
In scem. התבוננתם התבוננתי
התבוננתו התבוננתו התבוננתו

Præfens. מתבוננים מתבונן &c.

Infinitiuus. התחייב & התבין &c.

Imperat. התבין fac te intelligere.
התבוננתו התבוננתי In scem.

Futurum. איתבונן faciam me intelli-
gere. יתבונן confirmabo me. יתבונן
&c. יתבוננו יתבונן ; התבונן

Coniugatio uerbi פרא & similium
quæ sunt de primo ordine.

Ocuerbum & sibi similia par-
rum uariant à coniugatione
פקר propter tertiam radica-

INSTITVTIO HEBRAEA

lem aleph, quæ saepe inter coniugandum mutescit.

Præteritum. קרא uocauit seu clamauit קראו נו הם הי קראת In fœminino genere קראתו קראת קראת

Præsens. קראת קראת: קוראים קורא

Infinitiuus. קרא uel קרוא uocare.

Imperatiuus. קרא קרא In fœm.

קראת uel קראתו uel קראתו

Futurum. קרא damabo, uocabo.

קראו יקראו יקראו יקרא: יקרא יקרא In fœminino gen. יקראתו יקראת יקראת

Passiuum eius.

Præteritū. יקרא uocatus est. יקראת יקראתם יקראו יקראו: יקראתו יקראתו

Participium præsens. יקרא יקראים

Infinitiuus. יקרא & יקרא Gen. 2.

Imperatiuus. יקרא: יקראו יקרא

Futurum. יקרא uocabor יקרא יקרא uocaberis. יקרא יקרא

In fœminino genere יקראת & יקראתו

Coniug

AVTORE SEBAST. MVNST.

Coniugatio uerbi גלה & similia, quæ sunt de tertio ordine.

Præteritum גלה reuelauit.

גלותם גליתו גלו: גלותי גלות

In fœm. גלת גלתה uel גלות

גלות Sic coniugatur hoc uerbum הנה

חייבו חייבתם היו חייבתי חייבת הנה

Participium præsens. גולת reuelas.

גולת גולת In fœm. gen. גולת

Participium præteritum. גלוי reuelatus.

גלויים uel גלויים ראוי

In fœminino gen. גלויות גלויה &c.

Infinit. גלה & גלות reuelare. עשה

facere. Et ab הנה fit היות esse. Gen. 2.

Imper. גלה reuela. uñ Ezec. 2. פתח פתח

אperi os tuū. habet etiā גל uñ Psal. גל

גל Reuela oculos meos. Itē הנה sis. &

גלית הנה גלוי Fœ. גלו עשה fac. plur.

Futurum. גלה uel גלה reuelabo.

גלו גלו גלו: יגלה יגלה

Ha bet etiam sic in futuro יגלה reuelabo.

גלה

INSTITVTIO HEBRAEA

הגלה uel הגל יגל &c. In foem. הגלה
 Et cū gutturali sic forma-
 tur futurū. אעלה uel אעל ascendam.
 תעלה uel תעל ascendes. Item אעשה
 faciam. יעשה faciet. Item ארא uide-
 bo. ירא Et quando præponitur
 nau cū patha. וירא & uidit. Sic אפתח
 decepit, dicitur ויפתח Et אפתח dicitur
 & apprehendit. Item תרה sic fa-
 cit futurum ירחי תרחי ארחי uel ירחי
 &c.

Coniugatio prioris uerbi passiuæ.

Præteritum. נגלה reuelatus est.
 נגלו הם בו חי נגלה & נגליה & נגלה
 Sic נעשה factus est. &c. In foem.
 gen. נגלתן נגלה נגלתה

Præfens. נגלה ; נגלים נגלה

Infinitiuus. הנגלה reuelari. &c.

Imperatiuus. הנגלה reuelatus esto.
 plur. הנגלו. In foem. gen. הנגלנה הנגלי

Futurum. אנגלה uel אנל reuelabor.

יגלה

AVTORE SEBAST. MYNST.

תגלו יגלו נגלה ; תגלה יגל uel יגלה
 In foeminino תגלינה תגלי תגלה

Coniugatio tertia, uidelicet grauis.

Præteritum. גלה גליה גלתי גלו In
 foeminino genere גלתה גלת גלתן

Præfens. &c. מוגלה ; מוגלים מוגלה

Participiū præteritū. מוגלה
 ; מוגלה &c.

Infinitiuus. &c. ענזה & גלות

Imperatiuus. ענו גלו גלה & גלה

In foeminino genere גלינה גלי

Futurū. תגלה יגלה אנגלה & אנגלה In
 &c. נגל תגל יגל אנל uel יגלו

In foeminino gen. תגלינה תגלי תגלה

Coniugatio eius passiuæ.

Præteritum. גולית גלה uel גולה
 &c. In foem. גוליתה גולתי

Imperat. גולות לגולות מוגולות

Futurum. יגולו תגולה יגולה אנגולה

In foeminino g. תגולינה תגולי תגולה

Cæteræ psonæ fiât analogice ut supra.

Coniu

INSTITVTIO HEBRAEA

Coniugatio quinta, quæ est hiphil.

Præteritum. הִגֵּל uel הִגֵּלָה fecit reuelare. הִרְבָּה fecit multiplicari. Et quādo prima est gutturalis ע uel ה sic punctat. הִעֲלָה fecit ascēdere. הִגְלִיתִי הִגְלִינוּ הִגְלִיתֶם הִגְלוּ הִגְלִיתִי In scemīnino genere הִגְלִיתִי הִגְלִיתֶם הִגְלִיתָ הִגְלִיתֶם

Præsens. מִגֵּל uel מִגֵּלָה faciens reuelare. מִעֲרָח faciēs testificari. מִגְּלִים uel מִגְּלוֹת In scem. מִגְּלִי מִגְּלִיָּה

Participium passiuū. מִוִּגֵּל factus reuelare, seu inductus ad reuelandum. מִוִּגְּלִים In scem.gen. מִוִּגְּלָה

Imperatiuus. הִגֵּל fac reuelare. הִרְבּוּ fac multiplicari. & הִגְלוּ In sceminino genere הִגְלִינָה הִגְלִינָה

Futurum. אִגֵּל uel אִגֵּלָה uel אִגֵּלָה faciam reuelare. אִרְבֶּה faciā multipli-
cari. אִגְלֶה אִגְלֶה & אִגְלֶה & אִגְלֶה
אִגְלֶנָה אִגְלֶנָה הִגְלֶה Et in sce. אִגְלֶה
אִעֲלֶה Et quando prima est gutturalis.
faciam

AVTORE SEBAST. MVNST.

faciam ascendere. אִעֲלֶה &c.

Passiua eius coniugatio.

Præteritum. הִגֵּל factus est reue-
lare. הִגֵּלָה factus est ascendere. הִגֵּלָה
הִגְלִינוּ הִגְלִיתֶם הִגְלוּ הִגְלִיתִי In scemī-
nino gen. הִגְלִיתִי הִגְלִיתֶם הִגְלִיתָ הִגְלִיתֶם

Futurum. אִגֵּל uel אִגֵּלָה inducar
ad reuelandū. אִגְלוּ אִגְלוּ אִגְלוּ אִגְלוּ
אִגְלוּ In sceminino gen. אִגְלֶנָה אִגְלֶנָה

Infinitiuus. אִגְלוּ אִגְלוּ &c.

Coniugatio octaua, quæ
est hithpael.

Præteritum. הִתְגֵּלָה reuelauit seipsum.
הִתְגֵּלָה fecit se ascēdere. הִתְגֵּלָה
הִתְגֵּלָה הִתְגֵּלָה הִתְגֵּלָה ; הִתְגֵּלוּ הִתְגֵּלוּ
הִתְגֵּלָה הִתְגֵּלָה הִתְגֵּלָה In scem.

Præsens. מִתְגֵּלָה faciens se reuelare.
מִתְגֵּלוֹת ; מִתְגֵּלוֹת

Infinitiuus. &c. הִתְגֵּלוּ הִתְגֵּלוּ

Imperatiuus. הִתְגֵּלוּ & הִתְגֵּלוּ
הִתְגֵּלוּ In sceminino gen. הִתְגֵּלוּ הִתְגֵּלוּ

Futurū.

INSTITVTIO HEBRAEA

Futurū. תתגלה & תתגלה sic תתגלה
& תתגלו תתגלו תתגלו תתגלו תתגלו In
foeminino gen. תתגלנה תתגלנה תתגלנה
Item תשתחוה adorabo seu potius in-
clinabo me. תשתחוה &c.

Cōiugatio uerbi סב seu סבב & simi-
lium, quæ sunt de sexto ordine.

Otādum quod uerba in qui-
bus secūda radicalis gemina-
tur, aliquando occurrunt cum
duabus tantum radicalibus, ut תם pro
תמים id est, perfecit. שם pro שמים de-
uastauit. וץ pro וצץ totondit. & tūc al-
tera similitium punctatur cum dages: ali-
quando aut ueniūt integra, & sic utroq;
modo possunt coniugari. primo ut in-
tegra. Exemplū. סבבתי circūiuit. סבבתי
& sic conse-
quenter secundum normam uerborum
perfectorū siue primi ordinis. Alio mo-
do ut exclusa mediā radicali litera, quæ
supple

AVTORE SEBAST. MWNST.

supplet per dages impressum ultimæ li-
teræ, & hoc modo ponēdæ sunt specia-
les cōiugationes. Sequit̄ ergo prima.

Præteritum. סבת סבת Et in foemi-
nino genere סבתם סבתם סבו : סבותי
סבותם סבות סבת

Præsens. סב סב In
foeminino genere סבת סבת

Participium præteritum. סוב gy-
ratus. סובים Et in foem. סובות

Infinitiuus. סוב circuire. &c.

Imperatiuus. סוב circungyra. סובו
In foeminino genere סובינה סובי

Futurū. תסוב תסוב circuibō. תסוב
&c. תסובינה תסובינה תסובינה תסובינה

In foeminino genere תסובינה תסובינה
&c. תסובינה תסובינה תסובינה תסובינה

Eodem modo coiugantur hæc uer-
ba רב multiplicauit. רבתי perfecit. רבתי
purificauit. רבתי despexit. quæ duplici
modo coniugari possunt, ut dictū est.

k Pas

INSTITVTIO HEBRAEA

Passiua coniugatio.

Præteritum. נָסַב uel נִסְבּוּ circumgyratus est. נִסְבּוּתָּם perfectus est. נִסְבּוּתָּי נִסְבּוּתָּי; נִסְבּוּתָּי uel נִסְבּוּתָּי; נִסְבּוּתָּי In fœminino genere נִסְבּוּתָּי uel נִסְבּוּתָּי נִסְבּוּתָּי

Præsens. נִסְבּוּ circumdatus. נִסְבּוּ

In fœminino genere נִסְבּוּתָּי

Infinitiuus. נִסְבּוּ & נִסְבּוּ

Imperatiuus. נִסְבּוּ & נִסְבּוּ sis circumdatus. נִסְבּוּ sis perfectus. נִסְבּוּ

Et in fœminino genere נִסְבּוּתָּי

Futurū. נִסְבּוּ uel נִסְבּוּ circumdatur. נִסְבּוּ uel נִסְבּוּ uel נִסְבּוּ

In fœm.gen. נִסְבּוּתָּי

Coniugatio tertia.

Præsens. נִסְבּוּ; נִסְבּוּ מִסְבּוּ

Imperat. נִסְבּוּתָּי; נִסְבּוּתָּי

Eius passiuum.

Præsens. נִסְבּוּ & מִסְבּוּ

Infinitiuus. נִסְבּוּ & נִסְבּוּ

Coniugatio

AVTORE SEBAST: MVNST.

Coniugatio quinta, quæ est hiphil.

Præteritū. נִסְבּוּ uel נִסְבּוּ uel נִסְבּוּ fecit circumdare. נִסְבּוּ uel נִסְבּוּ In fœminino genere נִסְבּוּתָּי & נִסְבּוּתָּי & נִסְבּוּתָּי

Præsens. נִסְבּוּ & מִסְבּוּ faciens circumdare. נִסְבּוּ In fœminino genere נִסְבּוּתָּי Sic מִסְבּוּ facies leuare.

Participium passiuum. מִסְבּוּ factus circumdare, seu inductus ad circumdandum. נִסְבּוּ In fœm. מִסְבּוּתָּי

Infinitiuus. נִסְבּוּ uel נִסְבּוּ facere circumdare. נִסְבּוּ facere perficere.&c.

Imperatiuus. נִסְבּוּ fac circumdare. נִסְבּוּ In fœminino gen. נִסְבּוּתָּי Dicitur etiam נִסְבּוּ fac perficere. נִסְבּוּ

Futurum. נִסְבּוּ uel נִסְבּוּ faciam circumdare. נִסְבּוּ uel נִסְבּוּ In fœminino genere נִסְבּוּתָּי

INSTITVTIO HEBRAEA

Eius passiuum.

Præteritum. הוּסַב uel הֻסַב factus est circuire. הִי הוּסַבְתָּ uel הָיוּסַבְתָּ In fœm. הוּסַבו הוּסַבו

Infinitiuus. הוּסַב & הוּסַבו &c.

Futurum. הוּסַבְתִּי factus ero circuire. הוּסַבוּ הוּסַבוּ In fœminino gen. הוּסַבְתִּי הוּסַבְתִּי

Coniugatio uerbi הָסַב & similiũ, quæ sunt de quarto ordine.

Præteritum. הָסַב extendit. הָסַב percussit. הָסַבוּ In fœminino genere הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי

Præfens. הָסַבְתִּי extendēs uel extendēs. הָסַבוּ In fœm. הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי

Participium passiuum. הָסַבְתִּי extēsus. הָסַבוּ In fœm. הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי

Infinitiuus. הָסַבְתִּי extendere.&c.

Imperatiuus. הָסַבְתִּי extendē. הָסַבוּ In fœminino genere הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי

Futurum

AVTORE SEBAST. MVNST.

Futur. הָסַבְתִּי uel הָסַבְתִּי extendā. הָסַבְתִּי uel הָסַבוּ ; הָסַבְתִּי ; הָסַבְתִּי ; הָסַבוּ In fœm.gen. הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי

Eius passiuum.

Præteritū. הָסַבְתִּי extentus est. הָסַבְתִּי In fœm. הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי

Præfens. הָסַבְתִּי extentus. הָסַבְתִּי extēsus. In fœm.gen. הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי

Infinitiuus. הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי &c.

Imperatiuus. הָסַבְתִּי sis extēsus. הָסַבוּ In fœm.gen. הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי

Futurū. הָסַבְתִּי uel הָסַבְתִּי extendar. הָסַבְתִּי uel הָסַבוּ ; הָסַבְתִּי ; הָסַבְתִּי ; הָסַבוּ In fœminino genere &c. הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי

Coniugatio tertia,quæ est koued.

Præteritū. הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי In fœm. הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי

Præfens. הָסַבְתִּי ; הָסַבְתִּי ; הָסַבְתִּי &c.

Infinitiuus. הָסַבְתִּי הָסַבְתִּי &c.

Imperatiuus. הָסַבְתִּי ; הָסַבְתִּי ; הָסַבוּ

k ; Futur

INSTITVTIO HEBRAEA

Futurum. **נִצַּחַת יִצַּחַת תִּצַּחַת אִצַּחַת**

תִּצַּחַתְנָה תִּצַּחַתְנָה Fœm. **יִצַּחַת תִּצַּחַת**

Passiuum eius.

Præteritum. **נִצַּחַת נִצַּחַת נִצַּחַת**

נִצַּחַתְנָה In fœm. **נִצַּחַת נִצַּחַת** &c.

Coniugatio quinta.

Præteritum. **הִצִּיחַ fecit extendere.**

הִצִּיחַת fecit percutere. תִּצַּחַתְנָה הִצִּיחַתְנָה

Fœm. **הִצִּיחַתְנָה** &c.

Præsens. **מִצַּחַת faciens extendere.**

מִצַּחַת Et in fœm. gen. **מִצַּחַת מִצַּחַת**

Participiū præteritū. **מִצַּחַת factus extendere.**

Fœm. **מִצַּחַת** &c.

Infinitiuus. **הִצִּיחַ facere extēdere.**

Imperatiuus. **הִצִּיחַ uel הִצִּיחַ fac extendere.**

In fœm. **הִצִּיחַתְנָה**

Futurum. **אִצַּחַת uel אִצַּחַת faciam extendere.**

אִצַּחַת uel יִצַּחַת uel יִצַּחַת

In fœm. gen. **אִצַּחַתְנָה**

Eius passiuua.

Præteritum. **נִצַּחַת factus est extendere.**

dere.

AVTORE SEBAST. MVNST.

In **הוֹטוּ נוּ הָם הוֹטִיתִי הוֹטִיתָ**

fœm. gen. **הוֹטִיתִן הוֹטִיתָ הוֹטִיתָ**

Infinitiuus. **בְּהוֹטוֹת הוֹטוֹת** &c.

Futurum. **יִוֹטוּ הוֹטֵה יוֹטֵה אִוֹטֵה**

&c. In fœm. **הוֹטֵה הוֹטֵה**

Coniugatio octaua.

Præteritum. **הִתְנַחַח extendit se.**

In fœm. **הִתְנַחַחְנָה** In **הִתְנַחַחְנָה**

no genere **הִתְנַחַחְנָה** &c.

Præf. **מִתְנַחַח extēdens se.** **מִתְנַחַחִים**

In fœm. gen. **מִתְנַחַחֵה**

Infinitiuus. **הִתְנַחַח extendere se.**

Imperatiuus. **הִתְנַחַח extēde te.**

In fœm. **הִתְנַחַחְנָה**

Futurum. **אִתְנַחַח faciam me extendere.**

אִתְנַחַחְנָה **אִתְנַחַחְנָה** **אִתְנַחַחְנָה**

In fœm. **אִתְנַחַחְנָה**

Exemplar coniugationis huius

uerbi **יָרָא** & similium.

Præteritū **יָרָא** timuit **יָרָא**

יָרָא Fœ. **יָרָא יָרָא**

יָרָא k 4 Præ

INSTITVTIO HEBRAEA

Præsens. ירא & ירא timēs. יראים

In foeminino gen. יראוה יראה

Infinitiuus. ירוא time.&c.

Imperatiuus. ירא time. יראו In foeminino genere יראנה יראי

Fut. ייראו יירא יירא יירא יירא In foem. יראנה יראי ירא

Passiuum eius.

Præt. יורא formidatus est. יוראת In foeminino genere יוראת יוראת יוראת

Præsens. יורא formidatus & terribilis. יוראים In foem. יוראה

Infinitiuus. יורא uel יורא timeri.

Imper. יוראנה יוראי יורא

Futur. יוראו יורא יורא יורא יורא

Foem. יוראנה יוראי יוראה יוראי

Exemplar coniugationis huius

uerbi נתן dedit. In præterito נתתי נתת נתת In נתת נתת uel נתת נתת In foemino

AVTORE SEBAST. MVNST.

foeminino genere נתנה &c.

Præsens. נתת נתת In foem. gen.

נתת uel נתת dantes.

Particip. præter. נתת נתת

Infinitiuus. נתת uel נתת dare.

Imperatiuus. נתת uel נתת da.

In foeminino genere נתת

Futurum. נתת נתת dabo. נתת נתת

foem. נתת נתת

Eius passiuum.

Præteritū. נתת נתת datus est. נתת נתת

In foem. נתת נתת

Futurū. נתת נתת נתת נתת

&c. In foem. gen. נתת נתת

Coïugatio huius uerbi ירה & similia, quæ sunt de quarto ordine.

Præteritū. ירה ירה ירה In foeminino

genere ירה ירה ירה &c.

Præsens. ירה ירה ירה ירה

INSTITVTIO HEBRAEA

Participiū præter. נוֹחַ : נוֹחִים נוֹחַ

Infinit. נוֹחַ & נוֹחָה projicere.

Imperat. נוֹחַ uel נוֹחָה

Futurum. נוֹחֵה uel נוֹחֵה

Ecce. נוֹחֵה הִנֵּה נוֹחֵה הִנֵּה

Coniugatio secunda, prioris passiva.

Præteritū. נוֹחָה projectus est.

&c. נוֹחָה Fœm. נוֹחָהם נוֹחָהם

Præsens. נוֹחָה : נוֹחִים נוֹחָה

Infinit. נוֹחָה projici. Idem הוֹנֵה

Imperatiuus. הוֹנֵה & הוֹנֵה

jectus. הוֹנֵה Fœm. הוֹנֵה

Futurum. הוֹנֵה uel הוֹנֵה

In fœminino genere הוֹנֵה

&c. הוֹנֵה הוֹנֵה הוֹנֵה

Coniugatio grauis.

Præteritum. יָפֵה pulcher fuit.

&c. יָפֵה יָפֵה Fœm. יָפֵהם יָפֵהם

Præsens. יָפֵה pulcher. מֵיָפֵה

Participiū præter. מֵיָפֵה &c.

Infinitiuus

AVTORE SEBAST. MVNST.

Infinitiuus. יָפֵה pulchrescere.

Imperatiuus. יָפֵה In fœminino genere יָפֵה

Futurum. יָפֵה הוֹפֵה הוֹפֵה

Fœm. הוֹפֵה הוֹפֵה הוֹפֵה

Passiuum eius.

Præteritum. יָפֵה יָפֵה יָפֵה

Fœm. יָפֵה יָפֵה יָפֵה &c.

Futurū. הוֹפֵה הוֹפֵה הוֹפֵה

In fœm.gen. הוֹפֵה הוֹפֵה &c.

Coniugatio quinta, uidelicet hiphil.

Præteritum. הוֹנֵה uel הוֹנֵה fecit

projicere. הוֹנֵה הוֹנֵה הוֹנֵה

In fœminino gen. הוֹנֵה הוֹנֵה הוֹנֵה

Præf. הוֹנֵה : הוֹנֵה הוֹנֵה

Participiū pas. הוֹנֵה הוֹנֵה

Infinitiuus. הוֹנֵה facere projicere.

Imperatiuus. הוֹנֵה uel הוֹנֵה

projicere. Et in fœc. הוֹנֵה הוֹנֵה

Futurū. הוֹנֵה uel הוֹנֵה הוֹנֵה

הוֹנֵה

INSTITVTIO HEBRAEA

תורנית תורה Fœm. תורה תורה

Et quando media nō est res, sic forma-

tur futurum: תורה תורה תורה

Coniugatio octaua, quæ

est hiphil.

Præteritū. תורה fecit se pulchrū.

&c. תורה הם נו תי תורה

Præfens. תורה : תורה תורה

Infinit. תורה facere se pulchrū.

Imperatiuus. Et in תורה תורה
fœminino genere תורה תורה

Fut. תורה תורה תורה תורה
Fœm. תורה תורה תורה תורה

Coniugatio grauis uerborum
quatuor literarum.

Præteritum. ששעשע delectatus est.
Et in fœ-

minino g. ששעשען ששעשע ששעשע

Præfens. מששעים מששעשע

Participium pas. מששעים מששעשע

Infinit

AVTORE SEBAST. MVNST.

Infinitiuus. ששעשע & ששעשע

Imperat. ששעשע ששעשע ששעשע

Futurū. ששעשעו ששעשעו ששעשעו

In fœ. ששעשענה ששעשעו ששעשע

Eius passiuum.

Præteritum. ששעשעה ששעשע

Fœm. ששעשעה ששעשעה ששעשעו

Futurū. ששעשעו ששעשעו ששעשעו

Fœm.gen. ששעשעו ששעשעו ששעשעו &c.

Coniugatio uerbi תורה
& similitum.

Præteritū. תורה תורה תורה תורה

Fœm. תורה תורה תורה תורה

Fut. תורה תורה תורה תורה

Fœmininum. תורה תורה &c.

Tantum de uerbis.

INSTITVTIO HEBRAEA

De nomine secunda

parte orationis.

Abi Moses Kimhi diuidit
nomē in quatuor partes. s. no-
men p se seu substātiale. ut ter-
ra, caro, sol, Gentile, ut Israelites, Bethle-
hemites. Numerale, ut unū duo. For-
male, ut iustus, impius, rex, seruus. &c.

Sunt autem hæc uerba sua.

השם נחלק לארבעה חלקים // שם חע
העצם // שם חהחם // שם המספר // ש
שם החומר ; השם העצם ארץ שמים ר
דשא עשב שמש ירח להם בשר ית מן
מים ראש רגל און עת נפש רוח נשמה
הם וכל דומיהם שחם סימן לקראת
דבר נקראים שם העצם ; ושם החומר
צדיק רשע גרול קטן עכו מלך שר נג
נזיר וכל שם שהוא מחומר מוכבר אחר
נקרא שם תואר ; ושם חהחם ישראלי
עברי מזרי ; ושם המספר אחר שבנים
Sensum horū uerborū antea explicui.

Nomi

A V T O R E S E B A S T , M V N S T .

Nomini possunt assignari sex acci-
dentia, scilicet, comparatio, genus, nu-
merus, species, figura, declinatio.

De comparatione.

Comparatiuum gradum He-
braei circumloquuntur uel per
aduerbium יותר id est, plus,
uel per prepositionem ב a uel ab. ut
אתה צדיק יותר מוּנִי Tu es iustus plus
q̄ ego. Sic Ion. 3. טוב מותי מותי בותי Bona
mors mea, q̄ uita mea. Et Gen. 4. גדול
עוני מונשא Magna iniquitas mea à re-
missione, hoc est, maior est q̄ ut ablati-
onem increatur.

Superlatiuum circumloquuntur per
aduerbium במאד ualde, uel per
בכל אחרים id est, sup omēs alios. ut 1. Reg.
4. הצופה גדולה מאד Cedes maxima.
Et משה חנה ענו מאד Moses fuit mi-
tis ualde, id est, mitissimus.

Geminatio substātiui plerūq̄ ultra
princi

INSTITVTIO HEBRAEA

principale significatum, includit hoc di-
 stributiū, unūquodq; ut בשנה בשנה
 per singulos annos. Et Leuitici. 17.

איש איש מבית ישראל
 de domo Israel.

Geminatio uerborum, significat ue-
 hementiam actus. ut Deut. 6. שמור
 השמרון את מצות יהוה Custodiendo
 custodietis præcepta domini.

De genere.

Cecidit nomini. apud Hebræ-
 os triplex genus, masc. foem. &
 commune. Communis gene-
 ris reperiuntur quinque uocabula. Un-
 de grammatica Hebræa.

זמן חמישה דברים שנמצא בהם לשון
 זכר ולשון נקבה וסימן שברים; פירוש
 שמש בגדים רוח יר מחנה; כמו הש
 השמש יצא על הארץ // זכר // השמש
 זרח על המים // נקבה; בגדים צואה
 // זכר // ובגדיו לא השתפנה נקבה; ר
 רוח

AVTORE SEBAST. MVNST.

רוח צה שפיים ויגע בארבע פינות הבית
 // זכר; רוח גדולה // נקבה; והנה יר
 שלוחה אלי // נקבה; והנה בו מגילת
 ספר // זכר; המונחה האחת נקבה והשני
 זכר Interpretatio: Itaq; in quinq; uer-
 bulis inueniuntur masculinum genus &
 foemininum. Signū horum est שברים

Explanatio: Sol, uestes, spiritus,
 manus, turma. Exempla.

Sol egressus est super terram, masc. Sol
 exorta est super aquas, foem. &c.

Et cognoscitur genus multiplici uia.

Primo, quando singulare nomen in
 א uel ה aut ה desinit, plerūq; est foem.
 gen. ut צבא exercitus. תא thalamus.
 צמא sitis. Sunt autem pauca Hebræa
 foem. quæ in א desinunt. Itē ברכה be-
 nedictio. חיה bestia, מלכה regina.
 קשת arcus. איה signum.

Secundo ex adiunctis uerbis, quæ
 perinde atq; nomina habet masc. foem.

! & com/

INSTITVTIO HEBRAEA

& com. genus. ut 4. Reg. i. אש ירדה
 Ignis descendit. Et Genes. ii. יהוה ירד
 Dominus descendit. Deuter. 2. בשר
 אשר שמע Caro quæ audierit.

Tertio ex adiunctis adiectiuus. Fœ-
 minina nãq; adiectiua in singulari sem-
 per terminantur in ה & in plur. in ות.

Exempla. בַּעַר קָטָן puer paruus.
 אֶבֶן גְּדוֹלָה puella parua. אֶבֶן
 קָטָן lapis magnus. זֶבַח גְּדוֹלַת
 טוֹבָה sacrificiũ ma-
 gnum. יוֹם טוֹב dies bonus. טוֹבָה
 עֵינַי רְמוּת oculi
 sublimes. בְּתוּמַי מְלֵאִים
 domus plenæ.

Vbi notandũ, quod masc. tam sub/
 stantiua q̄ adiectiua facile trahunt ad
 fœm. genus per adiectionẽ literæ ה uel
 ה ut אִישׁ uir, אִשָּׁה uirago. מֶלֶךְ
 rex, מַלְכָּה regina. רֵעַ socius, רֵעוֹת
 socia. גְּבוּרָה & גְּבוּרָה do-
 mina. Sic קָדָשׁ nouus, קְדוּשָׁה
 noua. טוֹב bonus, טוֹבָה bona. &c.

Quarto

AVTORE SEBAST. MVNST.

Quarto cognosci possunt nominiũ
 genera ex subiuncto relatiuo. ut in psal-
 mo נושא נהרות קולם Eleuauerũt flu-
 mina uocẽ suam. Et תבל ומלואה orbis
 & plenitudo eius. Vbi daret נהר esse
 masc. & תבל fœminini generis.

Quinto ex plurali terminatiõe. quæ
 enim pluralem in ים faciunt, sunt ma-
 sculina, & quæ in ות fœ. ut ספרים ספר
 libri. הרים הר משפּט
 מושפּטים iudicia. Et רוחות רוח
 spiritus. חרב חרבות חרב &c. Inueniuntur
 tamen multa masculina quæ plura-
 liter in ות desinunt, & fœminina, quæ
 in ים Exempla de masculinis קול
 קולות ut קול גדול uox magna. Sic
 אב אבות Et אב לילה נהר לב
 pater, &c.

Exempla de fœmininis: אבן אבנים
 lapis. אבנים גדולות ut אבנים
 Lapides ma-
 gni. עיר רגל עין &c. uir
 de dictionarium nostrum.

Sunt
 deniq;

INSTITVTIO HEBRAEA

denique multa quæ utranque recipiunt
pluralem terminationem. ut בעל cal-
ciamentum. נעלות & נעלים. Sic חס
lex. קרנים cornu. חקיה & חקות.
& קרנות

De numero.

Numerus nominū est triplex,
singularis, quem Hebræi uo-
cant לשון יחיד id est, lingua
singularis. ut ארץ terra. Dualis. ut
עינים oculi. Pluralis, quæ uocant
לשון רבים id est, sermo plurium. ut
ארצות terra. Non tamen differt dualis à plu-
rali, nisi quod hic definit in im, ille uero
in im. Habent aut̃ dualem numerum
illa tantum nomina, quæ uel natura uel
artificio sunt paria. ut רגל pes, רגלים
pedes. עין oculus. שפה labiū. בנת
ala. אוזן auris, אוזנים. De quadru-
pede tamen non diceretur רגלים sed
רגלים. Hebræi de hoc numero ita lo-
quuntur:

AVTORE SEBAST. MVNST.

פל דבר שנברא זוגות כמו
אזנים ידים רגלים יבא חירק חרבים
תחת היוד ולא בשאר רבים שיבא קורם
היוד כמו מלכים עבדים :
Inueniun-
tur etiam alia paucula, quæ huius dua-
lis numeri formam habent. ut שמים
coeli. ויא רחבים uia. צהר fenestra, meri-
dies. צהרים Item מים aqua. &c.
Sed in his fortassis etiam dualitas quæ
dam facile reperiri posset.

De specie.

Sunt quædam nomina שם
קורם id est, primitiua spe-
ciei. ut עץ lignum. ארץ ter-
ra. Quædam שם נגזר id est, deriuati-
ua. ut מלך rex, à מלך regnauit. אדם
homo, ab ארמה humo.

De figura.

Potes est nominib⁹ Hebræis du-
plex assignari figura: simplex
quæ תפשוט uocant. ut צלם

INSTITVTIO HEBRAEA

imago. Cōposita, quæ dicitur המורהב
ut ילמות עמנואל no
biscum deus.

De nominum declinatione.

Omina Hebræa proprias casuum inflexiones nō habent ut Latina & Græca, nisi quod ad numerū singularem recipiunt pluralem terminationem ים uel הוּ Præponuntur tamen eis nonnunq̃ hi articuli, מ ל אה ה quorū ה genitiuū indicat. ל datiuū cōstituit. אה accusatiuo sæpe præmittitur, & מ cū ualeat præpositionem a uel ab, reddit ablatiuū. Exēplū.
מלך rex, המלך regis. למלך regi, מלכים à rege. את המלך reges, המלכים regū, למלכים regibus, את המלכים reges, מלכים à regibus. Plerunq̃ tamen ex lectionis tenore innotescit obliquus, ut יחנה צבאות יהוה שפט צדק Dominus exercituū iudicat iustum:

AVTORE SEBAST. MVNST.

iustum, uel iudex iusti.

De uaria pūctatione nominū masculin. in plur. num. regulæ quædam.

Quæ in ג uel ל cum — desinunt, plerunq̃ sic faciūt pluralem num. גמל קטנים קטן ; גמלים

Quæ in zere terminantur, non mutant puncta in plurali. ut ואבים זאב ; שארים שאר ; אילים איל ; עצים עץ

Quorū terminatio fit in u uel o nihil in plur. mutant. ut אביונים אביון ; סוסים סוס ; אבוסים אבוס ; בגרות בגור ; קאmez tamen in dissyllabis mutatur in scheua. ut יהומים יהום pupilli.

Quæ duplici punctantur sægol, uel saltem in sægol terminantur, tali forma faciunt pluralem num. מלכים מלך ; בקרים בקר ; ספרים ספר ; שקלים שקל nisi prima radicalis fuerit gutturalis, tūc enim non scheua, sed — habet. ut אבן חבלים חבל ; אבנים חבל

INSTITVTIO HEBRAEA

&c. עברים עבר ; הכלים הכל

Quæ duplici signantur – sic formāt

pluralem numerum: רשעים רשע ;

צבאות צבא ; שרפים שרת ; ברקים ברק ;

Item רמים רם ; פרים פרה ;

Et quū prima litera fuerit gutturalis, sic: חטא

חטאים ; חכמים חכם ; חטאים

Forma quando utraq; dictionis syl-

laba cum patha scribitur, aut prima cū

& secunda cum – ut נחלים נחל –

נחלים נחל ; זבחים זבח ; סלעים סלע ; גערים גער

Alia forma: משפטים משפט ;

מלאך ; משבנות משבן ; מרברים מרבר

&c. ; אלמנות אלמנה ; מלאכים

Alia forma. רחוק ; קרובים קרוב

עמק עמקים ; קרושים קרוש ; רחוקים

Alia forma. כפיר ; צריקים צדיק

בסיל Sic ; אגידים אגור ; כבירים

תמים Et ; זמירות זמיר ; בסילים

Inueniuntur tamen in omnibus his formis quæ-

dam

dam

AVTORE SEBAST. MVNST.

dam exceptiones, quas hic omitto.

De uariatione punctorum

ratione regiminis.

Quādam quod multa nomi-
na aliter punctantur in statu
absoluto, aliter in statu regi-
minis, hoc est, quum post se regūt obli-
quum, idēq; in utroque numero.

Exempla. בשר האדם בשר

caro hominis. זקן אהרן זקן

barba, זקן אהרן barba Aaron.

דברי דברים, דברי uerba,

יהוה uerba domini. מלכים

reges, מלכי הארץ

reges terræ. מלכי חסדום

uineæ Sodomæ. עין

oculus, in constructione עין

Et בית בית, in construc.

Et בית domus, in construc.

Sic מוֹס מוֹס, in constr.

Et מוֹס מוֹס, in construc.

Alia forma. מועשה opus, in con-

struc. מועשה Sic מועשה & מועשה

Item

INSTITVTIO HEBRAEA

Item fœminina quæ in ה desinunt, mutant ה in ת in constructione. ut mutata ה in ת in constructione. ut שנה : הלקה pars, in construct. הלקה annus, in const. שנה oratio, in const. ארמה : תפלה terra, in construc. ארמת

Vnde grammatica Hebræa זאת תורת היבות שסופן הא ופתח קטן לפנייהם כמו משנה מטה, נחפך הפתח קטן לקמץ קטן כמו בשנה תורת מטה ראובן ; וכל היבות שיש להן הא בסות וקמץ גדול לפנייהם כמו שפה יפה נחפך הקמץ גדול לפתח גדול כדבקות כמו שפת היאור יפת תואר וקבולן ה החין נחפכין לפיון ; והיבות קטנות או גדולות שיש להן יוד מס בסות ונקודות בחירק להיות לשון רבים אם החירק תפתח היוד או לפני היוד כמו שמים רבדים הרים כבולן תפול המם ונחפך ה החירק לקמץ קטן כמו שמי-שמים רב דברי-יעקב הרג-ישראל ; היבות שיש להן בסות - ויש להם אותיות המוצאות מן תפתח כמו מספר משפט נחפך - לפ

AVTORE SEBAST. MVNST.

לפתח גדול כמו מספר בני ישראל מל מלאך האלהים ; מושל עון בית יין מתן נאמר עין-הארץ בית-יעקב יין-החמה ;

Variantur quoq; nonnunc; dictiones in pūctis, quando stant in loco insigniorū accentuū. ut להם panis, & להם Et בסת; argentum, idem בסת Sic סלע facies tua, idem אפך; Sic אפך Et כך pro סלע Et כך pro סלע

De formatione plurali nominū fœm. gen. & monosyllabarum.

Omina fœminina & nonnulla masculina addūt plerunq; ad nominatiuū singularē syllabam pluralem ut צבאות צבא ; שלחן ; הרפות הרפה ; רוחות רוח ; לשובות לשון ; של חבות &c.

Nomina abstracta in uth uel ith faciunt plur. num. in hunc modū: מלכות ; בסי ליות בסילות ; גפריות גפרית ; ראשיות ראשית

Forma monosyllabarum in kamez

INSTITVTIO HEBRAEA

definentium. דְּמוֹת דָּם : דְּמוֹת דָּת : פְּרוֹת פֶּר : שְׁרוֹת שֶׁר

Alia forma. אֵל אֵלִים : גֵּר גֵּרִים : אֵל אֵילִים : עֵר עֵרִים : גֵּר גֵּרִים

Excipiuntur ab hac forma אֵם אִמּוֹת &c. קָן אֵשׁ : עַת עֲתוֹת : לֵב לְבוֹת

Alia forma. חֵק חֲקִים : תּוֹם תּוֹמִים : הוֹץ חֲצוֹת : אוֹר אוֹרִים : תּוֹר תּוֹרִים

Alia for. שִׁיג שִׁיגִים : שִׁיר שִׁירִים : גֵּן גֵּנִים : זִיק זִיקִים : מִין מִינִים

Sunt etiam quaedam monosyllaba, quae in plurali recipiunt punctum dages. ut עֵם עָמִים : בֵּר בְּרִים : גָּזוֹת גָּזוֹת &c. סַת סָפִים : גַּל גָּלִים : סַל סָלִים

Grammaticus Hebraeus in qualibet forma plura ponit exempla, uerum nos hic, sicut & ubiq; studentes breuitati, superflua rescindimus.

De terti

AVTORE SEBAST. MVNST.

De tertia parte orationis, quam Hebraei uocant.

Tertia orationis pars, includit pronomen, aduerbium, praepositionem & conjunctionem.

Pronominum, aliud affixum, aliud separatum. Affixa dicuntur, quae dictionibus sic cohaerent, quod seorsum stare non possunt. Et horum quaedam sunt masculini generis, uidelicet: בּוֹר הוֹר כֶּם תָּם ס בּוֹר Quaedam foeminini, ut בָּה הָהָן בָּן הָן Quaedam communis, ut שֶׁ גוֹר Horum officia & significationes supra quoq; dilucide exprimuntur.

Pronomina separata sunt, quae per se stare possunt, nec faciunt unum cum alia dictione corpus. Et inter illa unum est relatiuum tantum, uidelicet אֲשֶׁר qui quae quod, utriusq; numeri.

Quaedam

INSTITVTIO HEBRAEA

Quaedam sunt demonstratiua tantum. ut **אני** ego, **tu**, **ille**. Est autem **אני** communis gen. & declinatur sic: **אני** uel **אנכי** ego. **לי** mihi. **אותי** me. **במוני** à me. Plur. **אנחנו** nos. **לנו** nobis. **אחוננו** nos. **במוננו** à nobis. Genitiuus in utroque numero fieri potest, si datiuo praeponitur litera **ש** ut **שלי** mei. **שלנו** nostri.

In masculino gen. **אתה** tu. **שלך** uel **שלך** tui. **לך** tibi. **אתך** te. **במוך** à te. Plur. **אתם** uos. **שלכם** uestri. **לכם** uobis. **אחונכם** uos. **במונכם** à uobis.

In fœ. g. **את** tu. **שלך** tui. **לך** tibi. **אתך** te. **במוך** à te. pl. **אתן** uos. **שלכן** uestri. **לכן** uobis. **אחונכן** uos. **במונכן** à uobis.

In maf. gen. **הוא** ille. **שלו** illius. **לו** illi. **אחיו** illum. **במונו** ab illo. Plur. **להם** uel **הם** illi. **שלחם** illorum. **לחם** illis. **אחיהם** & **אחיהם** illos. **מחם** ab illis.

In fœm. gen. **היא** uel **היא** illa. **שלה** illius.

AUTORE SEBAST. MVNST.

illius. **לה** illi. **אחיה** illam. **במונה** ab illa. Plur. **להם** uel **לן** illæ. **שלחן** illarū. **לחן** illis. **אחיהן** uel **אחיהן** illas. **מחן** ab illis.

Alia sunt pronomina demonstratiua & relatiua simul. Masculina sunt hæc: **זו** is. **זה** ille. **הוא** illi. **הוא** idem. **הוא** & **הוא** idem. Fœm. **זאת** illa. **זו** ea. **אלו** illæ. **היו** eadem. **הלו** eadem. **עצם** met. &c.

De pronomibus affixis.

Am quo pacto pronomina affixa nominib⁹ & uerbis adhareat, exemplis demonstrandum est. Et primo quomodo nomini masculino affigantur.

רבי Verbū. **רבי** uerbū meum. com. gen. **רבך** uerbū tuum, masc. **רבך** uerbum tuum, fœm. **רביו** uerbum eius, masc. **רביו** uerbū eius, fœm. **רבנו** uerbū nostrum, com. gen. **רבם** uerbum eorum. **רבן** uerbum earum.

INSTITVTIO HEBRAEA

earum. **דְּבַרְכֶם** uerbū uestrū, mascul.
דְּבַרְכֶן uerbum uestrum, fœm. Solent
 tamen accētus, pafec, æthnahtha, rebia
 & zakeph paruum, ultimū scheua mu-
 tare in sægol. ut **דְּבַרְךָ** pro **דְּבַרְךָ** &c.
 Inuenitur etiam **עֲזָרָה** auxilium eius,
 pro **עֲזָרָה** Et **אֹרְחוֹ** pro **אֹרְחוֹ** lumē ei?
 In plurali **דְּבַרְכֶם** uerba: inde **דְּבַרְכֶיךָ**
 uerba eius, mascul. **דְּבַרְכֶיהָ** uerba eius.
 fœm. **דְּבַרְכֶיךָ** uerba tua, mascul. **דְּבַרְכֶיךָ**
 uerba tua, fœm. **דְּבַרְכֵי** uerba mea, cō-
 munitis g. **דְּבַרְכֵיהֶם** uerba eorū.
דְּבַרְכֵיהֶן uerba earum. **דְּבַרְכֵיכֶם** uerba uestra,
 mascul. **דְּבַרְכֵיכֶן** uerba uestra, fœm.
דְּבַרְכֵינוּ uerba nostra, communis generis.

Exemplar affixorum cum no-
 mine fœm. gen.

תּוֹרָה Lex. **תּוֹרָתִי** lex mea, com-
 munitis g. **תּוֹרָתְךָ** lex tua,
 mascul. **תּוֹרָתְךָ** lex tua, fœm. **תּוֹרָתוֹ**
 lex eius, mascul. **תּוֹרָתָהּ** lex eius, fœm.

הוֹר

AVTORE SEBAST. MVNST.

תּוֹרָתֵנוּ lex nostra, com. g. **תּוֹרָתְכֶם** lex
 uestra, mascul. **תּוֹרָתְכֶן** lex uestra, fœm.
תּוֹרָתָם lex eorum. **תּוֹרָתָן** lex earum.

Plur. **תּוֹרוֹת** leges.

תּוֹרוֹתָיו leges eius, mascul. **תּוֹרוֹתֶיהָ** leges
 eius, fœm. **תּוֹרוֹתֶיךָ** leges tuæ, mascul.
תּוֹרוֹתֶיךָ leges tuæ, fœm. **תּוֹרוֹתַי** leges
 meæ, com. gen. **תּוֹרוֹתֵיהֶם** leges eorū.
תּוֹרוֹתֵיהֶן leges earum. **תּוֹרוֹתֵיכֶם** le-
 ges uestræ, mascul. **תּוֹרוֹתֵיכֶן** leges uestræ,
 fœm. **תּוֹרוֹתֵינוּ** leges nostræ, com. gen.

Exemplar affixorum cum uer-
 bo, secundum diuersas eius
 personas & tempora,

בִּיקַרְךָ Visitauit, in masculino gen.
בִּיקַרְךָ uel **בִּיקַרְתָּ** uisitauit eū.
בִּיקַרְתָּ uisitauit eam. **בִּיקַרְתָּ** uisitauit te,
 mascul. **בִּיקַרְתְּ** uisitauit te, fœm. **בִּיקַרְתִּי**
 uel **בִּיקַרְתִּי** uisitauit me, com. g. **בִּיקַרְתֶּם**
 uel **בִּיקַרְתֶּם** uisitauit eos. **בִּיקַרְתֶּן** uel
בִּיקַרְתֶּן uisitauit eas. **בִּיקַרְתֶּם** uisitauit
 m uos.

INSTITVTIO HEBRAEA

u^{os}.maf. פָּקְדוּנוּ uisitauit uos, scem.
פָּקְדוּנוּ uisitauit nos, cōmunis generis.

פָּקְדוּתָא uisitasti, mafc.

פָּקְדוּתָא uel פָּקְדוּתָהּ uisitasti eū. פָּקְדוּתָא
uisitasti eam. פָּקְדוּתְךָ uisitasti te, mafc.

פָּקְדוּתָי tasti me. פָּקְדוּתָם uel פָּקְדוּתָמוּ
uisitasti eos. פָּקְדוּתָן uisitasti eas.

פָּקְדוּתָנוּ uisitasti nos.

פָּקְדוּתֵי uisitauī, com.gen.

פָּקְדוּתֵי uel פָּקְדוּתֵיהוּ uisitauī eū. פָּקְדוּתֵי
uisitauī eam. פָּקְדוּתֵיךָ uisitauī te, mafc.

פָּקְדוּתֵיךָ uisitauī te, scem. פָּקְדוּתֵינִי uisi
tauī me. פָּקְדוּתֵימוּ uel פָּקְדוּתֵימָם uisita
uī eos. פָּקְדוּתֵינָם uisitauī eas. פָּקְדוּתֵיכֶם

פָּקְדוּתֵיכֶם uisitauī uos. פָּקְדוּתֵינוּ uisitauī nos.

פָּקְדוּ uisitauerunt, com.gen.

פָּקְדוּוּ uisitauerunt eum. פָּקְדוּתָא uisi
tauerunt eam. פָּקְדוּךָ uisitauerunt te,

maf. פָּקְדוּנוּ uisitauerunt te, scem. פָּקְדוּנֵי
uisitauerunt me. פָּקְדוּם uisitauerunt

eos. פָּקְדוּן uisitauerunt eas. פָּקְדוּכֶם
uisita

AU TORE SEBAST. MVNST.

u^{isitauerunt} uos. פָּקְדוּנוּ tauerūt nos.

פָּקְדוּתָם uisitastis, maf.

פָּקְדוּתָהּ uisitastis eū. פָּקְדוּתָא uisita
stis eā. פָּקְדוּתָי uisitastis me. פָּקְדוּתָם

uisitastis eos. פָּקְדוּתָן stis eas. פָּקְדוּתָכֶם
uisitastis uos. פָּקְדוּתָנוּ uisitastis nos.

פָּקְדוּנוּ uisitauimus, com.gen.

פָּקְדוּנוּ uisitauimus eū. פָּקְדוּנוּ uisi
tauimus eam. פָּקְדוּנוּךָ uisitauimus te,

maf. פָּקְדוּנוּ uisitauimus te, scem. פָּקְדוּנוּם
uisitauimus eos. פָּקְדוּנוּן uisitauimus

eas. פָּקְדוּנוּכֶם uos, maf. פָּקְדוּנוּנוּ nos.

פָּקְדוּ uisitauit, scem.gen.

פָּקְדוּתָהּ uel פָּקְדוּתָהּ uisitauit eū. פָּקְדוּתָא
uel פָּקְדוּתָא uisitauit eā. פָּקְדוּתְךָ uisita
uit te, maf. פָּקְדוּתְךָ tauit te, scem. פָּקְדוּתָי

tauit me. פָּקְדוּתָם uisitauit eos. פָּקְדוּתָן
tauit me. פָּקְדוּתָם uisitauit eos. פָּקְדוּתָן

tauit uos. פָּקְדוּתָנוּ tauit nos.
פָּקְדוּ uisitasti, scem.gen.

פָּקְדוּתֵיהוּ uisitasti eum. & cætera. Hæc
affixorum formatio in nullo differt à
m 2 prima

INSTITVTIO HEBRAEA

prima persona פָּקַדְתִּי

פָּקַדְתֶּם uisitastis, scem. gen.

Hac persona recipit affixa nō secus
quàm פָּקַדְתֶּם secunda masculina.

Forma affixorum cū uerbis praesen-
tis temporis maf. gen.

פֹּקֵד uisitans, scilicet uir. פֹּקֵדוֹ
uel פֹּקְדָהוּ uisitans eū, uel

uisitator eius. פֹּקְדָהּ uisitans eam.

פֹּקְדֶנְךָ uisitans te, maf. פֹּקְדֶנִי uisitans

te, scem. פֹּקְדֵי uel פֹּקְדֵינִי uisitās me.

פֹּקְדֵם uisitans eos. פֹּקְדֵכֶם uisitans

uos, maf. פֹּקְדֵנוּ uisitans nos.

פֹּקְדֵימָּם uisitantes, maf. gen.

פֹּקְדֵימָּם uisitantes eum. פֹּקְדֵימָּהּ uisitantes

eam. פֹּקְדֵימָּךְ uisitātes te. פֹּקְדֵימָּנִי

te, scem. פֹּקְדֵימָּם uisitātes me. פֹּקְדֵימָּהֶם

uel פֹּקְדֵימָּמוֹ uisitātes eos. פֹּקְדֵימָּכֶם

uisitantes uos. פֹּקְדֵימָּנוּ uisitantes nos.

פֹּקְדָהּ uisitans, scem. gen.

פֹּקְדָהּ uisitans eum. פֹּקְדָתָהּ uisitās

eam.

AVTORE SEBAST. MVNST.

eam. פֹּקְדָתְךָ uisitans te, maf. פֹּקְדָתְךָ

uisitans te, scem. פֹּקְדָתִי uisitans me.

פֹּקְדָתְהֶם uel פֹּקְדָתְמוֹ uisitans eos.

פֹּקְדָתְכֶם uisitans uos. פֹּקְדָתְנוּ uisi-

tans nos.

פֹּקְדוֹתָהּ uisitantes, scem. gen.

פֹּקְדוֹתֵיהֶם uisitantes eum. פֹּקְדוֹתֵיהֶּ

uisitantes eam. פֹּקְדוֹתֵיךָ uisitātes te,

maf. פֹּקְדוֹתֵיךָ uisitantes te, scem.

פֹּקְדוֹתֵימִי uisitātes me. פֹּקְדוֹתֵיהֶם

uisitantes eos. פֹּקְדוֹתֵיכֶם uisitātes uos.

פֹּקְדוֹתֵינוּ uisitantes nos.

Forma affixorum cū participio

praeteriti temporis.

פִּקְדוֹן uisitatus. פִּקְדוֹן uisitatus

eius, maf. פִּקְדוֹהּ uisitatus

eius, scem. פִּקְדוֹךָ uisitatus tuus, maf.

פִּקְדוֹךָ uisitatus tuus, scem: פִּקְדוֹרִי

uisitatus meus. פִּקְדוֹרֵם uisitatus eorum.

פִּקְדוֹרֵנוּ uisitatus uester. פִּקְדוֹרֵנוּ uisi-

tatus noster.

INSTITVTIO HEBRÆA

uifitati. וִיפִיטוּתִי

וִיפִיטוּתִי uifitati eius, maf. וִיפִיטוּתִי uifit
tati eius, foem. וִיפִיטוּתְךָ uifitati tui, maf.
וִיפִיטוּתְךָ uifitati tui, foem. וִיפִיטוּתִי uifita
ti mei. וִיפִיטוּתֵיהֶם uel וִיפִיטוּתֵיהֶם uifitati
eorum. וִיפִיטוּתְכֶם uel וִיפִיטוּתְכֶם uifita
tati noſtri.

uifitata. וִיפִיטוּתָא

וִיפִיטוּתָא uifitata eius, maf. וִיפִיטוּתָא
uifitata eius, foem. וִיפִיטוּתְךָ uifitata tua,
maf. וִיפִיטוּתְךָ uifitata tua, foem. וִיפִיטוּתִי
uifitata mea. וִיפִיטוּתֵיהֶם uel וִיפִיטוּתֵיהֶם
uifitata eorum. וִיפִיטוּתְכֶם uifitata ue
ſtra. וִיפִיטוּתְנוּ uifitata noſtra.

uifitata. וִיפִיטוּתָא

וִיפִיטוּתָא uifitata eius, maf. וִיפִיטוּתָא
uifitata eius, foem. וִיפִיטוּתְךָ uifitata
tuæ, maf. וִיפִיטוּתְךָ uifitata tuæ, foem.
וִיפִיטוּתִי uifitata mea. וִיפִיטוּתֵיהֶם uel
וִיפִיטוּתֵיהֶם uifitata eorū. וִיפִיטוּתְכֶם
uifitata ueſtræ. וִיפִיטוּתְנוּ uifitata noſtræ.

Forma

AVTORE SEBAST. MVNST.

Forma affixorum cum im

peratiuo, maf. gen.

וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifita
eum. וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifita eum.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifita eum.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifita eum.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifita eum.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifita eum.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifita eum.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifita eum.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifita eum.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifita eum.

uifitate, maf. gen.

וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifitate eū.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifitate eam.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifitate me.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifitate me.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifitate me.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifitate me.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifitate me.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifitate me.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifitate me.
וִיפִיטוּתָא uel וִיפִיטוּתָא uifitate me.

uifita, foem. gen.

וִיפִיטוּתָא uifita eum. וִיפִיטוּתָא uifita eam.
וִיפִיטוּתָא uifita me. וִיפִיטוּתָא uifita me.
וִיפִיטוּתָא uifita me. וִיפִיטוּתָא uifita me.
וִיפִיטוּתָא uifita me. וִיפִיטוּתָא uifita me.
וִיפִיטוּתָא uifita me. וִיפִיטוּתָא uifita me.
וִיפִיטוּתָא uifita me. וִיפִיטוּתָא uifita me.
וִיפִיטוּתָא uifita me. וִיפִיטוּתָא uifita me.
וִיפִיטוּתָא uifita me. וִיפִיטוּתָא uifita me.
וִיפִיטוּתָא uifita me. וִיפִיטוּתָא uifita me.

uifitate, foemi

nini generis.

Hæc persona pluralis non recipit af
fixa, ſed loco eius utimur וִיפִיטוּתָא plu

m 4 rali

INSTITVTIO HEBRAEA

rali masc.nec est differentia inter masculinum & fcemininum.

Forma affixorum cum פקוד infinitiuo, non differt ab imperatiuo.

Forma affixorum cum futuro.

אפקוד Visitabo. אפקודו uel אפקודו uel אפקודה uisitabo eum. אפקודה uel אפקודה uisitabo eam. אפקוד uisitabo te, masc. אפקוד uisitabo te, fcem. אפקודם uel אפקודם uisitabo eos. אפקודם uisitabo uos.

אפקוד uisitabit, masc.

אפקודו uel אפקודו uel אפקודו uisitabit eum. אפקודה uel אפקודה uisitabit ea. אפקוד uisitabit te, masc. אפקוד uisitabit te, fce. אפקודו uisitabit me. אפקודם uel אפקודם uisitabit eos. אפקודם uisitabit uos.

אפקודו uisitabunt, masc.

אפקודו uel אפקודו uisitabunt eum.

אפקודו

AVTORE SEBAST. MVNST.

אפקודו uel אפקודו uisitabunt eam. אפקודו uisitabunt te, masc. אפקודו uisitabunt te, fcem. אפקודו uisitabunt me. אפקודם uel אפקודם uisitabunt eos. אפקודם uisitabunt uos. אפקודם uisitabunt nos.

Tantum de pronomibus separatis & affixis.

De reliquis consignificatiuis, uidelicet aduerbijs, praepositionibus & coniunctionibus.

Offunt reliqua consignificatiua in duos distingui ordines.

Quaedam nanq; recipiunt articulos & affixa, quaedam non.

Recipientia affixa & articulos.

אפקוד sub, אפקוד defub. אפקוד intus, אפקוד in medio. אפקוד corā, aduersum, אפקוד coram eo. אפקוד super, אפקוד defuper. Idem אפקוד Item אפקוד

in s per te.

INSTITVTIO HEBRAEA

per te. חוץ extra. בחוץ foris. פֶּעֶבֶר
 propter. לְבַר ob. לְבַר prater.
 אצל secus. אל ad. אליך ad te. אצל
 apud. אצל apud me. את cum. אתי
 mecum. אתו secum.&c. ב אחר post. ב
 in uel cū. לפני secundū. לפני coram.
 מ a,ab,de. מני מן de,ex. בגלל pro
 pter. לְמַעַן propter uos. בגללכם pro
 pter. לְמַעַן propter te. עוד adhuc.
 עוד adhuc ego. נגד cōtra. סביב cir
 cum. עמו cum. עם cum. עבר
 bis cum. עד usque. עד pro. בעיר
 circum uel circa eum. קרוב prope.

Aduerbia tēporis, quorū quædā
 admittūt ariculos,quædā non.

בחר nūc. מעתה nūc. עתה
 cras. היום hodie. אמש heri. אחר
 nudius. שלשם triduo. ערב uespere.
 בקר mane. בקר iam. מקרוב pxime.
 שום aliquando. קָמְיָמָן qm̄ymān. שום
 תמיד iugiter. פגע subito. מהאום
 mox. קדם

AVTORE SEBAST. MVNST.

prius. מתי aliquā. priusquam.

Aduerbia loci.

שם extra. שמה intra. שם illic. שם
 ibi. מנה hinc. משם illinc. alibi,
 על פה hic. & קבא hic. על
 uel illic. פה hic. & קבא hic. על
 super. ממשל desuper. תחת
 subter. ממשל ab infra. מאין
 unde. מנה quo. בין
 huc,illuc. שום-מקום alicubi. בין
 & לאן inter. חלואה trans,ultra.
 & quo. איה ubi. & איה & אי
 ubi. בכל מקום ubiq;. במיה
 intus.

Aduerbia negandi.

אל לא לא לאח כל אין לית בלי בלתי אפשר
 אולי לגלי neq;. nequaquam, nihil. &c.
 אולי לגלי nisi,ni.

Aduerbia affirmandi.

אכן certe. ככה ככה sic,ita,utiq;. בר בר
 p certo. אלים pfecto. Optādi.
 חואל לו אהלי לוא utinā. אמה o,obse
 cro. מי יתן quis det. אלו utinam.

Demon

INSTITVTIO HEBRAEA

Demonstrandī.

ראה uide. הן הנה הן en, ecce.

Similitudinīs.

כאשר quemadmodū, secūdum quod.
כמו ut, sicut. כדמות ad instar. כן sicut, uelut, quasi.

Interrogandī.

למה quare. למען ob quid. מרוע quamobrem. איך איכה & איך quomodo. איך איכה & איכה quomodo. מתי quādo. מתי עד מתי quousq;. מה & מה quid, quā, quantum. כמה quoties, quantum. מתי & מתי quo. מתי & מתי utrū. מתי nūquid. הלא nōne. אנה an nō.

Qualitatis & quantitatis.

מעט parum. רב multum. רע male. טוב bene. אשרי feliciter. אמת uere. ישר recte. שוא falso.

Comparandī.

מעט לאט & מעט paulatim. מעט sensim. יותר magis. מאד ualde, nimis.

Alia

AVTORE SEBAST. MVNST.

Alia quaedam aduerbia.

או אולי ne forte. רלמה fortassis. או אולי ne forte. שמה forte. הווי heus. וחר & וחר simul. באחר pariter.

Coniunctiones & interiectiones.

או heus, ו, ו. אחר ו. אחר ו. או euge. אחר ו. אחר ו. או quod, quia. &, autem, q;. או uel, aut. או לפי quia. או si. או לפי secūdum quod. אחר attamen. ו uerūtamen. אחר etiā. אחר לכן propterea, ideo. אחר & si, quamuis ita fit. Aliqui diuidunt in tres dictiones. ut או על פי

Tantum de consignificatiuis.

De constructione

quaedam regulæ.

Constructionum quaedam fit inter nomina & affixa, uel inter uerba & affixa : quaedam inter nomina, uel inter nomina & uerba. De affixorū cōstr. supra, nūc de alia.

Prima

INSTITVTIO HEBRAEA

Prima regula.

Nomina adiectiua, participia, & pronomina separata, cōueniūt cū suis substantiuīs in numero & genere. Indicant etiam plerunq; adiectiua substantiuorum genera.

Exempla.

- Masc. קול גדול uox magna.
 Fœm. אבן גדולה lapis magnus.
 Masc. בשר קטן puer paruus.
 Fœm. בשר קטנה puella parua.
 Fœm. ערים גדולות ciuitates magnæ.
 Fœm. יד חזקה manus ualida.
 Fœm. זרוע נטונה brachiū extentum.
 Masc. זה איש iste uir.
 Fœm. זאת אשה ista mulier.

Secunda regula.

- Nomē & uerbū cōueniūt in nu. & g. ut
 Masc. יהוה מלך dominus regnauit.
 Masc. אמר לבי dixit cor meum.
 Fœm. ירדה אש descendit ignis.
 Fœm. אשה צעקה mulier clamauit.

Repe

AUTORE SEBAST. MVNST.

Reperiūtur tamen quandoq; singularia construi cum pluralibus. ut ירחי לפנינה וילרים Et fuit Phenennæ filij. primo Reg. 1. העם השאלים populus petentes. 1. Regum octauo.

ששים ונquaginta uiri. ששים עיר sexaginta urbes. Deut. secundo.

Tertia regula.

Quando duo uerba iunguntur, alterum plerunq; ponitur in infinitiuo. ut 4. Reg. 1. מהרה רדה Festina descendere. Deuter. 1. לא אוכל שאה אתכם Non potero portare uos. Et 1. Regū 3. ויוסף יהנה קרא Et adiecit dominus uocare. psal. 78. יוכל תה Potest dare.

Quarta regula.

Quando substantiuum construitur cum substantiuo, alterū ponitur in genitiuo. Innotescit aut plerunq; genitiuus aut ex adiuncto articulo, aut ex diuersa punctuatione, quam habet dictio regens

INSTITVTIO HEBRAEA

gens in constructione à suo absoluto.

Exempla.

בשר הילד	caro pueri.	בשר
איש האלהים	uir dei.	איש
שלום רשעים	pax peccatorū.	שלום
אמרה יהוה	eloquium dñi.	אמרה
אבני הארץ	lapides terræ.	אבנים
ימין עליון	dextera excelsi.	ימין
כוכבי השמים	stellæ cœli.	כוכבים

Hic ad dexteram posui absoluta dictionum regentium. Porro extra hos duos casus, genitiuus cognoscitur ex sermonis tenore. ut לב מלך cor regis.

ארץ מצרים terra Aegypti. &c.

Possunt à studio Hebræo lectore plures inueniri constructionum regulæ, nos generaliores tantū posuimus.

Tantum de constructione.

De abbrev

AVTORE SEBAST. MVNST.

De abbreviaturis Hebraicis.

Vando Hebræi dictionē aliquam succincte scribere uolunt, non copulant per titellum primam eius literam & ultimam, aut primam & duas posteriores, quem admodum Latini cōmuniter facere consueuerunt: ut patet in his dictionibus: mīa, rō, dñs: sed accipiunt uel primam duntaxat literam, uel primam & secundam, uel tres primas si uocabulum pluribus constet elementis, ultimam notantes uel duplici uirgula, ut א̄ uel unico puncto, ut ע̄ aut curua uirgula, ut ע̄. Frequentius tamen, solum capitales dictionum accipiūt literas. unde etiam huiusmodi abbreviaturas ראשי תיבות id est, capita dictionum, uocant. Porro quando integram sententiā abbreviare uolunt, colligunt omnium dictionū initiales literas in unā cōplexionem, n̄ easq̄

INSTITVTIO HEBRAEA

easque sigillatim notis uirgularum uel punctorum signant. Id autem frequentius faciunt in suis commentarijs & liberioribus disputationibus. Exempli gratia: Scribit quidam Rabi super Genesim in hunc modum

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים : אִם יֹאמְרוּ חֲמֵ
הַמְּשׁוּבְרֵי לַמַּח בְּהַ אֱלֹהִים לִשְׁוֹ רַבִּים
: הֵיחָ לֹו לְבַתָּב אֱלֹהַ לִשְׁוֹ יַחֲדַ אֵלֹא ,
וְרֹאֵי שְׁעִים חֵם אֵב וּבֵן : וְלֹא אֱלֹהֵי לַם
לְפַעֲמַיִם לִשְׁוֹ יַחֲדַ הוּא בָּשׂ הוּא מִפְּנֵי
מִפּוֹרֶשׁ בְּפִנֵי רֹאֵה נִתְחַדַ אֱלֹהֵי לְפַרְעֹה
: וְגַם יֵל לִשְׁוֹ בְּבוֹר הוּא שֵׁה שְׂרוּם שׁ
שְׁחֵם בִּשְׁרֹ וְרֵם חֵם עֲוָהָ לְכַתּוּב לִיַחֲדַ
לְרַבִּים אֲנֹו פְלוֹ וּפְלוֹ : וְכֵשׁ לְקֹרֵא לְהַ
לְחַקְבָּה עֲצָמוֹ לְרַבִּי וְרַדְךָ בְּבוֹר :

Huius scripturæ hæc est interpretatio: In principio creauit deus. Si dixerint deuaistatores (Christianos putat) quare אֱלֹהִים (בְּתוּב בְּהַ) scriptum est (לִשְׁוֹ pro plurium (en לִשְׁוֹ pro id est,

AUTORE SEBAST. MVNST.

id est, uoce plurali? fuisset ei scribendum אֱלֹהִים deus lingua unica (i. singulari numero) nisi quod certū est duos esse, patrem & filium. Responso. (וְלֹא quod ualet, & est dicendum) Elohim quandoque linguæ singularis est, secundum quod est expositum clare: Ecce dedi te אֱלֹהִים deum Pharaoni. Et etiam est dicendum, linguam honoris esse, secundum quod principes, qui sunt caro & sanguis, solent scribere unice pluraliter, nos talis & talis. Et quāto magis uocabit dominus sanctus benedictus ipse seipsum pluraliter causa honoris? In qua lectione, uides optime lector sex aut septem truncata uocabula, nempe לְחַקְבָּה & פְלוֹ שֵׁה יֵל בָּשׂ וְלֹא לִשְׁוֹ בְהַ quorum significationes in nullo dictionario inuenire poteris, nisi ea integra reddideris, in distinctasque dictiones ordinaueris. Quod ex sequētibus explana-

INSTITVTIO HEBRAEA

tis abbreviaturis, tibi non difficile erit.

פירוש רבינו פירוש integralis sunt
שלמה Hoc est: Expositio seu glos-
sa Rabi nostri Solomonis.

Rabi רבי רור פירוש דוד
David glossa.

במאמר רבותינו זכרונם ברזל
ut dicunt magistri nostri me-
moriam eorum sit benedicta.

הקדוש ברור הוא sanctus benedictus ipse, dei sic recordatur.

אמרו רבותינו זכרונם ארזל
Dicunt magistri nostri, memo-
ria eorum sit benedicta.

אעפ"כ quis sic על פי בן אעפ"כ

Targum תרגום אונקלוס הא
onkalos.

Targum Ionahtan יונהתן הא
Ionahtan.

Sic היה שמו יתברך significat
nomen eius benedictum.

AVTORE SEBAST. MVNST.

צ"ב ualeat צ"ב בשורש צ"ב
Indiget scrutinio pro fundamento, siue ne-
cessaria est inquisitio. &c.

יש מפרשים ualeat י"ב
Sunt qui exponunt.

Quem ב"י ח"י גוונא בהג
admodum, ad instar.

Hucus ע"י באן לשונו ע"ב
que expositio eius.

Tanto magis כל שכן ualeat ב"ש
Talmud dicit. תלמוד לאמר ת"ל

Si sic אם ב"י ualeat א"ב
sed, tantum.

Super manus. על ידים ע"י

Lingua uel expositio לשון ל

Expositio alia. לשון אחר לא

Ista expositio eius. זה לשונו ז"ל

Caput nouum. ראש חדש ר"ש
scribit uel scribitum est. ו"ל כהב כ"ה
Et omnia ista. ובל ברקן זכ"ב

INSTITVTIO HEBRAEA

יט	יום טוב	dies bonus.
ע	עבדה זרה	seruitium alienum.
זע	צריך עיון	necessaria inq̄situs.
ל	רצונו לאמר	uult dicere.
עה	עליו השלום	pax ei.
לא	לשון אשכנז	lingua Germanica
סה	סופי היבות	finis dictionis.
רה	ראש היבות	principiū dictionis.
שט	שואמר	quod dicitur.
אז	אמר רבי	dicit magister.
עז	נראה לי	iudicio meo.
ולט	ולי נראה	& mihi uidetur.
עז	על דרך	iuxta morem.
טז	כל דבר	omne uerbum.
גז	בית דין	domus iudicij.
אל	אמר לו	dicit ei.
גט	גם כן	etiam, sic, utiq̄.
זל	דיאמר לי	& dicitur ei.
נז	כן אאמר	sic loquar.
זל	ויש לאמר	est autem dicen-
		dum, siue, responsio.

כומ

AVTORE SEBAST. MVNST.

ממ	מכל מקום	ubiq̄.
גמ	נפקא מנא	sequitur inde.
עמ	על מנת	hac conditione.
דח	דבר אחר	sermo alius.
זאל	ואמר זכר לשלום	Et dixit cuius
		memoria sit in pace.
הח	הלמוד הבס	doctrina sapientis.
פי	פירוש	glossa, expositio.
אח	אם האמר	si dixeris.
בח	כגיון בגון	sicut, ad instar.
בעה	בעדה השם	cum auxilio dei.
ויש	יש אומרים	sunt qui dicunt.
עב	ער בא	usq̄ huc.
עז	עניין אחר	negocium aliud
הק	השם קדוש	deus sanctus.
בל	בלומר	quasi diceret.
שי	שיהא	quod sit.
חה	הוא הדיון	hoc iudicium.
זאל	זכר צדקה לך	bonæ memoriæ.
ה	יהוה	dominus.
ר	רבי	rabi siue magister.

INSTITVTIO HEBRAEA.

De accentibus Hebrææ linguæ succinctus tractatus, ex Capnionis profodia & Hebraico libro qui שַׁעַר הַמִּתְחָא uocatur, excerptus.

MAbent Hebræi in sua lingua triplicem accentū, uidelicet grammaticum, quem טַעַם rhetoricum, quem מִתְחָא & musicū, quem גַּיְיָוָה uocant.

Grammaticus est, quo dictio simplici pronuntiatur uoce. Et hunc cuiuslibet dictionis prolatio requirit, quo uox resonet eminentior.

Rheticus est, quo dictio ornate pronūciatur. Musicus, quo modulatione quadam & harmonia dictiones proferuntur.

Grammatici accentus, non habent aliquam propriam figurā uel signum in Biblia, sed eorum loco successerūt accentus musici. Vnde quancūq; dictionis syl-

AU'TORE SEBAST. MVNST.

nis syllabā uideris tropo musico signatam, ibi grammaticum accentum habere locum scias. Possset proinde is accentus demonstrari uirgula erecta supra litterā uel infra. ut פֶּעַל & רֶבֶל uerum quū idem officiū impleāt accentus musici, sat fuerit, si illi ponātur. ut רֶבֶל פֶּעַל

Regulæ breues, quando accentus cadat in secūda, ultima uel penultima.

IN dissyllabis quū utraq; punctatur cum — aut prima cum scheua, & secūda cum kamez, patha, zere uel saegol, manet accentus in ultima. ut יוֹצֵר שֶׁבֶם זֶאֵב גִּבֹּר קֶרֶב גִּמְלָה Idem iudicium est in his formis: חֵרֶשׁ אֶפֶר הַבֵּל הַבֵּל חֵיבֵל בֵּבֶר

Quum utraq; punctatur cum saegol, aut prima cum saegol, secunda cum patha, aut prima cum zere, secunda cū saegol uel patha, cadit accētus in primam. ut עֵשֶׂב מִצֵּחַ צִרְקָ שֶׁבַע

INSTITVTIO HEBRAEA

que accentibus, quando in termino uel
 distinctione puncta uariantur. ut אָרֶץ
 & אֶרֶץ Consonat etiam iste canon cū
 hac forma סֵעַר (media scilicet existen-
 te gutturali) & מוֹת שָׁחַר אֹפֶל &

Item accentus fermē semper in ulti-
 mam cadit syllabam: quando intra uo-
 cabuli radicem recipitur uau litera. ut
 שׁוֹפֵר אֶבֶל גְּבוּר גְּבוּל חֲמוּר פְּעוּל &

Item quum ultima dictionis est iod,
 aut ה constituens scemininum genus,
 accentus cadit in ultim. ut שְׂבִיעֵי אֲרָבִי
 שְׁלֹשָׁה כַּהֲמָה חֲכָמָה אֲחָבָה
 Femini-
 na uero in sægol & ה exeūtia, habent
 accentum in penultim. ut שְׁבִלַת אֲרָרָה
 פְּפֹרָה Quæ uero in וּת uel ית uel ית
 desinunt, habent acentum in ultima. ut
 קָרְבַּן זִבְחֹן רֵאשִׁית מִלְּכֹנָה
 Idem sen-
 tiendum de ijs quæ habent iod inter se-
 cundam & tertiam radicalem. ut צִרְיָק
 בְּיָרִיב & quæ quatuor constant radica-
 libus

AU'TORE SEBAST. MVNST.

libus. ut אֲרִיזָה דְּלִיל &

Item literæ הָאֲמֹנָתִי signant accen-
 tum in ultima dictionis, nisi ipsa dictio
 desinat in ה & sægol, tunc enim cadit
 in penul. Exempla: תְּנַחֲמֶנּוּ בְּזִמְרוֹךְ
 & בְּאֵלֶיהָ & בִּירְאָהּ בְּיָדֵינוּ

De accentibus signandis in no-
 minibus habentibus affixa.

Itē nota unam regulam. In o-
 mnibus nominibus singula-
 ris & pluralis numeri habenti-
 bus affixa, accentus est in ult. seu in af-
 fixo. ut רֵב רֵבִים רֵבִים רֵבִים רֵבִים
 רֵבִים רֵבִים רֵבִים רֵבִים רֵבִים & præter hæc affixa
 רֵבִים רֵבִים רֵבִים רֵבִים רֵבִים ubi accentus cadit
 in penultima.

De situ accentuum in
 consignificatiuis.

Accentus in cōsignificatiuis fer-
 mē semper cadit in ultimā. ut

INSTITVTIO HEBRAEA

הַמָּוֹחַ אֶמְסֵ אֲנִי &c. præter אֲנִי אֵלֶּה אֲנִי
אֵלֶּה אֲנִי ubi manet in prima.

Quem locum accentus occupent in
uerbis præteriti temporis.

Tertia persona sing. uerbo-
rum primæ coniugationis ac-
cētus cadit in ultima. ut פָּקַד

פָּקַד &c. In prima aut & secunda per-
sona, est in penultima. ut אֲמַרְתִּי פְעֵלָה
Plerunq; tamen quum uau coniunctio
mutat tempus, ponitur accentus in ulti-
ma. ut וְשָׁמַרְתָּ & dices.

Tertia persona pluralis habet accen-
tum in ultima. ut שָׁמְרוּ nisi in distin-
ctiōne uel pafuc, ubi scheua mutatur
in - uel -- & accentus cadit in penul-
tima. ut שָׁמְרוּ גַמְרוּ Secunda per-
sona plur. semper habet accentum in ul-
tima, etiā si præponatur uau: & prima
syllaba semper notatur cū scheua, idēq;
solum in hac persona plurali. ut פְעֵלָה

Prima

AUTORE SEBAST. MVNST.

Prima persona pluralis habet accen-
tum in penul. tertia foem. in ultima: secū-
da foem. etiā in ultima, nisi ultima ra-
dicalis fuerit ה uel ע &c.

De accentu præsentis temporis.

Præsens mas. singul. & plur. habet ac-
centum in ultima, etiā in statu regimi-
nis. Idem iudiciū de præsentis foem. sin-
gul. & plur. nisi quum in cōstruc. ה mu-
tatur in ה cum -- tunc enim cadit ac-
centus in penultima. Idem contingit in
uerbis, quorum tertia radicalis est ה uel
ע talis enim litera habet patha pro sæ-
gol. ut שָׁמְעָה audiens, scilicet Sara.

De accentu participij præteriti.

Cadit accentus in uerbis paul in ulti-
ma, idēq; in singulari & plur. mas. & foem.
gen. ut בְּרוּכִים בְּרוּךְ

Infinitiuus.

Habet hic modus accentum in ulti-
ma, siue scribatur cum uau, sine non. ut

שָׁמְרוּ

INSTITVTIO HEBRAEA

שְׁמוֹרָה & שְׁלֵחַ Idem iudicium est si li
teræ ככלם præficiantur.

Imperatiuus.

Cadit accentus in ultimā, tam in sin-
gulari quā in plurali mas. ut שְׁמוֹרָה &
שְׁמוֹרָה & שְׁמוֹרָה Idem iudici-
um est de secunda persona sing. foem.
Pluralis uero habet accentū in penult.

De accentu futuri.

Prima, secunda, & tertia persona sin-
gular. habent accentum in ult. Idem est
iudicium de omnibus personis plur. nisi
quando tertia persona scribitur cum ho-
lem. ut יִפְלוּ ruent, ubi accentus cadit
in penultima. Idem contingit quando
hæc persona terminat sententiam, tunc
enim scribitur per ׀ & habet accētum
in penultima. ut יִשְׂמְחוּ lætabuntur.
Idem iudicium est de secunda persona
plurali. Item secunda & tertia persona
foem. singulares habent accentum in ul-
tima.

AUTORE SEBAST. MVNST.
tima. Secunda uero siue tertia plurales,
in penultima.

Affixa cum פָּקַד

פָּקַדוֹ accentus est in ultima. פָּקַדוֹ
in penultima. פָּקַדוֹ in ultima & penul-
tima. פָּקַדוֹ & פָּקַדוֹ in ult. פָּקַדוֹ
in penult. Idem in פָּקַדוֹ Itē פָּקַדוֹ
פָּקַדוֹ habēt accentum
in ultima. פָּקַדוֹ & פָּקַדוֹ in penul-
tima. In prima persona ubiq; accentus
cadit ad הּ ut פָּקַדוֹ In tertia plu-
rali accentus manet in tertia radicali. ut
פָּקַדוֹ Item secunda persona plura-
lis mutat ׀ in uau, & sic recipit affixa,
cadente semper accentu in הּ ut ab
פָּקַדוֹ Prima persona plu-
ralis habet accentū sub nun. ut פָּקַדוֹ

Verba foeminina, ut פָּקַדוֹ mutant
הּ in הּ manente accentu in penulti-
ma. ut פָּקַדוֹ uisitauit te, scilicet foe-
mina uirum. &c.

Affixa

INSTITVTIO HEBRAEA

Affixa cum פוקר

Manet accentus in ultima, præterq̄
in פוקרת פוקרנו פוקרני פוקרו ubi
cadit in penultima. Eadem regula qua-
drat in פוקרים nisi quod פוקרין &
פוקרית habent accētum in penultima.

Affixa cum futuro.

Affixa גי פה נו בו נו הו faciunt accen-
tum in prima persona cadere in penult.
in reliquis cadit in ult. ut אפקרו Idem
fermè ubiq̄ est iudiciū de secunda &
tertia persona singularibus.

Et tantum de accentu grammatico.

De accentu Rhetorico.

Eratur accentus Rhetoricus
circa dictiones, ornatus & su-
auitatis gratia, conducens ad
id, ut sciatur quæ syllabæ longæ uel bre-
ues ueniant producendæ. unde ab He-
brais מיתה uocatur, id est, retinaculum.
Est enim artificiosa spirītus retētio. De-
bet nanq̄

AVTORE SEBAST. MVNST.

bet nanque distincte ac ornate, siue lo-
quendo, siue legendo, syllaba longa pro-
duci, & uox ipsa aliquanto retineri, & si-
gnatur hic accētus seu retinaculum per
uirgulam ad literam producendam si-
gnatam. Notandum igitur quod in
libro שער המיתה ita scribitur:

בעשר התנועות ה גדולות וה קטנות
Hoc est: In decem uocibus, quinque sunt
longæ seu magnæ, & quinque paruæ seu
breues.

א א א א א א Longæ sunt.

א א א א א Breues sunt.

De harum pronūciatione ita scribit K.
ועשה אבאך לך ררך קריאתם : הגדולות
יש לתן עיפוב ואיחור בכל קריאתם ה
הויז אם טעם החיבה סמוך לה כמו ש
שמוך הטעם במם לא תארור קמוצות ה
השקן Hoc est: Et nūc instruam te mo-
dum lectionis earum. Magnis est mo-
ra & tardatio in omni lectione earum,
○ nisi

INSTITVTIO HEBRAEA

nisi quādo accentus ad dictionē accesserit. ut custodiuit, accentus est sub mem, non producitur schin kamezatum. hoc clarius ita accipe : Habent syllabæ lōgæ retinaculum , nisi proxime sequatur accentus. ut שִׁמְרִי ubi שׁ nō est retinenda uel producenda propter accentum grammaticum immediate sequentem. Sin mediate ille accentus à uoce longa distet, tunc supra eandem syllabam longam quādoq; ponitur uirgula uel duo punctula subalternatim posita, ad indicandum quod eius prolatio est aliquantulum producenda. Poteris id facile aduertere ex hac Latina indeclinabili uoce, aliquando, quæ quum acutum accentum habeat in li, nihilominus tamē ista syllaba quam non correpte, sed producte pronuciari debet. Ita est in וְשִׁמְרִי ubi accentus proprius in רי mediate distat à syllaba longa שׁ ideo בְּמִיגָה uirgula sci-

AVTORE SEBAST. MVNST.

gula scilicet tarditatis signat ad שׁ Sic hic וְשִׁמְרִי permittit accentus in ultima tertiam ante se produci. Hic uero אֹמֵר non permittit. Quemadmodū autem longæ syllabæ in oratione sunt producendæ, nisi obstet exceptio, ita breues sunt corripiendæ. ut שְׁמִיָּה media breui: nisi proxime sequantur literæ gutturales, tunc enim breuis quæ præcedit, proferendo extēditur. ut יָאֵסוּת יַעֲשֶׂה ubi accentus grammaticus est in ultima & rhetoricus in prima. Quod Hebræi his uerbis tradunt:

וְהַתְנוּעוֹת הַקְּטָנוֹת לְעוֹלָם הַמִּזְחֵר בָּקֶרְיָאוֹתָם וּזְלָתָי אִם הַתְנוּעָה עַל אַחַת מִבְּאוֹתֵיהֶן אֲחַדָּה אִי תִאָּרֶךְ הַתְנוּעוֹת הַקְּטָנוֹת שֶׁעֲלֵיהֶם

Expositio omittitur, quia sensus clarus. Accipe igitur de hoc sequentes regulas.

Prima. Nulla principalis syllaba quæ cum uoce magna scribitur

INSTITVTIO HEBRAEA

proxime ante seua est corripienda. Per principalem intellige eā quæ est prima substantialis. ut שומרים הובאו בינחם שומרו וצאו Idem est iudicium de syllaba principali quā immediate sequitur litera duplicata, quarum prima scribitur cum scheua. ut צללו

Secunda. Syllaba tertia ante accentum grammaticum nūquam corripitur per hateph. ut בענו אנבי Excipiuntur ישראל אברהם & similia, quæ in principali syllaba non patiuntur productionis notam, quantumlibet post eam sequatur in tertia syllaba grāmaticus accentus. Et hæc regula etiā ueritatem habet in duabus dictionibus, quarū prior est makeph, id est, in constructione sequentis continuatiua. ut יקח לו ubi in prima signatur retinaculum. Et idem iudicium est habendum de his & eis similibus exemplis: משנה בטה יסלח לה ubi sci

AVTORE SEBAST. MVNST. ubi scilicet post priorem dictionem sequitur dictio endetica (hoc est, monosyllaba, aut alia quæ acuitur in prima.) continuata per makeph, id est, habens se ut recta ad regentem. In tali enim casu, rejicitur prioris accentus in sequentem endeticam.

Tertia. Literæ ministeriales primariæ præcedentes unam ex his dictionibus חיה & חיות patiuntur retinaculum. ut אחיה יחיה ויהי

Quarta. Literæ בבלם præpositæ dictionibus à seruili litera incipiētibus, & quarum prima radicalis est gutturalis, signatur cum retinaculo. ut למעשר

Quinta. Omnis litera primaria præposita gutturali, patitur retinaculū. ut למגשים חכמים &c.

Sexta. Prima syllaba non habet productionis notā, si eam sequatur dages. ut חטאתי Secus si per interual-

INSTITVTIO HEBRAEA

lum sequatur. ut חֲחַטָּאָה

Septima. Syllaba præcedēs --: uel
::: habet retinaculum. ut יַעֲקֹב

Octaua. Literæ accidentales præ-
cedentes in adorationis uerbo, recipiūt
retinaculum. ut וַיִּשְׁתַּחֲוֶי

Nona. Litera ה quum ut quasi-
tuum uel admiratiuum signum præpo-
nitur dictionibus, aut quū iūgitur præ-
senti temporis coniugationis grauis uel
hiphil, solet habere retinaculū. ut חֲעֹרַי
אֲבִירָם הִי & חֲמֹרָבַרּי ubi etiam mem-
liquide profertur.

Decima. Dictio habens accentum.
in prima, constructa cum sequente per
makeph, extendit primam per retinacu-
lum. ut מֶלֶךְ מִצְרַיִם rex Aegypti.

Vndecima. Coniunctio uau ante
iod literam futuri plerunq; habet reti-
naculum, nisi uerbum defectiuum desi-
nat in literam gutturalem, tunc enim
non est

AUTORE SEBAST. MVNST.

nō est capax retinaculi. ut וַיִּזְבְּחוּ וַיַּעֲשׂוּ

Duodecima. Dictio מָה uel מַה
quando unitur cum sequenti incipiente
ab una illarū אָחִי recipit retinaculum.

Decima tertia. Dictiones parua in
quibus est iod in medio uel in fine, &
continuantur cū sequenti per makeph:
recipiunt retinaculum. ut שְׁנֵי שָׂמַיִם
& בֵּי אִישׁ אֶיךָ

Decima quarta. Vau in fine dicti-
onis, quæ per makeph continuatur ad
sequentem, recipit extensionis notam.
ut אֵן &c.

Decima quinta. Nomē tetragram-
maton quum continuatur ad sequens
per makeph, suscipit retinaculum. ut
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ

Decima sexta. Zere & holem in fi-
ne dictionis continuatiua per makeph,
suscipit retinaculum. ut עֵינַי יְהוָה

Decima septima. Quādo dictioni

INSTITVTIO HEBRAEA

a gutturali incipienti præficitur una harum feruiliū ב ב מ recipit in principio retinaculum. ut בִּתְּרָא בָּעָה &c.

Decima octaua. Omnis litera retinaculo signata, habes ante se syllabam cum litera feruili, facit eandem feruilem syllabam produci. ut לְמִתְּנָה

Decima nona. Quando à principio post punctum scheua sequitur mox una gutturalium, patitur litera scheuata retinaculum. ut בְּתָרֵי אֱלֹהִים sicut montes dei. Et uocatur tale seua (quod scilicet sequitur litera gutturalis) שְׂבָא תְּבִיעִית id est, scheua hiatus.

De accentu musico.

Vticum accētum Hebraei uocant תְּבִיעִית hoc est, sonum, uel Græco uocabulo tropum. utuntur enim eo pro notis cantionum suarum, surrogaturq; in locum grammatici accentus.

Requirit

AUATORE SEBAST. MVNST.

Requirat autem omnis dictio unum accentum, siue fuerit rex, siue minister, excepta dictione constructiua, quæ per makeph sequenti dictioni cōtigua est. Talis enim cum sequenti, quasi una dictio est, ideo proprio non eget accentu. De musicis igitur accentibus quidam dicuntur reges, qui scilicet sermonē distinguūt, & ad rectam intelligētiam quoslibet sententiæ uersus ordinant. Alij uero qui regem præcedūt, ministri uocantur. Dominantur autem reges in omnibus Bibliæ libris, præ-

terquam in Iob, pro-

uerbjs & Psalte

rio. Reges

numero

sunt

18. ministri decem.

Sequuntur nunc nomina & signa siue characteres regum.

INSTITVTIO HEBRAEA

Primus.	⤴ supra literam	שְׁלֵשֶׁה
Secund.	⤴ supra literam	סְגוּלָה
Tertius.	⤴ supra literam	תְּלִישָׁא גְרִילָה
Quart.	⤴ supra literam	פְּדוּר קָטוּן
Quint.	⤴ supra literam	פְּדוּר גְּרוּל
Sextus.	/ supra literam	סָרְס
Septim.	⤴ supra literam	סְרָסִיָּם
Octa.	ε infra literam	יָתִים
Nonus.	\ supra literam	פְּשֵׁט
Decim.	: supra literam	זָקָה קָטוּן
Vndec.	⤴ supra literam	זָקָה גְּרוּל
Duod.	⤵ infra literam	אֲתוּנְתָא
Tred.	⤴ supra literam	זָרְקָא
Dec.qu.	ad latus	לְגַרְמוּי
Dec.qu.	• supra literam	רְבִיעַ
Dec.sex.	⤵ infra literam	תְּבִיר
Dec.sep.	\ infra literam	סְפָחָא
Dec.oc.	infra literam	סוּחַ פְּסוּק

Nomina & signa ministrorum.

Primus.	\ supra literam	אַזְלָא
Secund.	/ infra literam	מִנְחָא
Tertius.		

AVTORE SEBAST. MVNST.

Tertius.	\ infra literam	מִנְחָא
Quart.	ε infra literam	רְבִיעַ
Quint.	υ infra literam	גְּלָגַל
Sextus.	ρ supra literam	תְּלִישָׁא קָטוּנָה
Septim.	⤵ infra literam	שׁוּפֵר מוּנָח
Octau.	< infra literam	שׁוּפֵר מִחֶפֶר
Nonus.	⤵ infra literam	שׁוּפֵר עִילוּי
Decim.	⤵ infra literam	שׁוּפֵר מְבַרְבֵּל

Rimus rex שְׁלֵשֶׁה id est, trium graduū, ponitur in penultima & ultima.

Secundus סְגוּלָה siue סְגוּלָה hoc est, proprietas, ponitur solum in ultima syllaba. Aliquando tamen bis ponitur in una dictione. s. loco accentus grammatici & in ultima syllaba, ubi habet sedem propriam: quod & in alijs quibusdam accentibus cōtingere solet. Venit autē segulla semper post zarka. Et quū habet ministrum, est Munah.

Tertius est תְּלִישָׁא magna. i. ternarius ma-

INSTITVTIO HEBRAEA

fius magnus, & habet sedem in prima: unde contingit quod quandoq; bis ponitur in una dictione, uidelicet quando accentus grammaticus in aliam quàm primam cadit syllabam. Hic alio nomine uocatur תרסא uel secundum alios תלשא Et habet munah ministrum.

Quartus est פור קטן id est, dispersor paruus: & habet sedem in secunda. Ministri eius sunt munahim.

Quintus est פור גדול qui & קרני פרה id est, cornua uaccæ, uocatur, & cadit in secundam. Ministri eum præcedentes sunt munah & galgal.

Sextus est טרס qui & גריש id est, expulsor, & ponitur in prima & secūda. Ministri eius sūt munah, Thissa minor & Azla siue Cadma. Et nota quod Azla rex habet eādē figuram quam Geris, sicut Azla minister & Cadma uenam habent.

Septi

AVTORE SEBAST. MVNST.

Septimus est טרסיים qui & שני גרישין id est, duo gerischin, & solet poni in ultima.

Octauus est יתיר id est, tornator, & est similis מופר id est, reuersiuo. Differunt tamen, quia Iethib solum residet in dictione cuius prima litera seruari debet accentum, & ordinatur ante punctum, ut אלה בני ubi uides ante zere sub aleph poni signum Iethib. Qd si sub alia litera quàm prima ponatur, est mahpach, non Iethib. Seruit autem ei Munah in principio dictionis præcedentis. Facit etiā makeph ex Iethib mahpach, & tunc habet Cadma seruum.

Nonus est פשטן id est, planator, quem etiam פשט uocant. Et habet figuram sicut uirgula קרומא tendēs scilicet ad sinistram. Azla autem tendit ad dextram, quando scilicet est rex. Differt tamen pafet à cadma, quia cadma ponitur

INSTITVTIO HEBRAEA

nitur in dictionis initio, ubi debet poni accentus, & pasta in ultima. Quod si ultima syllaba non est capax accētus, ponuntur in illa dictione duo pasta, quae uocantur שני פסטיק *sheni pashtik* unum scilicet loco accētus, aliud ad ultimam, ubi est sedes sua, ut שמי השמים *shemi hashshamayim* ubi mem finale & mem proxime antecedēs debet habere pasta. Serui huius dicuntur esse mercha & mahepach.

Decimus est זקן קטן *zakhan katan* id est, erector paruus, duo scilicet punctula supra dictionem. Et quando habet in principio dictionis ministrum, est עילוי *eiluy* etiam si rex & seruus sint in eadem dictione. Sin in secūda litera ponat, est Munah. Cū uero duos habet seruos, primus dicitur Mecarbel, secundus, ut iā dictū est.

Vndecimus est זקן גרול *zakhan garol* Hic nullum unquam habet ministrum.

Duodecimus est אההההה *ahahahaha* id est, pator,

AVTORE SEBAST. MVNST.

fator, & ponitur sub qualibet syllaba. Et nota quod nunq̄ ueniunt duo athnahtha in uno uersu. Habet autem pro ministro עלי *eli* nisi in undecim locis ubi seruit meaiela. Tunc autem athnahtha ponitur in secunda uersus dictione, ut Genesis octauo: ויצא גור *vaytsa gur*

Decimus tertius est ורץ *urts* id est, sparfor, & poni solet in ultima litera, sequiturq̄ ipsum semper, aut prope aut lōge sagol. Ministri eius sunt: Ilui, Cadma, Tliffa, Ketāna. Nō tñ oēs sp fil seruiūt.

Decimus quartus est לגרמי *lagarmi* id est, perfectū, & ponit̄ inter duas dictiones, ut צהרי העשה לתבה *tsahari hashsha lathaba* fenestram facies in arca. Vocat̄ aut̄ alio nomine פסיק *pasik* id est, distinctio, est tñ aliqua differentia inter eos, quia פסיק *pasik* nō habet seruos, ut לגרמי *lagarmi*. Vnde nō est rex nec tropus, sed tñ pausa aspiratiōis, destruit tñ regulā iehu. Porro serui legarmi sunt munah, mercha, & cadma.

INSTITVTIO HEBRAEA

Decimus quintus est רביע id est, quadrum, punctus scilicet unus directe supra literam : & habet seruos munah & darga.

Decimus sextus est רביי id est, frāgens, & poni solet sub secunda uel ultima. Serui eius sūt Mercha, Darga, Munah, Cadma & Thissa minor.

Decimus septimus est טפח id est, palma, qui & טרחא uocatur, id est, labor, & ponitur infra ubiq;. Seruus eius est Mercha, & quandoq; Darga.

Rex ultimus est סליק id est, summa, qui & סוה פסקו id est, finis distinctionis dici cōsuevit. Et est uirgula quæ ponitur in periodo, eiusq; minister ferme semper est Mercha.

Inter hos reges, principaliores sunt ad distinguendum sententiam רביע membrū, סוה פסקו אמתחתא וקח קטן terminus, distinctio, & subdistinctio.

In prin-

AUTORE SEBAST. MVNST.

In principio zakeph caton, in medio athnahtha, in fine soph pasuc.

Minister primus est אילא id est, ambulans, linea scilicet in prima uel secunda, à dextera ad sinistram surgens, quæ & מקל & טל uocatur. קרומא autem in medio dictionis surgit ad sinistram.

Secundus est ברבא id est, hastile, qui & באריר uocatur, & potest ubiq; poni. Duplicatur etiam aliquando illa uirgula, & uocatur חרץ חוסרין id est, duæ uirgulæ.

Tertius באיילא id est, subulinum cornu, & ponitur in secūda & ultima, soletq; figurari ut tiphha. Ponitur autem in prima uersus dictione, quando athnahtha occupat secundam.

Quartus ררגא id est, gradus.

Quintus גלגל id est, circulus. uocatur etiam alio nomine ירח בן יומי id

p est,

INSTITVTIO HEBRAEA

est luna filius diei suæ.

Sextus תְּלִישָׁא קָטְנָא id est, triplex paruum, qui & תְּלִישָׁא uocatur.

Septimus שׁוֹפָר מוֹנָה id est, cornu repositū, & potest ubiq; poni. Hic quoque uocatur שׁוֹפָר עֲלִיָּי quando mox præcedit regem zarka, aut æthnahtha, aut zakeph caton. Quādo autem alios reges præcedit, uocatur schophar munah.

Octauus שׁוֹפָר מוֹחָפֵר id est, cornu reuersiuū, & poni solet in secun. & ul.

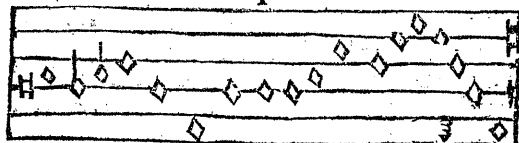
Nonus est שׁוֹפָר עֲלִיָּי id est, cornu eleuatum. uocaturq; etiam alio nomine יֶשֶׁר & potest ubiq; poni.

Vltimus uocat שׁוֹפָר מוֹכַרְבֵּל id est, cornu sustinens, & ponit in fine. Hūc dicunt figurari sicut uersum mahpach cū duplici mercha. Ex his itaq; ministris, semper aliq; uel aliqui præcedūt reges, cōmunius tñ munah. Verum de his factis.

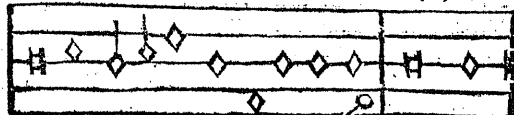
AUTORE SEBAST. MVNST.

tis. Quod si qs plenius de eis cupiat informari, ille legat Capnionis profodiā.

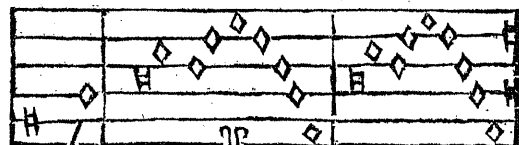
Sequuntur nunc musicorum accentuum melodiæ, ne quid desit curiositati.

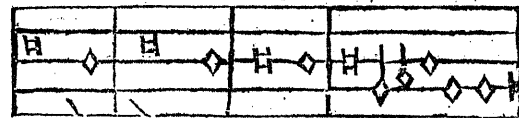
שְׁלִשָׁה

סְגוּלָה תְּלִישָׁא גְרִילָה

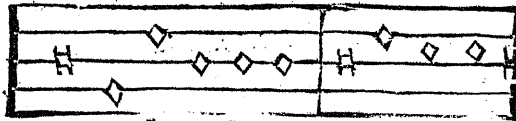
פֶּזֶר קָטוֹן קָרְבֵי פֶרֶח גְרִשׁ

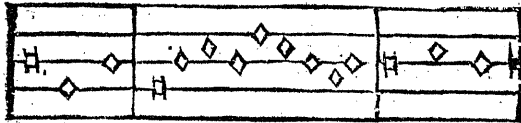
גְרִשִׁים יְהִיב פֶּשְׁטָא קְרִמָּא

In facti, incipiūt.

INSTITVTIO HEBRÆA

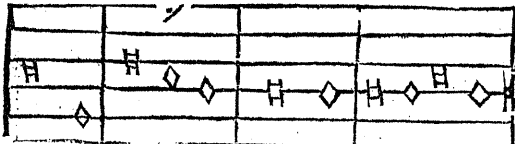
זקת קטון זקת גדול

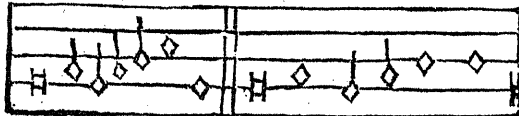
אחזתא זקתא לגרמי

רביע תבור טפחא

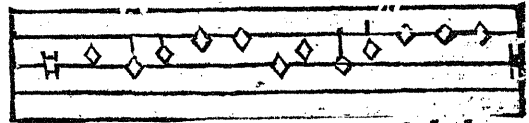

סות פסוק פסוק אולא מרבא

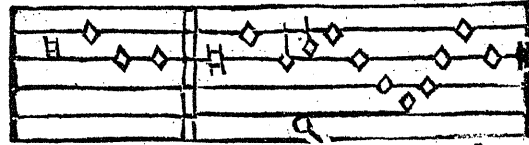

תרין חוטרין ברנא

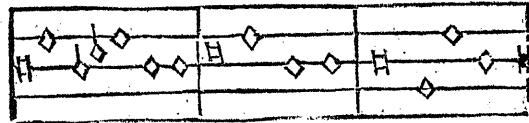
AVTORE SEBAST. MVNST.

גלגל uel ירח בן יובל

חלישא קטחא מונח

מחפר עלוי מברבל

Variante inter has melodias nonnullae ab illis, quas Capnion in sua signavit profodia, nempe quas ego ipse ab עבריים בחגים non semel cantillari audiui.

p ; Verfi

Versilogus Hebraicus

ספר השירים

Vum colophonem impone-
re cogitare grāmaticæ meæ,
candide lector, rogatu F. Bal-
thasaris Huni, sacrae linguæ studiosissi-
mi, & hunc appendicem de carminibus
Hebraicæ cōponendis, adijcere placuit,
cuius autor quidem non ego (ne alienū
honorē mihi arrogem) sed R. pater Ca-
spar Ammonius, sacrae theologiae pro-
fessor atq; Hebraeæ linguæ doctissim⁹,
est, quicq; primus, quod ego sciā, huius
artis genus ex Hebraeis scriptoribus in
Latinum transtulit sermonem.

De multiplici differentia car-
minum Hebraeorum.

Xplicabimus in primis qua-
tuor uocabula, deinde multi-
plicem carminū differentiam,
quibus Hebraei utuntur in huius artis
tradi-

traditione atq; descriptione.

Primū est תנועה & est syllaba cōsti-
tuta ex literis, uel litera & pūcto uocali.
Puncta uocalia simplicia, ut supra dixi-
mus, sunt septē, cōposita tria, ex quibus
fiūt qnq; magna & qnq; parua. Apud
modulatores tñ metrorū, septem uoces
simplices dicunt reges, seruāturq; in scā-
sione lōgæ: scheua uero cū ex se mobile
est, uel saltē causa metri, ut plerunq; fit,
syllaba breuis censetur.

Secundū יתר & est scheua mobile
cū una syllaba, facitq; pedē iambicū. ut
לך בבל שמוך dissyllaba. Quod si aliā
syllabā adijcias ipsi iathed, uocabitur iā
illud cōpositum מורכבה Componitur
enim ex יתר & תנועה ut גברים

Notandum etiam quod uau à capi-
te dictionū seruiēs ferè semper cū sequē-
te syllaba facit iathed, nō obstāte quod
añ literas labiales בומית cū surec signet.

INSTITVTIO HEBRAEA

ut ופרו ורבו Tam & si quandoque fa-
ciat syllabam cum sequente scheua, ut
patet in hoc metro:

לרירי צוה בפי ובפי עקצה :

Facit quoq; hateph segol יתר ut אמה

Tertium רלה quo significatur pri-
ma pars alicuius sententiæ, quæ in fine
duorum uersuum consonantiam quan-
dam & rhythmum obseruat.

Quartum סגור & est secunda pars
sententiæ in rhythmum disposita.

Quartum בית & complectitur u-
trunq; uersum סגור & רלה Exem-
plum רבי הארי זל qui sic cecinit.

שמע קולי אשר ישמע בקולות :

והאל המוקבל התפלות :

Vbi primum metrum rhythmicū uoca-
tur daleth, secundum segor, utrunq;
בית Possunt etiã duo metra sine rhyth-
mo dici בית &c.

Quintum פסוק & est canticū com-
plectēs

AVTORE SEBAST. MVNST.

plectens minus quàm decem. בתים

Sextū שירה & est Canticū com-
prehendens decem uel plures בתים

Septimum שיר פשוט Canticum
scilicet in quo non occurrit scheua mobi-
le, sed omnes dictiones cōstant magnis
syllabis. Exemplum Rabi Solomonis
filij Gibirol.

בתפלתי יסבון גבר :

בי בה ולמר יושר וזכות :

Vbi scheua nō mouetur, sed absorbet.

Octauum שיר מורכב Canticum
scilicet in quo ueniunt plures iambi &
syllabæ.

Nonum שיר קטור Canticum in
quo nō uenit litera rhythmica nisi in fi-
ne cuiuslibet בית

Decimum שיר תהרורי Et est Can-
ticum in quo semper litera rithmica po-
nitur in fine cuiuslibet רלה ut

אתר בלי ראשית תבל מלא תורו :

INSTITVTIO HEBRAEA

אך הוא מחולל על פי איש לחגורו
 Et sunt hæc metra de nono genere me-
 trorum.de quo infra patebit.

Vndecimū שיר מחולק carmen.f.
 in cuius בתים ueniūt plures psekim.id
 est,pausæ.& in qualibet pausa est litera
 rhythmica.Et sic cātavit filius Gibirol:

שמור לבי מענה. היה במאור גענה
 ירא האל ומנח. וברוב הישרים :

Fiūt aut̄ rhythmī in fine aliqñ simplici
 litera.qñq; duplicata,& aliqñ triplicata.

Duodecimū שיר עובר carmen.f.me-
 tricū, in quo ult.tantū litera rhythmicā
 modulationē seruat. ut si primū metrū
 finiatur in אחר secundum in נחמר ter-
 tium in אבר &c.

Tredecimū שיר ראוי ubi.f.in quo
 libet rhythmō ponūtur duæ literæ sibi
 inuicē respōdentes. ut si in Cātico quo-
 piam primus rhythmus fiat in ישמור
 secūsus in לאמור tertius in לגמור &c.
 ubi

AVTORE SEBAST. MVNST.

ubi mem& res ubiq; sunt similes.

Decimum quartū שיר משובה car-
 men.f.in quo tres literæ posteriores in
 rhythmū aptātur.ut si in primo ponat̄
 קברים in secūdo גברים in tertio רברים
 Indoctiores tñ Hebraei nō semper eas/
 dem in rhythmō ponūt literas, sed etiā
 eas quæ in prolatione affinitatē quan-
 dam habēt uocalem. ut si in fine rhyth-
 mī primo ponatur סובה secūdo צוקה
 Aut si מצא & מסה in rhythmū dispo-
 nātur. Verū docti id reprobāt. Admit-
 tūt tamē quod id fieri possit in uocibus
 propinquis,ut sunt holem & surec.&c.

Genera metrorū apud Hebræos
 decem & octo inueniuntur.

Primū genus metrorū,est car-
 men simplex in quo non po-
 nitur seheua mobilis. ut

אשרי אדם שומע לי :

לשקור על גלותו יום יום :

Secundum,est cōpositum ex יתר &

INSTITVTIO HEBRAEA

quatuor syllabis. ut

ברוך הסיר אני ; והכחיל רעיוני :

רשה פי ולשוני ; אסורים בויקים :

Et de hoc genere est carmen quod ponitur supra in undecimo uocabulo.

Tertium est compositum ex יתר & quatuor syllabis : item ex יתר atque duabus syllabis. ut

בשם אל חי הגיון לשוננו :

בעזר רוח חיים באפנו

Aliud.

ברום גלגל יסוב עלי מעגל :

שמן יגל איום וגם נרגל :

Quartum est compositum ex יתר & duabus syllabis: item ex יתר & duabus syllabis: item ex יתר & una syllaba. Unde Gerundensis ad filium suum Hai:

ירא האל בני ראשית אמרי :

Item aliud Rabi Abraham.

לך אלי בגלגלי וכולי :

גולה

AVTORE SEBAST. MVNST.

גולה לא אנלך בגלי :

Quintum genus est compositum ex יתר & duabus syllabis: ex יתר & duabus syllabis. unde Rabi Solomon filius Gebirol:

תבורך יה ארון עולם :

בפי כל חיבור בולם :

Item aliud.

ארון עולם אשר בולך :

לך אלי תשוּקתי :

Sextum est compositum ex יתר & syllaba: ex יתר & duabus syllabis: ex יתר & syllaba: ex יתר & duabus syllabis. unde Rabi Solomon filius Geb.

אמת אל אמת אמת ואם לא ראיתך :
ואולם ברוב טובך בכל עת חסיתך :

Interpretatio: Veritas deus, ueritas tu: & si non uidi te. Et uere secundum multitudinem bonitatis tuae in omni tempore apparui tibi.

Septimum est compositum ex יתר & syllaba:

INSTITVTIO HEBRAEA

syllaba: ex יתה & syllaba, & sic con-
queter. unde Rabi Solomon qui supra.
: שְׂבַחָהּ בְּחֵבֶר וְשִׁירָהּ בְּעַרְבֵי אֶתְנָח
: לְמִלְכֵי בַפֶּהר וְאִימָה :

Id est: Laudem secundum faucem me-
am, & Canticum secundum dispositio-
nem meam dabo: Regi meo in tremo-
re & timore.

Octauum, est compositum ex sylla-
ba & יתה: ex duabus syllabis & יתה &
syllaba. unde filius Gibirol:

: נִגְרַעַת קַרְנֵי עֲרִיבָה
: הִיא גְבֵרַת בַּל בְּרִיבָה :

Interpretatio: Cōfractum est cornu
delicatū: Ipsa domina totius regionis.

Nonū, est cōpositum ex duabus syl-
labis & יתה: ex quatuor syl. & יתה &
duab⁹ syl. unde R. Iehuda Eben Iehia:

: אֵל אֵל אֲשֶׁר בָּרָא כֹל יֵשׁ אֲשֶׁר נִבְרָא
: קְדֻמוֹן בְּלִי הַבְּרָה אֱלֹהֵי הַשׁוֹבְתֵי :

Hoc est: Ad deum qui creauit omnia,
quae

AVTORE SEBAST. MVNST.

quae sunt creata: Antiquum absq; con-
sortio, ad eum conuersio mea.

Decimum, est compositum ex dua-
bus syllabis & יתה: ex quatuor sylla-
bis & יתה & syllaba. ut hic:

: אֱמוּנָה לְבָרֵךְ שֵׁם נוֹרָא וְעִילָם
: עֲבוֹי בְּשִׁיר קִוְמוֹ וְלִבּוֹ לְשָׁלָם :

Id est: Vere ad benedicendum nomen
terribilis & fortissimi: Popule meus,
cum cantico surgite & ite in pace.

Ad idem est istud:

: בִּי אֲשִׁמְרָה שֶׁבֶת אֵל וְשִׁמְרֵי

Hoc est: Igitur custodiam sabbatū dei
qui custodit me.

Vndecimum, est compositum ex
duabus syllabis & יתה & iterum ex
duabus syllabis & יתה & ex tribus syl-
labis. Vnde Rabi Ioseph:

: קָרַח לְחַרְחִיב בְּנִשְׁרִים שְׁרִים
: חֹשֶׁוּ וְחַחַח שִׁיר אֱמָרִים מְרִים :

In reliquis aut יתה lo
co ulti

INSTITVTIO HEBRAEA

co ultimæ syllabæ primi membri, quod dicitur רלה & secundum membrum quod dicitur סוגר manet iuxta regulam suam. ut

זמנאנניס חניס מוקס מניס חנו ;
יענה תסובב ביצרים ערים ;

Id est: Et canētibus syrenis, locū uasorū date: Strutio circūdat ut nemora urbes.

Duodecimum, est carmen compositum ex duabus syllabis & יתר ex syllaba & יתר atq; syllaba. unde רשבג id est, R. Solomon filius Gibirol.

בחר בקראי גרוני ; רבס לחיבי לשוני ;
Hoc est: Defecit in clamore meo guttur meum: Adhæsit faucī meæ lingua mea.

Decimum tertium, cōponitur ex duabus syllabis & יתר & rursum ex duabus syllabis & יתר & duabus syllabis. unde הרשבג

ופש אשר עלו שמוניית ;
אנא תשלח רעיוניית ;

יגדל

AVTORE SEBAST. MVNST.

יגדל אלהים חי וישמח ;
Id est: Anima quā ascenderunt pinguedines suæ: Obsecro mitte afflictiones suas: Magnificetur deus uiuus & glorificetur.

Decimum quartum, componitur ex duabus syllabis & יתר & item ex duabus syllabis & יתר unde הרשבג
בוהלך יחירה תשבי ;
רומח במלך בשבי

Id est: Ambulans sola captiuaberis: Similis regi in captiuitate.

Decimum quintum, constat ex duabus syllabis & יתר & ex quatuor syllabis. unde הררבע

קומח אלהים עורתח ;
לי וענה בצרתח ;

Id est: Surge deus adiuua Me, & exaudi in tribulatione.

Decimū sextū, est cōpositū ex duabus syll. & יתר : ex syllaba & יתר in
q fine

INSTITVTIO HEBRAEA

sine rhythmī ponitur syllaba loco יתר
unde Rabi Iehūda Leuites.

ציון חלא תשאלי : לשלום אסיבון :

דורשי שלומך וחס : יתר ערבון :

Aliud.

גבר אשר רת וחק : חרות עלי לבו :

ישמוח וישיש בגבור עת שלות חרבו

Id est : Vir cui ius & præceptū est scul-
ptum in corde suo : Gaudebit & exul-
tabit sicut fortis cuius in tempore extra-
ctus est gladius.

Decimum septimum, cōstat ex dua-
bus syllabis & יתר : ex duabus syllab.
& יתר & tribus syllabis. Unde ה'ראב"ע
cecinit in die carnis priuīj.

עת שערי רצון להפתח :

יום בו אחי בפי לאל שוטח :

Sensus est: Tempus est ut portæ libidi-
ni præcludātur : Dies est, in quo expan-
surus sum manus meas ad deum.

Decimū octauum, cōponitur ex syl-
laba &

AVTORE SEBAST. MVNST.

laba & יתר : item ex syllaba & יתר &
ita cōsequenter quousq; ad finē perue-
niatur. Et est hoc genus ceteris grauius.
unde cecinit ושבג

אדרשה חסדך בי אני עבדך :

אערוד נגדך מהלל נחמור :

Hoc est : Inquiram misericordiā tuam,
quā ego seruus tuus : Componam me
coram te, laudans desiderabilem.

Paulus Ricus.

D nullū metrorū genus, psal-
morū metrū reducēdū cogno-
ui, licet Hieron. in prologo su-
per Iob idipsū cōmemoret, nisi tinnulā
quādam euphoniā (quod potius credi-
derim) metrū appellari uoluerit: & id fuisse
Iosephi, Origenis, aliorūq; id asserē-
tiū sniam puto. Qd̄ forsan ibidē innuit
Hieron. dū ait: Et propter linguæ idio-
ma, crebro recipiētes alios pedes, nō ca-
rundem syllabarū, sed eorundē tēporū.

q 2 Tale

INSTITVTIO HEBRAEA

Tale enim genus, in infinitum multipli-
cari patitur. Ideo nulla fixa & determi-
nata carminis lege comprehenditur.

Raimundus Mithridates Roma-
nus, de tropis Hebraicis.

Syllabæ accidunt quatuor: to-
nus, tempus, spiritus, & pas-
sio. Tonus est triplex: acutus,
grauis, & circumflexus.

Tonus acutus, habet duo loca supra
literam, & uocatur kadma uel azla mi-
nor, cuius signum est uirgula à dextra
ad sinistram ascendens כדמא Infra li-
teram præcedenti contraria, & uocatur
maerich uel mercha, cuius signum est
uirgula à dextra ad sinistrā descendens.

Tonus grauis habet duò loca: supra
literam, & est simile maerich, uocaturq̃
azla maior uel geresch uel terem, cuius
signū est uirgula à sinistra ad dextram
ascen-

AVTORE SEBAST. MVNST.

ascendens. Infra literā, & est simile kad-
ma, & in metro etiā ponitur supra. Hui-
us signum & uocabulum est טרהא

Tonus circumflexus habet duo loca:
supra, uel etiam subtus in carmine, & uo-
catur schophar ilui uel munah, cuius si-
gnum est טרהא Infra literam, & uocatur
schophar galgal, cuius signum est טרהא

Tempus est triplex: longum, breue,
& medium.

Tempus longū in principio dictio-
nis habet accentum talscha uel tlischa
maiolem, cuius signum supra ponitur.
In medio quandoq̃ in dissyllabis, præ-
cedente kadma, & uocatur טרהא In fi-
ne, si a est uocalis præcedente accētū gal-
gal, & uocatur paser gadol. Si e est uo-
calis, ponitur supra, & uocatur paser ke-
tanna. Si i est uocalis, ponitur supra ul-
timam literam, & uocatur טרהא Por-
rò טרהא indifferenter ponitur in ul-
ti-

INSTITVTIO HEBRAEA

ma, nisi quando in priori dictione est accentus דַּרְגָּא darga, tunc enim ponitur in penultima litera. Thefir תְּחִיר quoque infra literam ponitur. Et indifferenter זָרָה אֶרֶץ in omnibus locis supra literam ponitur.

Tempus breue nihil continet nisi in ultima accentum תְּלִישָׁא קְטַנָּה id est, Tlischā minorem, ubi proprie seipsum habet.

Tempus medium reperitur in principio, medio, & fine. In principio habet accentum מַהֶפַּח mahepach, infra scilicet literam, cuius signum est semicirculus, siue cornu, cuius extremitates à sinistra ad dextram uergunt, ut supra quoque signatus est, & hic uidelicet sub litera פּ Reperitur etiam supra literam in carmine, & tunc מֶרְכָּא mercha sequens est pausa.

In medio habet etiam tempus medium

AVTORE SEBAST. MVNST.

dium accentum מֶרְכָּא כְּפֹלִיָּה id est, mercha duplicem, cuius hoc // signum est, duæ scilicet uirgulæ, à dextra ad sinistram sub litera descendentes.

In fine & penultima syllaba trochaica habet תְּרִי פְּשִׁטִּין id est, duo pasta cum accentu sub primo pasta.

Exempla commoda poni non possunt, quum idoneæ accentuum figuræ nobis ad manum non sint.

Porrò in fine & quandoq; in medio supra literam habet accentum שְׁלִשְׁלֵת cuius figura fermè est ξ uidelicet ut serpens flexuosus.

In ultima syllaba, existente in sequenti dictione accentu תְּחִיר Thefir, ponitur דַּרְגָּא darga, cuius signum siue character est s

Spiritus habet duos accentus, lenem & durum: & sunt aspiratio atque tenuitas.

Aspiratio ponitur supra li-

INSTITVTIO HEBRAEA

teras כַּפֶּתֶ & est linea quæ uocatur raphé. Tenuitas ponit̄ in earūdem literarū medio, pūctus scilicet unus qui dagesch uocatur. ut כַּפֶּתֶ

Passio habet quatuor accentus.

Primus est geminatio, & est pūctus in medio literarum tenuitatem habentium, hoc est, dageschabilium tantum: & geminat literam, uocaturq; dagesch. ut כַּפֶּתֶ à nobis.

Secūdus est suspensio: & fit in principio sententiæ, uocaturq; zakeph paruu, cuius signū est tale זָקֶף. In medio sententiæ est אֶתְנַחֲמָה. Porro in fine sententiæ est סוּת פֶּסֶק, cuius figura est linea directe descendens & duo puncta ad latus sinistrum.

Tertius est unio, & uocatur Hebraice סְמוּךְ uel בִּזְמָן. Græce hyphen, & est linea iungēs duas dictiōes. ut פֶּרֶלֶא

Quartus est distinctio, & uocat̄ פֶּסֶק

Est au

AUTORE SEBAST. MVNST.

Est autē uirgula diuidens dictiones & distinguens sententias, causansq; suspitum. ut עֲשֵׂה וְ בִלָּה &c.

Institutio breuis, quomodo uernacula quæq; lingua Hebraicis characteribus scribi possit.

Ebraei nostrates quādo scribere quippiam uolunt in uernacula lingua, nullis omnino utuntur ad literas apiculis siue punctis, nisi raro, idq; solū in proprijs nominibus. ut פִּילִיפּוֹס Philippus. קְרִישְׁטוֹס Christus. Alio qui pro a utuntur Aleph, pro b Beth, pro c Caph uel Kuph, pro d Daleth, pro e Ain, pro f Beth raphato, pro g Gimel, pro h He, pro i iod, p k Kuph, pro l Lamed, pro m utroq; mem, aperto & clauso, pro n utroque nun, pro o Aleph uau, quandoq; uau tantum. pro

q s p Phe,

INSTITVTIO HEBRAEA

p Phe, pro q Kuph, pro r Res, pro s
 grosso Schin, pro s tenuiore Zain, pro
 t Thet, pro u Aleph uau, uel uau tm, si
 cut pro o, pro x Kuph schin, pro y uel
 ei diphthongo duplici iod, pro z Zade.
 Ita q̄ istæ literæ, Heth, Samech, & Tau,
 non ueniunt Germanis in usum, quum
 linguam suam Hebraicis scribunt cha-
 racteribus: tam & si Samech nō omni-
 no carere possunt in quibusdam uoca-
 bulis, ut sunt, acetum, melius, cultellus,
 aqua, castrū, platea, & huiusmodi alia
 multa, in quorum uulgari expressione,
 nos superiores Germani subtili & acu-
 to utimur sibilo. Plerunq̄ etiam omit-
 tunt in dictione uocales a & e, quip-
 pe quando ex alijs syllabis facile dictio-
 nis uox notari potest. ut mane בּוֹרֵגֵן
 ubi e non scribitur: facere בּוֹכֵן ubi a
 & e omittuntur. &c.

Animaduerte sequentem tabulam.

Saltabo

AUTORE SEBAST. MVNST.

Saltabo	אָהַרְבַּרְבַּר	אֵיךְ ווִיל שפּרִינגן
Pustula	בַּעֲבֵקָה	וויג בלוטרן
Habitatio	דִּירָה	וואנונג
Siccasti	חֹבֵשֶׁת	דו חושט אטרוקנט
Et fremuit	וַיִּהְיוּ	אונד ער ברומט
Silex	חֶצֶץ	קײזל שטיין
Oblinierunt	טוּחוּ	זי האן ורקלײבט
Cogitatio ei⁹	יָצְרוּ	זײן גראנקן
Proiecit	יָרָה	ער חוט גווארפן
Cantabit	יִשִּׁיר	ער ווירט זינגן
Amicitia	יְדִירוּחַ	ווננט שאַפֶּט
Combussit	בָּרַח	ער חוט ודברנט
Camera	לְשֶׁבֶת	קאמר
Rectificat⁹	מוֹשִׁיר	גרעבט ווירטיגט
Illuminauit	נָגַח	ער חוט ערלײבט
Percussus est	חָבַח	ער אישט גשלאגן
Auxit	פָּשַׁח	ער חוט גמײרט
Innodat⁹ est	קָשׁוּר	אישט אקנופפט
Dñatus es	רָרוּחַ	דו חושט גווילטיגט ררוח
Captiuauit	שְׁבִיתִי	אײך חון גבאנגן

Hæc causa exempli sufficiant.

INSTITVTIO HEBRAEA

Iste liber uiarum linguæ sanctæ,
est Rabi Mosi Kimhi, digni
memoria benedictio/
nis: & ipse cōsum/
matus est.

Laus
regi æterno.

Moses uir dei, scripsit quinque
quinarios legis (hoc est, pen/
tateucū) præter octo uersus,
ab: Et mortuus est Moses, usque ad
finem legis: & librum Iiob. Jeho/
schua scripsit librum suum, & octo uer/
sus de lege. Samuel scripsit librum
suum (id est, primum & secundum re/
gum, ut nos uocamus) & librum Iudic/
um & Ruth. Isaias scripsit librum
suum, & librum Prouerbiorum, & li/
brum Cantici Canticorum, & librum
Ecclesiastis. Jeremias scripsit librum
suum & librum Regum, & librū Thre/
norum.

AVTORE משה קימחי

זה ספר ברבי לישון הקודש
לרפי משה קמחי זכר
צדיק לברכה וזווא
בשלים תהלה למ
למלך עולם
אמן

איש האלהים כתב חמ
משה חומשי תורה ת
חוז משמנה פסוקים מן
נרמח משה עד סוף התורה וספר איום
יהושוע כתב
ספרו ושמנה פסוקים של תורה
שמואל כתב ספרו וספר שופטי ורות
ישעיהו כתב
ספרו וספר משלי וספר שיר השירים
וספר קהלת
ירמיהו כתב ספרו וספר מ
מלכים וספר קינות אנש

INSTITVTIO HEBRAEA

norum. Viri synagogæ maioris scripserunt librum Iehzekel, & librū duodecim (hoc est, duodecim prophetarum minorum) & librū Danielis, & uolumē Aester. Dauid & decē propheta scripserunt librum hymnorum (id est, psalmodiarum.) Ezras scripsit librū suum, genealogias uerborū dierum: (id est, Paralippomenon) usque: Et fuerunt sibi fratres filij Iosaphat.

Numerus uersuū legis, quinque milia & octingenti & quadraginta quinque. Et prophetarū nouem milia, ducenti & nonaginta quatuor. Et Agiographorum, octo milia & sexaginta quatuor.

Inuenitur itaque summa omniū uersuū lectionis Bibliæ, uiginti tria milia, ducenti & tres uersus.

Institutionum Hebraicarum, auctore F. Sebastiano Munstero minorita.

Finis.

AUTORE SEBAST. MVNST.

אנשי כנסת חזקיה כתבו ספר יחזקאל
וספר דברי עשר וספר דניאל ומגילת אסתר :

דוד ועשרת נביאים כתבו ספר תילים ;
עזרא כתב ספרו ייחוס ד
דרכי הנמים עד ולו אחים בני יחז
יהושפט ;

סבום הפסוקים של תורה חמשת אל
אלפים ושמונה מאות וארבעים וחמ
נחמשה ; ושל נביאים ה
השעת אלפים ומאתים ותשעים ואר
וארבע ; ושל כתובים ש
שמונת אלפים וששים וארבע ;

נמצא כלל כל הפסוקים של מקרא ש
שלשה ועשרים אלת ומאתים
ושלשה פסוקים ;

הם ונשלם ספר דיקרוק מא זכשטינה
מונשטר ונרפס על ידיו עם
רב העיון כבול ב
בשנת אקת צר
לפורקנו

יונה נביא בארבע
לשונות

IONAS PROPHETA IN
quatuor orbis principaliori-
bus linguis, Græca, Latina,
Hebræa atque Chaldaica, pulchre sibi
correspondentibus columnellis.

Porro Latina examussim quadrat
cum Græca.

GRAEC.

θεοῦ κλύδων μέγας ἐν
 τῇ θαλάσῃ, καὶ ὁ πλοῖ
 ον ἐκινδύνηεν ἕξ δια/
 λυθῆναι, καὶ ἐφοβήθη
 ἄνθρωποι ναυτικοὶ καὶ ἀνε/
 βόων ἕκαστος πρὸς τὸν
 θεὸν αὐτοῦ, καὶ ἐβοῶντες
 ἐποίησαν ἴκνησθῶν
 ἕξ ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὴν
 θάλασσαν, ἕξ κωπιδιῶ/
 ναι ἀπέβησαν. Ἰωνᾶς δὲ κα
 τέβη εἰς πλῶκοίλιν ἕξ
 πλοῖος, καὶ ἐκάθισεν καὶ
 ἔρεχε. καὶ προσήλθεν
 πρὸς αὐτὸν ὁ πρῶτος, καὶ
 εἶπεν αὐτῷ. τί σὺ ἔργ
 χῆς; ἀνάσσα, ἐπικαλοῦ
 τὸν θεόν σου, ὅπως δια/
 σώσῃ ὁ θεὸς ἡμᾶς, καὶ οὐ
 μὴ ἀπώλλωμεθα. Ὁ εἰ/
 πὴρ ἕκαστος πρὸς τὸν
 πλην

LAT.

cta est tēpestas mā
 gna i mari, et nauis
 piclitabat dissolui:
 & timuerūt nautae
 & clamabāt unusqf
 qz ad deū suū: & iā
 ctū fecerūt uasorū
 quæ in nauī, in ma
 re, ut alleuiaret ab
 eis. Ionas autē de
 scēdit ad cōcauum
 nauis & dormie
 bat & stertebat, &
 accessit ad eū pro
 xer dux, & dixit eis
 Quid tu stertis?
 Surge, inuoca de
 um tuum, ut saluet
 deus nos, & non
 pereamus. Et dixit
 unusquisque ad
 proximi

HEBR.

וַיִּזְעַק יוֹנָתָן בְּמִלְחָמָה
 וְהַיָּמָה הַשְּׁבִיעִת לֵאמֹר
 אֵלֹהֵי יְהוָה יִירָא
 אֲנִי אֶל־אֱלֹהֵי יְהוָה
 וְיִשְׁלַח אֶת־הַפָּלִים
 אֲשֶׁר בַּמַּיִם בְּאֵינִי אֶל־הַ
 יָם לְחַקֵּל מֵעַל
 מַעְלֵיהֶם וַיִּזְעַק יוֹנָתָן
 אֶל־יְהוָה הַסְּפִינָה
 וְשִׁפְטֵנִי יְיָ
 וְיִקְרַב אֵלַי וְיִבְרַח
 הַכָּבֵל וַיֵּאמְרוּ לוֹ מִ
 מַה־לְּךָ יְיָ וְיָגֵס
 קִוֵּם אֶל־אֱלֹהֵי אֲדָמָה
 אֲנִי יִתְעַשֵּׂה הָאֵל
 הַיָּם לְפָנֶיךָ וְלֹא
 יִשְׁפֹּט
 וַיֵּאמְרוּ אֵלֵי אֶל־דָּוִד

CHALD.

וַיִּזְעַק יוֹנָתָן בְּמִלְחָמָה
 וְהַיָּמָה הַשְּׁבִיעִת לֵאמֹר
 אֵלֹהֵי יְהוָה יִירָא
 אֲנִי אֶל־אֱלֹהֵי יְהוָה
 וְיִשְׁלַח אֶת־הַפָּלִים
 אֲשֶׁר בַּמַּיִם בְּאֵינִי אֶל־הַ
 יָם לְחַקֵּל מֵעַל
 מַעְלֵיהֶם וַיִּזְעַק יוֹנָתָן
 אֶל־יְהוָה הַסְּפִינָה
 וְשִׁפְטֵנִי יְיָ
 וְיִקְרַב אֵלַי וְיִבְרַח
 הַכָּבֵל וַיֵּאמְרוּ לוֹ מִ
 מַה־לְּךָ יְיָ וְיָגֵס
 קִוֵּם אֶל־אֱלֹהֵי אֲדָמָה
 אֲנִי יִתְעַשֵּׂה הָאֵל
 הַיָּם לְפָנֶיךָ וְלֹא
 יִשְׁפֹּט
 וַיֵּאמְרוּ אֵלַי אֶל־דָּוִד

σίον αὐτῶν, δεῦτε βάλω
 μιν κλήρες, καὶ γνώμην
 τίνος ἕνεκα ἢ κακία αὐ
 τῆ ἐστὶν ἡμῖν, καὶ ἔβαλ
 ον κλήρες, ἐπέσεμ
 ὁ κλήρ ἐπὶ ἰωνᾶν.
 καὶ εἶπα μὲν πρὸς αὐτὸν,
 ἀπὸ ἀγγέλου ἡμῖν τί
 νος ἕνεκεν εἰ κακὸν ἔτε
 ἡμῖν; τί σὺ ἢ ἐργασία
 ἐστὶν, καὶ πόθεν ἐρχε
 σθαι ἐκ ποίας χώρας, καὶ
 ἐκ ποίου λαοῦ σὺ εἶ; καὶ
 εἶπα μὲν πρὸς αὐτὸν, δού
 λος κυρίου ἐγὼ εἰμι, ἐ
 ξ ἡμερῶν τοῦ οὐρανοῦ ἐ
 φη γῆς, ἐγὼ σέβωμαι,
 ὅς ἐποίησεν τὴν θάλασσαν
 ἕμην καὶ τὴν ξηράν. ἐφο
 βήθησαν οὖν οἱ ἄνδρες, φό
 βον μέγαρ, καὶ εἶπα μὲν
 πρὸς

proximū suū: Ver
 nite mittamus for
 tes & sciam⁹ cuius
 causa malū hoc est
 nob. Et misert⁹ fors
 tes : & cecidit fors
 super Ionā. Et dixē
 rūt ad eum: Indica
 nobis cuius causa
 malū hoc nobis ē
 qđ tuū opus est: &
 uñ uenis, & ex q̄ re
 giōe, & ex quo po
 pulo tu es: Et dixit
 ad eos: Seruus dñi
 ego sum, & deum
 cœli & terræ ego
 colo, qui fecit mare
 & aridā. Et timue
 rūt uiri timore ma
 gno, & dixerunt
 ad

רעהו לבו ונפילה
 גורלות ונרעה בש
 בשלמי הרעה הו
 הוצא לנו ונפילו ג
 גורלות ונפל הגור
 הגורל על יונה :
 ונאמרו אליו
 הניחה נא לנו נא
 פאשר לשם הרעה
 הוצא לנו מה מל
 מלאכתך ופאשר ה
 הוצא מה אנאך נא
 נא מהו עס אשת
 נא אש
 אליהם עברי אנו
 נא יהוה אלהי ה
 השמים אני נא א
 אשר עשה את ה
 הים ואת היבשה :
 ונראו האנשים יו
 נהא גרלה ונאמרו
 אליו

להכריח איתו ונר
 נרמי ערכי ונרוע
 פניל מה נשחאה
 הוצא לנו ונמו ע
 ערכי ונפל ערכי
 על יונה :
 ונאמרו הוי נא לנו
 פניל מה נשחאה
 הוצא לנו מה ע
 ענינתך ופאשר א
 אשר אי נא הוצ
 מנינתך נא פני
 עמא אפ :
 ונאמרו לתת יהו
 יהוהא אנו ונמו
 פנס יי אלהא וש
 השמים אנו נהיל
 אשר ית נא ה
 נשחאה :
 ונראו גנאיה ונ
 נהלא נפא ונאמרו
 ליה

GRAEC.

ηρδς αυτδμ, τι ττ επι
 ηδς, διδτι εγνωσρ οι
 ανδρες, οτι εκ προσω-
 πς κυρις ημ φευγωμ,
 οτι απηγγελερ αυρτε.
 ηρδ ειπαμ ηρδς αυτ,
 τι σοι ηρησωμεν. Α νο
 πασ η θαλασα αφ η
 μωμ; οτι η θαλασα εν
 πορευεσ ηρδ ηεγερ
 μαλλορ κλυδωναι η
 περιωυαε ηρδς & ρυε,
 ζερατε με. Α ευβαλετε
 εις τη θαλασαμ, ηη νο
 πασ η θαλασα αφ η
 μωμ. διδτι εγνωκα ερω
 οτι δι εμεδ κλυδωμ
 ευνρς μεγας εφ ημαε εν
 σιμ. και ηρεβιζοντο οι
 ανδρες ττ ωπισθεψαι εις
 ηη αυτ, Α ουκ ηδωσαν
 οτι

LAT.

ad eū: Quid hoc fe-
 cisti? Quia cogno-
 uerūt uiri, quia à fa-
 ciē dñi erat fugiēs,
 q̄a nunciauit eis. Et
 dixit ad eū: Quid
 tibi faciemus & q̄e-
 scet mare à nobis? q̄a
 mare ibat & sur-
 scitabat magis flu-
 ctū. Et dixit Ionas
 ad eos: Tollite me
 & mittite i mare &
 quiescet mare à uo-
 bis, quia noui ego
 quod propter me
 fluctus iste magn⁹
 cōtra uos est. Et co-
 nabantur uiri ut re-
 uerterentur ad ter-
 rā, & nō potuerūt,
 quia

HEBR.

ליה מה נא עבו אלו מה ומה עשית
 עבדתא ארי מן ק פי ידעו האנשים פי
 קנם ויהי הוא צדיק מלפני יהוה הוא ב
 בורח פי הגיד להם ויאמרו אלו
 מה נעשה לך ויש מה נעשה לך ויש
 ימא מיננא ארי י וישתק הים מעל
 ימא אדל וישתק הים פי הים הו
 הולך וסוער י הולך וסוער י
 ויאמרו אליהם שא ויאמרו וקטילנו א
 אל הים וישתק הו אל הים וישתק הו
 וידע אנו כי בשל וידע אנו כי בשל
 הסער הגדול הזה ע הסער הגדול הזה ע
 עליכם י ויה עליכם י
 ויקהרו האנשים ל ויקהרו האנשים ל
 להשיב אל הים להשיב אל הים
 הירשח ולא יכלו ב הירשח ולא יכלו ב

CHALD.

ליה מה נא עבו אלו מה ומה עשית
 עבדתא ארי מן ק פי ידעו האנשים פי
 קנם ויהי הוא צדיק מלפני יהוה הוא ב
 בורח פי הגיד להם ויאמרו אלו
 מה נעשה לך ויש מה נעשה לך ויש
 ימא מיננא ארי י וישתק הים מעל
 ימא אדל וישתק הים פי הים הו
 הולך וסוער י הולך וסוער י
 ויאמרו לחת סלנו ו ויאמרו לחת סלנו ו
 וידמונו לימא ויבית וידמונו לימא ויבית
 ימא מעליבון ארי ימא מעליבון ארי י
 וידע אנו ארי בני וידע אנו ארי בני
 בגילי השולא ר בגילי השולא ר
 נפא חנו עליבון נפא חנו עליבון
 וישויתון ג וישויתון ג
 גבריא לאתבא ליב גבריא לאתבא ליב
 ליבשחא נא יכלו ליבשחא נא יכלו
 א 5

GRAEC.

ὅτι ἡ θάλασσα ἐπορεύετο
 καὶ ἐξεγείρετο μάλλον
 ἐπ' αὐτούς. Ἐνεβόησαν
 πρὸς κύριον ἃ εἶπαμ·
 κηδ' αὖ μὴ κήρυξ ἡμεῶν
 λοίμωδα ἐνεκρησθῆναι
 καὶ τὸ ἀνθρώπων τῶν
 καὶ μὴ δῶς ἐφ' ἡμᾶς ἄι
 μα δίκαιον, διότι σὺ κή
 ρυξ ὄμ' ἔροσσομ ἐβόλα πε
 ποιήκαε, καὶ ἔλαβον τὸμ
 ἰωνᾶμ, ἃ ἐνέβαλον αὐ
 τὸμ εἰς τὴν θάλασσαν, ἃ
 ἔσῃ ἐκ τῆς θάλαου αὐτοῦ.
 καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἀν
 θρωποι φόβω μεγάλω τὸμ
 κύριον, καὶ ἔθυσαν θυσί
 ας ὡς κύριω ἃ ἠύξαν
 το εὐχάς.
 καὶ πρὸς ταῦτα κήρυξ
 κητὴν μεγάλην, καὶ κατέ
 ταιεμ

LAT.

ga mare ibat & in
 surgebat magis cō
 tra eos. Et clamaue
 rūt ad dñm & dixē
 rūt: Nequaquē dñe,
 ne peamus ppter
 animā hoīs huius:
 & ne des super nos
 sanguinē iustū, qa
 tu dñe sicut uolui
 sti fecisti. Et tulerūt
 Ionā & miserūt eū
 in mare, & stetit à
 cōmotiōe sua, & tū
 muerūt uiri timore
 magno dñm: & im
 molauerūt hostias
 domino & uoue
 runt uota.
 Et præcepit dñs ce
 to magno, & deuo
 rauit

HEBR.

כי הים הולך וסון
 ונחשוליה תקיח ע
 וסוחר עליהם :
 ויקראו אל יהוה ו
 יאמרו אלה יהוה
 אל נא ואברהם בנ
 בנפשי האיש הזה ו
 נאל תפן עלינו ו
 נס נקרא פי אפה י
 יהוה פאשר תפאח
 עשות :
 וישא את יונה וי
 נטילחו אל הים ו
 יקצרו הם בוצ
 בוצפו ויקרא הא
 האשים יראה גו
 גדלה את יהוה וי
 תחבטו זבח ליה
 ליתנה וידרו נבחים
 ויפון יה
 יהוה נג גדול לכל

CHALD.

אנו נפא איל ונה
 ונחשוליה תקיח ע
 עליהם : ונעליא
 קרם ינו וקמונו ק
 קפיל בעתה ינו ל
 לא נפן נינו בנה
 בחובה נפשי ונבנא
 קרנו ולא תפן על
 עליה חובה נס זפני
 אנו את ינו נפא ו
 נקרא קרמונו ע
 עברתא : וננסבו
 נה ינה ונמנה ל
 לנפא נה נפא נה
 בנחשוליה :
 ונחילו ונבנא נחלא
 נפא מן קרם ינו נא
 וקמונו לנפא ננה
 קרם ינו נקמונו
 קרנו : ונפון ינו
 נפא נפא למינ

GRAEC.

πικρὸν ἦ ἰωνᾶν. Ὁ δὲ ἰωνᾶς ἦν τῆς κοιλίας τοῦ κήτους ἑξῆς ἡμέρας. Ὁ δὲ ἑξῆς ἕκτατος, καὶ προσήξατο ἰωνᾶς πρὸς κύριον ἦν θεὸν αὐτὸν ἐκ κοιλίας τοῦ κήτους. Ὁ δὲ ἔειπε. Ἐβόησα ἦν βοήθησά μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου, Ὁ δὲ ἐσήκουσέν μου. Ἐκ κοιλίας ἄβυσσῶν φωνήσασα. Ἐκ κοιλίας θαλάσσης, ἢ ποταμοῦ ἐκύκλωσά με πάντες οἱ μετεώρισμοί σου. Ὁ δὲ τὰ κύματα σου ἐπέμεινόν μου. καὶ γὰρ ἔπαυσα ἀπὸ σπασμῶν σου, ἄρα προσήξατο ἰωνᾶς τὸν θεόν.

LAT.

ravit Ionā. Et fuit
 Ionas in uentre ceti
 trib⁹ dieb⁹ & trib.
 noctib⁹. Et orauit
 Ionas ad dñm deū
 suū de uentre ceti,
 & dixit: Clamaui i
 tribulatiōe mea ad
 dñm deū meū, &
 exaudiuit me, de
 uentre inferni audi
 sti uocē meā, p̄fici
 sti me in pfundū
 cordis maris, & flu
 mina circūdederūt
 me. Oēs eleuatiōes
 tuæ & fluctus tui
 sup me trāsierūt. Et
 ego dixi: Abiectus
 sū ex oculis tuis, p̄fe
 cto addā ut uideā
 tēplū

HEBR.

לבלוע את יונה ו
 נחתי יונה במעי ה
 חגג שלשה ימים ו
 ושלשה לילות :
 ונתפלל יונה אל י
 יהוה אלהיו ממעי
 החגג : ויאמר
 קראתי מצרה לי א
 אל יהוה ויענני מ
 מבטן שאול שוע
 שועתי שמעת קו
 קולי : והשלוכני
 מגולה בלבב ימים
 ונחר יסבבני כל מ
 משפירי וגלגל עלי
 עברו :
 ואת אמרתי בגרש
 וגרשתי מנגח עיני
 עיניך אן אוסית ל
 להביט אל הייכל ק

CHALD.

למיבלע ית יונה ו
 נחתי יונה במעיא
 רנגגא חלתי יומיו
 ושלשה לילות : ו
 וצלי יונה קרם יני
 אל הנה ממעיא רנו
 רנגגא : ויאמר אל
 צלתי מרעקת לי
 קרם יני וקפיל אל
 אלתי מארעיה ת
 החומא פעיתי עב
 עבתיא בעותי :
 ורמייתי בעומקיא
 בלבא ריפא ונחר
 סחור סחור לי כל
 נחשולוחי ריפא ו
 וגלוחי עלי עני :
 ואת אמרתי אתר
 אתרביית מן קרם
 מימרן קרם אוסית
 לאסתבלא בחיבלא

GRAEC.

ναδρ ᾧ ἁγίῳ σου. περιε
χύθη μοι ὕδωρ ἕως ψυ-
χῆς, ἄβυσσος ἐκύκλω-
σέν με, ἔδυσ ἡ κεφαλῆ
μου εἰς χισμάς ὄρεων,
κατέβλω εἰς γλῶττις δι-
μοχλοὶ ἀνορθοὶ κάρχοι
καίωνοι. καὶ ἀναβήτω
ἐκ φθοῶς ἡ ζωὴ μου κύ-
ριε θεέ μου, ὅτι ὄψ' ἐκλεί-
πη ἀπ' ἐμοῦ πλὴν ψυ-
χῆς μου ἢ κυρίου ἐμῆς
δύως, καὶ ἔλθοι πρὸς σέ
ἡ προσοδύχη μου πρὸς
ναδρ ἁγίῳ σου. φυλασ-
σόμην οἱ μάταια καὶ ψόν-
δῃ, ἔλεος ἀποπῆν ἐγκα-
τέλιπον. ἐγὼ δὲ μετὰ
φωνῆς αἰνέσεως ἐβόη-
σα μολογῆσεως θύσω σοι,
ὅτι ἡνυξάμην ἀπὸ δόσω
fesi. immolabo tibi: quaecūq;

LAT.

tēplū sanctū tuū.
Circūfusa est mihi
aq̄ usq; ad animā,
abyss⁹ uallauit me,
intrauit caput meū
in scissuras mōtiū:
descēdi ī trā cuius
uectes eius retina-
cula sēpiterna, & a-
scēdat ex corrupti-
one uita mea dñe
de⁹ meus, cū defice-
ret à me aia mea,
dñi memorat⁹ sū;
& ueniat ad te orō
mea ad tēplū sc̄tm̄
tuū. Qui custodiūt
uana & mēd. mise-
ricordiā suam reli-
querūt: ego autē cū
uoce laudis & con-
fesi. immolabo tibi: quaecūq;

HEBR.

קדשך : אספני
מים ער נפש החן
תהום יסובבני סו
סות הכוש לראשי
: לקצבי קרנים
ירדתי הארץ ברי
בריחיו בערי לער
לעולם ותעל מש
משחת חיי יחנה א
אלחי : בהתעטת עלי נפשי
את יחנה זכרת ות
תבא אליך תפלת
אל-חיבל קדשך :
משמרים חכליש
שוא חסדם יעוכו :
ואני בקול תודה א
אבחה לך אשר נר
ברתי אשלמה יש
קדשך : ואנא בתושפתח אוראה קורבני א
אקריב קרבן תגדירתי אשלם פת

CHALD.

קדושך : אספני
מים ער מותא תח
תהומא סחור סחור
לי נמא דסות תלי
עיל מנשי : לע
לעיקרי טוריא נח
נתחית ארעא נגרת
בתוספתא על מפי
על מין ואת קריב
קרבני לאספקא מה
מחבלא חיי יני אל
אלחי פאשתלחיונה
עלי נפשי סולחנא
ניני אדפריח ועלת
לקרבני אלותי לה
לחיבלא קדושך
: לא בעממיא סל
פליחי טעותא מא
מאתר דמיתוסט ל
להון לית אמון יר
קדשך : ואנא בתושפתח אוראה קורבני א
אקריב קרבן תגדירתי אשלם פת

GRAEC.

LAT.

σοι εις σωτηριαν μου
ὡς κρηνη υδατος
ἐν κρηνη κρηνη
βαλεμ ἢ ἰωναν ἐπι πλω
ξηραμ.

καὶ ἐξήυετο λόγος κυ-
ρίου πρὸς ἰωναν ἐκδου-
τέρου, λέγων, ἀνάσκει
Ἐπορεύθητι εἰς νινευί-
πλὴν πόλιν πλὴν μεγά-
λιμ, ἡ ἐκ κήρυξομ ἐν αὐ-
τῇ ἡ τὸ κήρυγμα τὸ
ἐμπαροδεμ, ὃ ἐγὼ λέ-
λάληκα πρὸς σε. ἡ ἐν
ἐνέση ἰωναν ἐκ πορεύ-
θη εἰς νινευί, καθὼς ἐλά-
λησαμ κύριος, ἡ εἰς νινευί
πόλις μεγάλη τῶ θεῶ
ὡσαύ πορείας ὁ δὲ ἡμε-
ρῶμ τριῶμ, ἡ ἐξῆατο
ἰωναν τῶ ἡσπορεύεσθ
εἰς

tibi in salutare me-
um dño. Et præce-
ptū est ceto, & eie-
cit Ionā super aris-
dam. Et factus est
sermo domini ad
Ionam secundo, di-
cens: Surge & ua-
de in Niniuen ciui-
tatem magnam, &
prædica in ea secū-
dum prædicationē
priorē quā ego lo-
cutus sum ad te. Et
surrexit Ionas & a-
bijt in Niniue sicut
locutus est dñs. At
Niniue ciuitas ma-
gna deo q̄si itineris
uiæ dierum triū. Et
coepit Ionas igredi
in

HEBR.

CHALD.

ישועתה ליהוה
נאמר יהוה לרד
ניקא את יונה אל-
הבשה
ונה ובר יהוה אל
יונה שנית לאמר
קום לך אל ניונה
העיר הגדולה וק-
דמה אליה את ד-
קריאה אשר אמר
לך אליו
יונה וילך אל ניונה
ברבר יהוה וניונה
היתה עיר גדולה ל-
לאלים כהלך ש-
לשה ימים
נחל יונה לבוא
בעיר

פודקן בפשי בגלו
קום יוני
נאמר יוני ליונה ום
דפלט ית יונה לי
ליבשה
יהוה פתחם נבואה
מן קום יוני עם יו
יונה ניונה למ
למימו
אזיל ליונה קדמה
נפתא ואיהנבי על
עלה ית נבואתה ד
די אמא כמלי ע
קום
יונה ואזיל לניונה כ
פפתאמא ריני וני
נניונה הוה קדמה
נפתא קום יוני מוה
כחלך פלחא יומין
: ושני יונה למיעל
בקר

GRAEC.

εις πλὴν ὁλίου ὡσεὶ
 πορείαν ἡμέρας μιᾶς,
 καὶ ἐκήρυξεν ἡ εἰπερ.
 καὶ ἔτι τρεῖς ἡμέρας, καὶ
 νινευὶ κατασραφήσθη.
 καὶ ἐπίσθεν ὁ ἀνδρῶν
 νινευὶ τοῦ θεοῦ, καὶ ἐκή-
 ρυξαν νησεΐαν, καὶ ἐνε-
 δύναντο σάκκους ἀπὸ
 μεγάλου αὐτῶν. ὣς
 μιηρῶ αὐτῶν, καὶ ἠγγι-
 σεν ὁ λόγος πρὸς τὸ βα-
 σιλεῖα τὸ νινευί, καὶ ἦλθε
 εἰς ἕκ τῶν θρόνου αὐτοῦ,
 καὶ προείλατο πλὴν σο-
 λῶν αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ
 ἐνεδύναντο σάκκον, καὶ
 ἐκάθισεν ἐπὶ σποδῶ.
 καὶ ἐκήρυχεν ὡς τῆ νι-
 νευί πρὸς τὸ βασιλεῖ-
 ως καὶ πρὸς πάντων
 αὐτῶν

LAT.

in ciuitate quasi itine-
 re diei uni⁹ & præ-
 dicauit, & dixit : Et
 adhuc tres dies, &
 Niniue subuertet⁹.
 Et crediderunt uiri
 Niniue deo, & præ-
 dicauerūt ieiuniū,
 & uestiti sūt faccis
 à magno eorum &
 usq; ad puū. corū.
 Et appropinquauit
 sermo ad regē Ni-
 niue, & surrexit de
 throno suo, & ab-
 stulit stolā suā à se-
 ipso, & indutus est
 sacco & sedit in ci-
 nere, & prædicatū
 est in Niniue à re-
 ge & ab omnibus
 ma-

HEBR.

בעיר מחלך יום א
 אחר ויקרא ויאמר
 עוד ארבעים יום ו
 ננינה נתפכת :
 ויאמינו אנשי
 ננינה באלהים ויק
 ויקראו יום וילב
 וילבשו שקים מג
 מגדולם ועד קטנם
 ויהי
 ויצע הדבר אל-מל
 מלך ננינה ויקם מ
 מכסאו ויעבר אור
 ארנה מעליו ויה
 נכס שק וישב ע
 על האפר :
 ויועק הי
 ויאמר בנינה מט
 מטעם מחלך והי

CHALD.

בקרחה מחלך יומא
 חד ואחריו ואמר ב
 בסות ארבעין יומין
 ננינה מתתפכת :
 ויהימינו אנשי נני
 ננינה במימרא ווי
 וזערו צומא ואסרו
 שקין מרבחון ועד
 זערהון ו ומטא פ
 בתחמא לנה מלפא
 דנינה וקם מבורסי
 מלכותיה ואעתי ל
 לבושו וקרניה ואת
 ואתבסי שקא ויה
 ויהיב על קיטמא
 ואבר :
 ואכריו ואמר בני
 בנינה מגזינת מ
 מלפא ורברב

GRAEC.

ἡμεγεσάνων αὐτῶν,
 λέγων· οἱ ἄνθρωποι καὶ
 τὰ κτήνη καὶ οἱ βόες, ὅτι
 τὰ πρόβατα μὴ γυνάσασθαι,
 μὴ δὲ νεμέδωσαι, καὶ ἡ ὕδωρ μὴ
 πιέτωσαν, καὶ ἡ γῆ ἐθελῶσα
 κρεῖσθαι οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰ
 κτήνη. καὶ ἀνεβόησαν
 πρὸς τὸν θεὸν ἐκτενῶς.
 καὶ ἐπέσρεψεν ἕκαστος
 ἐκ ἑαυτοῦ ἄδωπον καὶ
 κλάσας τῆς ἑαυτοῦ
 χειρὸς αὐτοῦ, λέγοντες· τίς
 οὐκ εἰ μετανοήσῃ ὁ θεὸς
 καὶ ἀποσῆσθαι ἡμῶν
 ἡμῶν, καὶ οὐ μὴ ἀπολλώμεθα; καὶ
 ἰδὲν ὁ θεὸς τὰ ἔργα αὐ
 τῶν, ὅτι ἀπέσρεψαν ἅπ
 ῃς

LAT.

magnatibus eius,
 dicens: Hoies & iu
 menta & boues &
 oues nō gustēt ne
 que pascātur, & a
 quā nō bibāt. Et co
 operati sūt faccis hō
 mines & iumēta, &
 clamauerūt ad de
 um uehemēter, &
 reuersus est unus
 qsq; de uia sua ma
 la, & iniqtate quæ
 in manibus eorū,
 dicētes: Quis scit si
 pœnitētiā aget de
 us & reuertetur ab
 ira furoris sui & nō
 pereamus? Et ui
 dit deus opera eo
 rū, qm̄ reuerſi sūt à

HEBR.

וגדלו לאמר הא
 האדם והבהמה ה
 חבקר והצאן אל
 יסעמו מאומה אל
 ירעו ומים אל י
 שתי ;
 ויתבסו
 שקים האדם וה
 והבהמה ויקראו א
 אל אל הים בחוקה
 וישבו איש מדרך
 הרעה ומן החמס
 אשר עביתם ;
 מירודע יש
 ישוב ויחם האל
 האלהים ושב מ
 מהרון אפו ולא
 נאמר ;
 וירא האלהים את
 מעשיהם כי שבו
 מדרגם

CHALD.

ותתבוננהו למימר
 אישוא ובעינא הו
 הווא ועמא לא י
 יסעמו מיועס ול
 ולא ירעון ומי
 לא ישתון ; ויה
 ויתבסון סקין אי
 אישוא ובעינא וי
 ויצלון קרם ויי
 בחקוה ויתבסון א
 אבו מאוריהה ביש
 בישתא ומן חמס
 עביתון ; מן
 ירע ראיה ביריה
 חובון יתוב משהון
 ויתחם עלוהי מן
 קרם ויי ויתוב מ
 מהקוה ויגזיה ולא
 נוכי ; וגלן קרם ויי
 עובדיהון ארי חס
 מאור

GRAEC.

ὁ πῶν ὁ δὲ ἄνθρωπος αὐτῶν πῶν πο
υηρῶν, καὶ πῶν κληθῆναι
ὁ δεδῶκε ἐπὶ τῆς κακίας ἢ
ἐλάλησεν τῶν σοφῶν
αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐποίησεν.

καὶ ἐλυτῶθη ἰωνᾶς ἀν-
πλω μέγαν, καὶ συν-
νεχῶς. καὶ προσήγα-
γε πρὸς κλῆρον καὶ εἰ-
πέ, ὅτι κύριε, ῥυχὸν ὄντι
ὁι λόγοι μου εἰσὶν ἐπι-
ὄντες μου ἐν τῆ γῆ μου,
διὰ τὸ προέφθαλε φυ-
γῆν εἰς βαρσῆε, διό-
τι ἐγνων ὅτι ἐλεήμων
καὶ δικτεῖς μου μακρῶ
δύμῳ καὶ πολυέλεως
καὶ πῶν ἀκαλούμεν
ἐπὶ ταῖς κακίαις, καὶ
νῦν δὲ ἴσασθα κύριε λάτρε
σιμῶ

LAT.

uijs suis malis, & e-
git pñiam de9 sup
malicia quã loquu-
tus est ut faceret eis
& non fecit.

Et cōtristat9 est Io-
nas tristicia grãdi,
& cōfusus est. Et or-
rauit ad dñm, & ait:
O dñe, nōne isti ser-
mones mei sūt adhuc
existēte me ī terra
mea? p-
pterea pueni fuger-
ein Tharsis, q̄a cog-
nouī q̄ misericors &
& miserator patiens
& multæ miæ & a-
gens pñiam super
malicijs: & nūc do-
minator dñe, tolle
anī

HEBR.

מִן רַבִּים הִרְעָה יוֹנָתָן
וְנִפְחָם הָאֱלֹהִים עַל
הִרְעָה אֲשֶׁר דִּבֶּר לֵאמֹר
לִפְעוֹת לֵהֵם וְלֹא עָשָׂה

וַיִּרַע אֱלֹהִים
וַיִּזְעַם יְהוָה בְּעַלְמֵהּ וַיִּזְעַם
וַיִּחַר לוֹ: וַיִּתְפַּלֵּל
אֶל-יְהוָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
אֵימָה יְהוָה הֲלוֹא אֲנִי
דִּבַּרְתִּי עַל-חַיֹּתַי עַל-
אֲרָמְתַי עַל-כֶּן קָרָאתִי
לְכָרֶךְ תֵּרַח הַרְשִׁישָׁה בִּי וַיִּרְעָתִי
כִּי אָפַח אֶל-הַנֶּזֶן וַיִּרְחַם
וַיִּרְחַם אֶרֶץ אֲפֹס וַיִּרְבֵּה
הַרְעָה וַיִּחַסֵּר וַיִּנְחַם עַל-
הִרְעָה יְהוָה וַיִּחַס וַיִּחַס
אֶת

CHALD.

מִאֲוֶרְתֵּיהֶן בִּישְׁתָּא
וְתָב יוֹנָתָן מִן בִּישְׁתָּא
דִּי מִלִּיל לְמִיעֵבֵר לֵהוֹן
לֵהוֹן וְלֹא עֵבֵר: וְבָאֵשׁ
לְיוֹנָתָן בִּישְׁתָּא וְבָא
וְתִקִּיה לֵיה: וְזָלַי קָרַם
וַיִּזְעַם יְהוָה וַיִּזְעַם וַיִּחַר
לוֹ: וַיִּתְפַּלֵּל אֶל-יְהוָה
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵימָה
יְהוָה הֲלוֹא אֲנִי דִּבַּרְתִּי
עַל-חַיֹּתַי עַל-אֲרָמְתַי
עַל-כֶּן קָרָאתִי לְכָרֶךְ
תֵּרַח הַרְשִׁישָׁה בִּי וַיִּרְעָתִי
אֶל-הָאֵשׁ וַיִּרְעָתִי וַיִּרְחַם
וַיִּרְחַם מִרְחַם טַב וַיִּרְבֵּה
וַיִּחַסֵּר וַיִּנְחַם עַל-הִרְעָה
יְהוָה וַיִּחַס וַיִּחַס בִּישְׁתָּא:
וַיִּחַס יְהוָה טַב בְּעַן יְה

GRAEC.

πλὴν ψυχῶν μου ἅπασι
 μὲν, ὅτι καλὸν ᾗ ἀπο-
 θανῆν με μάλλον ἢ ζῆν.
 καὶ εἶπερ κύριε ὁ πρὸς
 ἰωνᾶν, εἰ σφόδρα λελύ-
 τωσαι σὺ. καὶ ἐξῆλθεν
 ἰωνᾶς ἐκ τῆ πόλεως.
 ἐκἀθισεν ἡ ἀνακραλᾶς,
 καὶ ἐποιήσεν ἑαυτοῦ
 σκηνήν, καὶ ἐκάθητο ὑπο-
 κάτω ἀυτοῦ ἐν σκιᾷ,
 ἕως ἃς ἀπέειδεν τί ἔσαι
 τῆ πόλις. καὶ προσέτα-
 ξεν κύριε ὁ θεὸς κο-
 λοκύνθη, ἡ ἀνέβη ὑπὲρ
 κεφαλῆς ἰωνᾶ, τῷ συ-
 σκιάζον ἑαυτοῦ, καὶ πε-
 ρισκέπερ αὐτὸν ἀπὸ
 πᾶν κακῶν αὐτοῦ. καὶ
 ἔχαρθη ἰωνᾶς ἐπὶ τῆ κο-
 λοκύνθῃ χαρὰν μεγάλην

λλω

LAT.

animā meā à me,
 quia bonum mori
 me magis q̄m uiue-
 re. Et dixit dñs ad
 Ionā: Si uehemen-
 ter contristatus es
 tu. Et egressus est
 Ionas ex ciuitate &
 sedit cōtra Oriētē
 & fecit sibi taberna-
 culū, & sedit sub eo
 ī umbra, donec uir-
 deret qd erit ciuita-
 ti. Et p̄cepit dñs de
 us cucurbitæ, & a-
 scēdit sup caput Io-
 næ, ut obumbraret
 eū, & ptegeret eū à
 malis suis. Et lata-
 tus est Ionas fr̄ ciu-
 curbita gaudio ma-
 gno.

HEBR.

יָת וַיִּמְשֵׁי מִיָּמֵי אִי
 אֶת-נַפְשִׁי מִמּוֹתַי
 כִּי-טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי
 וַיֹּאמֶר יְהוָה הֲיִנְחָה
 לְךָ הַחַיִּטִּב הַרְחֵל לְךָ
 וַיֵּצֵא יוֹנָתָן מִן-הָעִיר
 וַיֵּשֶׁב בְּמִקְרָם
 לַעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שֵׁם
 סֹבֵה וַיֹּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ
 בַּצֵּל עֵץ אֲשֶׁר יִרְ-
 וּרְאָה מִה-יָמִיתָ בְּ-
 בַעֲרֵי יוֹנָתָן
 וַיְהִי וַיְהִי אֱלֹהִים קִי-
 קִי וַיִּסְקֶינָה עֵינָי
 לַיוֹנָתָן לַחַיִּיתָ צֵל ע-
 ל-רֵאשׁוֹ לַחֲצִיל ל-
 לוֹ מִרְעָתוֹ וַיִּשְׂמַח
 יוֹנָתָן עַל-תְּקִיּוֹתָיו
 שְׂמִיחָה גְדוֹלָה
 וַיִּבֶן

CHALD.

יָת וַיִּמְשֵׁי מִיָּמֵי אִי
 אֶת-נַפְשִׁי מִמּוֹתַי
 כִּי-טוֹב מוֹתִי מִחַיִּי
 וַיֹּאמֶר יְהוָה : וַיֵּצֵא יוֹנָתָן
 מִן-הָעִיר וַיֵּשֶׁב בְּמִקְרָם
 לַעִיר וַיַּעַשׂ לוֹ שֵׁם סֹבֵה
 וַיֹּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל עֵץ
 אֲשֶׁר יִרְוּרְאָה מִה-יָמִיתָ
 בְּבַעֲרֵי יוֹנָתָן וַיֵּצֵא
 יוֹנָתָן מִן-הָעִיר וַיֵּשֶׁב
 בְּמִקְרָם לַעִיר וַיַּעַשׂ
 לוֹ שֵׁם סֹבֵה וַיֹּשֶׁב תַּחְתֶּיהָ
 בַּצֵּל עֵץ אֲשֶׁר יִרְוּרְאָה
 מִה-יָמִיתָ בְּבַעֲרֵי יוֹנָתָן
 וַיֵּצֵא יוֹנָתָן מִן-הָעִיר
 וַיֵּשֶׁב בְּמִקְרָם לַעִיר
 וַיַּעַשׂ לוֹ שֵׁם סֹבֵה וַיֹּשֶׁב
 תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל עֵץ אֲשֶׁר יִרְוּ-
 רְאָה מִה-יָמִיתָ בְּבַעֲרֵי יוֹנָתָן
 וַיֵּצֵא יוֹנָתָן מִן-הָעִיר
 וַיֵּשֶׁב בְּמִקְרָם לַעִיר
 וַיַּעַשׂ לוֹ שֵׁם סֹבֵה וַיֹּשֶׁב
 תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל עֵץ אֲשֶׁר יִרְוּ-
 רְאָה מִה-יָמִיתָ בְּבַעֲרֵי יוֹנָתָן
 וַיֵּצֵא יוֹנָתָן מִן-הָעִיר
 וַיֵּשֶׁב בְּמִקְרָם לַעִיר
 וַיַּעַשׂ לוֹ שֵׁם סֹבֵה וַיֹּשֶׁב
 תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל עֵץ אֲשֶׁר יִרְוּ-
 רְאָה מִה-יָמִיתָ בְּבַעֲרֵי יוֹנָתָן
 וַיֵּצֵא יוֹנָתָן מִן-הָעִיר
 וַיֵּשֶׁב בְּמִקְרָם לַעִיר
 וַיַּעַשׂ לוֹ שֵׁם סֹבֵה וַיֹּשֶׁב
 תַּחְתֶּיהָ בַּצֵּל עֵץ אֲשֶׁר יִרְוּ-
 רְאָה מִה-יָמִיתָ בְּבַעֲרֵי יוֹנָתָן

GRAEC.

λημ. και προσεταξεμ
 ο θεος σκωλνκη εωθινη
 επανρισμ. και επατα-
 ξεμ πλω κολοκωθαρ η
 εζημερανθη. και εγγυετο
 εμα τω αναταλαι τον
 ηλιον, και προσεταξε
 ο θεος πνευματι και
 σων συγκαιοντι, και
 επεταξεμ ο ηλιος εν
 πι πλω κεφαλων ιωνα,
 και ολιγοφυχα και απ-
 πελειπετο πλω φυχλων
 αυτω. και ειπεμ, καλδμ
 μοι τον αποθανων η ζην.
 και ειπεμ κυριος προς
 ιωνα, ει σφοδρα λελυ-
 τωσαι ου εστι τη κολο-
 κυνοθ; και ειπεμ, σφο-
 δρα λελυπημαι εγω
 εως θανατου. και ειπεμ
 ο κυριος

LAT.

gno. Et p̄cepit de⁹
 uermi matutino in
 craftinū, & pcussit
 cucurbitā & arefa-
 cta est: & factū est
 cū oriret sol, & p̄ce-
 pit deus sp̄i ardo-
 ris urenti, & pcussit
 sol fr̄ caput Ionæ,
 & angustiabat &
 relinq̄bat aia sua,
 & dixit: Bonū mi-
 hi mori quā uī-
 uere. Et dixit domi-
 nus ad Ionam: Si
 ualde contrista-
 tus es tu super cu-
 curbitam? Et ait:
 Valde contrista-
 tus sum usque ad
 mortem. Et dixit
 domi-

HEBR.

וַיִּמְן הַחַיִּים הַחֹלֵץ
 הַחֹלֵץ בְּמִיֶּסֶק י-
 אִפְרָא בְיוֹמָא רַבָּה
 דְּבַתְרֵיהּ וּמִחָא ית
 קִיֶּיִן וּבְאֵשׁ :
 וַיְהִי
 בֹרַח הַשָּׁמֶשׁ וַיִּמְן
 אֶל חַיִּים רַחֵם קְרוּם
 חַרְוִישִׁיה וְהַךְ הַש-
 הָשָׁמֶשׁ עַל רֵאשִׁי
 יוֹנָה וַיִּתְעַלֶּה וַיֵּשׁ
 וַיִּשְׂאֵל אֶת-נַפְשׁוֹ ל-
 לְמוֹת וַיֹּאמֶר טוֹם
 מוֹתִי מִחַיִּי :
 וַיֹּאמֶר אֶל חַיִּים אֶל-
 יוֹנָה הֲחַיִּטְבַּה הַרְחֵל
 לְךָ עַל-הַקִּיֶּיִן וַיֵּי
 וַיֹּאמֶר חַיִּטְבַּה הַרְחֵ-
 לִי עַד-מוֹת :
 וַיֹּאמֶר יְהוָה

CHALD.

וַיִּמְן יְהוָה הַחֹלֵץ
 הַחֹלֵץ בְּמִיֶּסֶק י-
 אִפְרָא בְיוֹמָא רַבָּה
 דְּבַתְרֵיהּ וּמִחָא ית
 קִיֶּיִן וּבְאֵשׁ :
 וַהֲוֵה בְּמוֹנָה שֶׁמֶ
 שְׁמִשָּׁא וַיִּמְן יְהוָה
 דִּחַ קְרוּמוֹא שְׁתִּי
 שְׁתִּיקָא וְסַפְחָה ש-
 שְׁמִשָּׁא עַל רֵישָׁא
 דְּיוֹנָה וַאֲשַׁתְּלֵתִי ו-
 נִשְׂאִיל ית נַפְשִׁיה
 לְמוֹת וַאֲמוֹר טוֹם
 דְּאִימוֹת מוֹדֵאִיקִי :
 וַאֲמוֹר יְהוָה לִי
 לְיוֹנָה הַחַרְבָּא תִקֵּי
 הַקִּיֶּיִת לְךָ עַל קִיֶּיִ
 קִיֶּיִן וַאֲמוֹר לְהַרְחֵ
 הַקִּיֶּיִת לִי עַד מוֹתָא
 : וַאֲמוֹר יְהוָה

GRAEC.

ἔ κήριϑ . συ̅ ε̅φείσω
 ὑ̅περ̅ τ̅ κολοκώδης ὑ̅
 π̅ερ̅ ἥ̅ς οὐκ ἐκακοπάθη
 (ἄς ἐπ̅ αὐτῆ̅ , οὐδὲ θ̅ζ̅ ἐ
 θρεψας αὐτὴν , ἢ ὑ̅πὸ
 νύκτα ἐγενήθη) Ἐ̅ ὑ̅πὸ
 νύκτα ἀπόλωτο , ἐγὼ
 δὲ̅ θ̅υ̅ φείσομαι ὑ̅περ̅ νι
 νεὺ̅ ϑ̅δ̅ πόλεως τ̅ με
 γάλης , ἣ̅ ἢ κατοικοῦν
 σιν πλείους ἢ δώδεκα
 μυριάδες ἀνδρῶν , οἳ ἂν
 νερ̅ οὐκ ἔγνωσαν δεξιὰν
 αὐτῆ̅ , οὐδὲ ἀριστερά , Ἐ̅
 κτήνη πολλά .

LAT.

dn̄s: Tu pepercisti
 sup cucurbita pro
 qua non laborasti
 sup ea neq; enutriv
 sti eā, quæ sub no
 cte nata est & sub
 nocte perijt: ego at̄
 nō parcā sup Nini
 ue ciuitate magna,
 in qua habitāt plu
 res Ḅ̄ 12. milia uiro
 rū, qui nō cognoue
 rūt dexterā suā ne
 que sinistram, & iu
 menta multa.

Ionæ prophetæ quatuor concin
 nati linguis, Græca, Latina,
 Hebræa, Chaldaïca,
 Finis.

HEBR.

יִהְיֶה אֵלֶיךָ כְּצִירֵי
 לַיָּמַי וְכִיְיֹצֵאֶנִּי מִיָּדָי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא עָמַלְתִּי בּוֹ
 וְלֹא אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 וְלֹא אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי

CHALD.

יְהִי אֵלַי כְּצִירֵי
 קִיץ נְלִמְדִי מִיָּדָי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 וְלֹא אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי
 אֲנִי אֲשֶׁר לֹא נִלְמַדְתִּי

סוף יונה הנביא

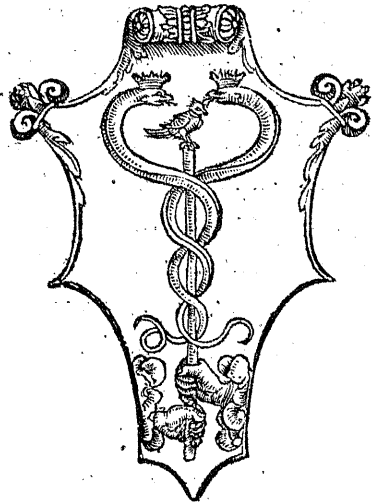
AD LECTOREM.

NE studiosi linguarum sanctarum posthac inopia laborarent, & scopum haberent exercitamenti tam felicitatis, iunximus breui grammatice nostrae post Dictionarium aequae breue, sanctum ex tot prophetis Ionam penitentiae praecone, cum translationibus Latina, Graeca atque Syriaca siue Chaldaica, quam Iudaei תרגום Thargum uocant, uernaculamque parauerant, dum promissam suam patriam habitaret, non paruas quidem penes eos autoritatis. Quae tam & si clarior sit multis in locis Heb. textu, tamen est septuaginta translatione non modica sui parte conflata deprehendit, locis maxime obscurioribus. Quis det, ut simili charactere studio, omnium linguarum populis, si dei catholicae documenta breui pagella deliniatur, ut oim nationum sectae Christianum.

stū dñm nostrū & mūdi saluatorē doceantur: & sine bellorū strepitu, solo dei uerbo gratia linguarū superetur, quotquot dñs illuminare dignabit. Quis scit si postremis his nostris temporibus in hunc usum, congregandi in unitatem fidei, donum ipsum linguarū deus nobis tradiderit, ut in pace & ueritate simplici dei uerbo salutem assequatur in Christo, quos exercituum tumultu, humanis legibus & sapientia philosophica, hactenus ablegauimus: si tamen prius Christianam fidem, morum reformatione commendauerimus, ne mare & aridam circueuntes, proselytumque facientes, duplo filium gehennae reddamus. Tu interim discere linguas sacras, quibus instructior ad sacras literas tractandas uenias, quam si mille Aristotelis commentaria deuorasses. Vale.

Basilicae AN. M. D. XXIII.
Mense Februario.

שמע שינא

קִטְמֵתִי כֹל בְּנוֹךְ לְמוֹדֵי יְהוָה
וְיָרֵגוּ מִדְּרָבְרוֹ וְנִלְכְּהוּ בְּאַרְחֵי
וְנִשְׁאָבֵךְ יְהוָה לְבָנָו בֵּינָם תְּחַוֵּא

